

 PORT OF KOTOR	"LUKA KOTOR" AD Park slobode 1, 85330 Kotor, Crna Gora tel: ++382 32 301 332 ; fax: ++382 32 325 208 www.portofkotor.com e-mail: portofkotor@t-com.me			 sertifikovana prema ISO 9001 i ISO 14001
	PIB: 02044188; PDV: 92/31-00023-8			
Dokumentacija kvaliteta	LKO 01	Izdanje 1/14	Dopuna	Strana

Br: 0202-860

Kotor, 25.04.2018.god.

Na osnovu člana 39. Statuta „Luka Kotor“ A.D. broj broj 0101-1759/3 od 25.09.2017.godine (prečišćeni tekst), Odbor direktora, na svojoj XVII sjednici, održanoj dana 25.04.2018. godine, utvrdio je:

PREDLOG ODLUKE

**o usvajanju Izvještaja menadžmenta od 01.01.-31.01.2017.godine,
Konsolidovanog izvještaja menadžmenta od 01.01.2017.do 31.12.2017. matičnog društva
„Luka Kotor“ A.D.Kotor i povezanog pravnog lica „Kotor Mar“ D.O.O. Kotor za period
od 01.01.-31.12.2017.godine**

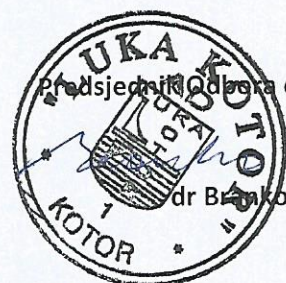
I Usvajaju se Izvještaj menadžmenta od 01.01.2017. do 31.12.2017. „Luka Kotor“ A.D.Kotor i Konsolidovani izvještaj menadžmenta od 01.01.2017.do 31.12.2017. matičnog društva „Luka Kotor“ A.D. Kotor i povezanog pravnog lica „Kotor Mar“ D.O.O. Kotor;

II Izvještaj menadžmenta od 01.01.2017. do 31.12.2017. „Luka Kotor“ A.D.Kotor i Konsolidovani izvještaj menadžmenta od 01.01.2017.do 31.12.2017. matičnog društva „Luka Kotor“ A.D.Kotor i povezanog pravnog lica „Kotor Mar“ D.O.O. Kotor su sastavni dio ove Odluke.

III Odluka stupa na snagu danom usvajanja od strane Skupštine akcionara.

OBRAZLOŽENJE

Odbor direktora je detaljno razmotrio i nakon toga jednoglasno prihvatio Izvještaj menadžmenta od 01.01.2017. do 31.12.2017. „Luka Kotor“ A.D.Kotor i Konsolidovani izvještaj menadžmenta od 01.01.2017. do 31.12.2017. matičnog društva „Luka Kotor“ A.D.Kotor i povezanog pravnog lica „Kotor Mar“ D.O.O. Kotor, na XIV sjednici održanoj, 23.03.2018.godine.

Predsjednik Odbora direktora

dr Brancko Ivanović

“LUKA KOTOR” A.D. Kotor

Odbor direktora

Broj: 0202-860/1

Kotor, 27.04.2018.godine

SKUPŠTINI AKCIONARA “LUKA KOTOR” A.D. KOTOR

Odbor direktora “Luka Kotor” A.D. Kotor, na XVII sjednici, održanoj 25.04.2018.godine, je na osnovu člana 39 stav 2 tačka 1. Statuta “Luka Kotor” A.D. Kotor broj 0101-1759/3 od 25.09.2017.godine (prečišćeni tekst) utvrdio **PREDLOG ODLUKE O USVAJANJU IZVJEŠTAJA MENADŽMENTA OD 01.01.-31.01.2017.GODINE, KONSOLIDOVANOG IZVJEŠTAJA MENADŽMENTA OD 01.01.2017. DO 31.12.2017. MATIČNOG DRUŠTVA “LUKA KOTOR” KOTOR I POVEZANOG PRAVNOG LICA “KOTOR MAR” D.O.O. KOTOR ZA PERIOD OD 01.01. - 31.12.2017.GODINE**, koji Vam u prilogu dostavljamo radi razmatranja i usvajanja na Redovnoj Skupštini akcionara zakazanoj za 18.maj 2018.godine sa početkom u 13 časova.

PREDSTEDNIK ODBORA DIREKTORA,

Branko Ivanović
dr Branko Ivanović

SKUPŠTINA AKCIONARA

Broj :
Kotor,

Na osnovu člana 35.Zakona o privrednim društvima ("Sl.list RCG" br. 02/2, 17/07, 80/08, 40/10, 73/10, 36/11 i 40/11) i člana 21.Statuta „Luka Kotor“ A.D. Kotor broj 0101-1759/3 od 25.09.2017.godine (prečišćeni tekst),Skupština akcionara na svojoj Redovnoj Skupštini akcionara, održanoj dana _____godine,sa _____glasova **ZA** donijela sledeću:

ODLUKU

**o usvajanju Izveštaja menadžmenta od 01.01.-31.01.2017.godine,
Konsolidovanog izvještaja menadžmenta od 01.01.2017.do 31.12.2017. matičnog
društva „Luka Kotor“ A.D.Kotor i povezanog pravnog lica „Kotor Mar“ D.O.O.
Kotor za period 01.01.-31.12.2017.godine**

I Usvajaju se Izveštaj menadžmenta od 01.01.2017. do 31.12.2017.“Luka Kotor“ A.D.Kotor i Konsolidovani izvještaj menadžmenta od 01.01.2017.do 31.12.2017. matičnog društva „Luka Kotor“ A.D.Kotor i povezanog pravnog lica „Kotor Mar“ D.O.O. Kotor;

II Izveštaj menadžmenta od 01.01.2017. do 31.12.2017.“Luka Kotor“ A.D.Kotor i Konsolidovani izvještaj menadžmenta od 01.01.2017.do 31.12.2017. matičnog društva „Luka Kotor“ A.D.Kotor i povezanog pravnog lica „Kotor Mar“ D.O.O. Kotor su sastavni dio ove Odluke.

III Odluka stupa na snagu danom usvajanja od strane Skupštine akcionara.

O B R A Z L O Ž E N J E

Odbor direktora je detaljno razmotrio i nakon toga jednoglasno prihvatio Izveštaj menadžmenta od 01.01.2017. do 31.12.2017.“Luka Kotor“ A.D.Kotor i Konsolidovani izvještaj menadžmenta od 01.01.2017.do 31.12.2017. matičnog društva „Luka Kotor“ A.D.Kotor i povezanog pravnog lica „Kotor Mar“ D.O.O. Kotor, na 14. sjednici održanoj, 23.03.2018.godine.

PREDSJEDAVAJUĆI,

 PORT OF KOTOR	<h2>“Luka Kotor” A.D. Kotor</h2> <p>Park Slobode br.1; 85330; Kotor; Crna Gora tel.cen./fax ++382 32 325 573; komerc.: ++38232322344 izv. dir: ++382 32 325 571; računov.: ++382 32 325 572 www.portofkotor.com; e-mail: portofkotor@t-com.me</p>		žr: 510-2293-48 Crnogor. kom. banka žr: 520-20700-55 Hipotek. banka A.D. žr: 535-10629-08 Prva banka CG
	PIB: 02044188; PDV: 92/31-00023-8		 sertifikovana prema ISO 9001 i ISO 14001
Dokumentacija kvaliteta	LKO 01	Izdanje 1/14	Dopuna

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA
od 01.01.2017 do 31.12.2017
„LUKA KOTOR“ A.D. KOTOR

Sadržaj

1.	Kratak opis poslovnih aktivnosti i organizacione strukture.....	2
2.	Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja.....	10
2.1.	Analiza finansijskog položaja i rezultata.....	10
2.2.	Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela.....	21
3.	Mjere zaštite životne sredine.....	23
3.1	Društvena- korporativna odgovornost.....	24
3.1.1.	Podrška projektima koji se bave zaštitom životne sredine.....	25
3.1.2.	Podrška kulturi, sportu i zdravstvu (sponzorstva).....	25
4.	Planirani budući razvoj.....	26
5.	Podaci o aktivnostima istraživanja i razvoj.....	29
5.1	Istraživanje i razvoj.....	29
5.2.	Ulaganje u obrazovanje zaposlenih.....	30
6.	Informacije o otkupu sopstvenih akcija , odnosno udjela.....	33

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

- *Opšte informacije o preduzeću - istorijat i razvoj kompanije*

“Luka Kotor” A.D. Kotor je privredno društvo registrovano za vršenje usluga u međunarodnom pomorskom saobraćaju. Svoje registrovane djelatnosti od osnivanja vrši na adresi poslovnog sjedišta u Kotoru, Park Slobode br.1.

Postojeće privredno društvo pravni je sljedbenik RO “Luka Kotor”, koja je osnovana Odlukom Skupštine opštine Kotor od 12. jula 1988. godine. Nastale izmjene u zakonodavstvu uslovile su i promjenu naziva preduzeća u Društveno preduzeće, koje je odlukom Skupštine opštine Kotor, od 27. januara 1992. godine, organizovano kao Javno preduzeće “Luka” Kotor.

Kao rezultat primjene Zakona o privrednim društvima, organizovano je postojeće Akcionarsko društvo za usluge u međunarodnom pomorskom saobraćaju “Luka Kotor” A.D. Kotor, registrovano u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici, dana 13.09.2002. godine, pod registracionim brojem 4-0006142/001.

Najznačajniji period i datumi u istoriji Luke Kotor su:¹

Tabela 1. Istorijski prikaz poslovanja AD „Luka Kotor“

Druga polovina 12. Vijeka	Kotor se spominje kao LUKA KOTOR u istorijskim dokumentima.
Sredina 19. Vijeka	<i>Funkcioniše redovan putnički saobraćaj parobrodima između Kotora i drugih LUKA KOTOR na Jadranu.</i>
Kraj 19. Vijeka	<i>Funkcioniše redovan lokalni pomorski saobraćaj u Boki između Kotora i Herceg Novog.</i>
1966.	<i>Izgradnja Jadranske magistrale umanjuje značaj Luke Kotor u saobraćaju među lukama istočnog Jadrana.</i>
1967.	<i>Ukinuta posljednja redovna linija između Kotora i Jadranskih LUKA KOTOR, nakon 75 godina redovnog saobraćaja.</i>
Početak 70-tih godina	<i>U Kotorsku luku počinju da svraćaju prvi nautički turisti sa jahtama. Luku Kotor počinju da posjećuju i prvi veći brodovi za krstarenje.</i>
1979.	<i>Katastrofalni zemljotres znatno oštećuje luku.</i>
1980-1982.	<i>Rekonstrukcija obale u luci. Dužina operativne obale se povećava za oko 50m.</i>
1984.	<i>Odlukom SIV-a LUKA KOTOR dobija status luke za međunarodni saobraćaj.</i>
1992.	<i>LUKA KOTOR dobija stalni međunarodni granični prelaz.</i>

¹Preuzeto sa sajta: <http://www.portofkotor.co.me/>

1992-1997.	<i>Poremećaji u političkim i ekonomskom-finansijskim okvirima onemogućava ostvarenje razvojnih planova Luke. LUKA KOTOR završava i fazu transformacije i u programima se orjentiše ka nautičkom turizmu i prihvatu brodova za krstarenje.</i>
1997.	<i>LUKA KOTOR oživljava aktivnosti kroz prihvata kako teretnih tako i putničkih brodova.</i>
2004.	<i>Odlukom Skupštine opštine Kotor ukida se teretni saobraćaj u luci Kotor, od kada se kao isključiva djelatnost obavlja promet putnika sa kruzer brodova i jahti.</i>

Izvor: www.portofkotor.co.me

• **Osnovna/pretežna i pomoćne delatnosti poslovanja**

Akcionarsko društvo Luka Kotor registrovano je za obavljanje sledeće djelatnosti (član 11 Statuta):

- uslužne djelatnosti u vodenom saobraćaju – 5222;
- manipulacija teretom – 5224;
- pomorski i priobalni prevoz putnika – 5010;
- pomorski i priobalni prevoz tereta – 5020;
- prevoz putnika unutrašnjim plovnim putevima – 5030;
- prevoz tereta unutrašnjim plovnim putevima – 5040;
- skladištenje – 5210;
- uslužne djelatnosti u kopnenom saobraćaju – 5221;
- hoteli i sličan smještaj – 5510;
- djelatnosti restorana i pokretnih ugostiteljskih objekata – 5610;
- usluge pripremanja i posluživanja pića – 5630;
- djelatnost putničkih agencija – 7911;
- djelatnost tur-operatora – 7912;
- ostale usluge rezervacija i djelatnosti povezane sa njima – 7990;
- izgradnja brodova i plovnih objekata – 3011;
- izrada čamaca za sport i razonodu – 3012;
- popravka i održavanje brodova i čamaca – 3315;
- ostale sportske djelatnosti – 9319;
- ostale zabavne i rekreativne djelatnosti – 9329;
- konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem – 7022;
- inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje – 7112;
- taksi prevoz – 4932;
- ostali prevoz putnika u kopnenom saobraćaju – 4939;
- trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama - 47.1;
- ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama – 4719;
- djelatnost agencija za privremeno zapošljavanje – 7820;
- ostalo ustupanje ljudskih resursa - 7830;
- usluge sistema obezbjeđenja – 8020;
- spoljno-trgovinski poslovi,

- uvoz-izvoz iz oblasti registrovanih djelatnosti,
- poslovi posredovanja u spoljno-trgovinskom prometu,
- agencijski poslovi,
- izvođenje investicionih radova u inostranstvu,
- zastupanje stranih firmi,
- konsignacioni poslovi,
- malogranični promet,
- reexport
- usluge iz oblasti registrovanih djelatnosti.“

U spoljnotrgovinskom prometu društvo obavlja sledeće djelatnosti:

- promet (uvoz i izvoz) roba;
- poslovi posredovanja u spoljno-trgovinskom prometu;
- agencijski poslovi;
- izvođenje investicionih radova u inostranstvu;
- zastupanje stranih firmi;
- konsignacioni poslovi;
- malogranični promet;
- reexport

Društvo može, bez upisa u sudski registar, da vrši druge djelatnosti koje služe djelatnostima upisanim u sudski registar, a koje se uobičajeno obavljaju uz te djelatnosti u manjem obimu ili povremeno.

• **Organizaciona struktura**

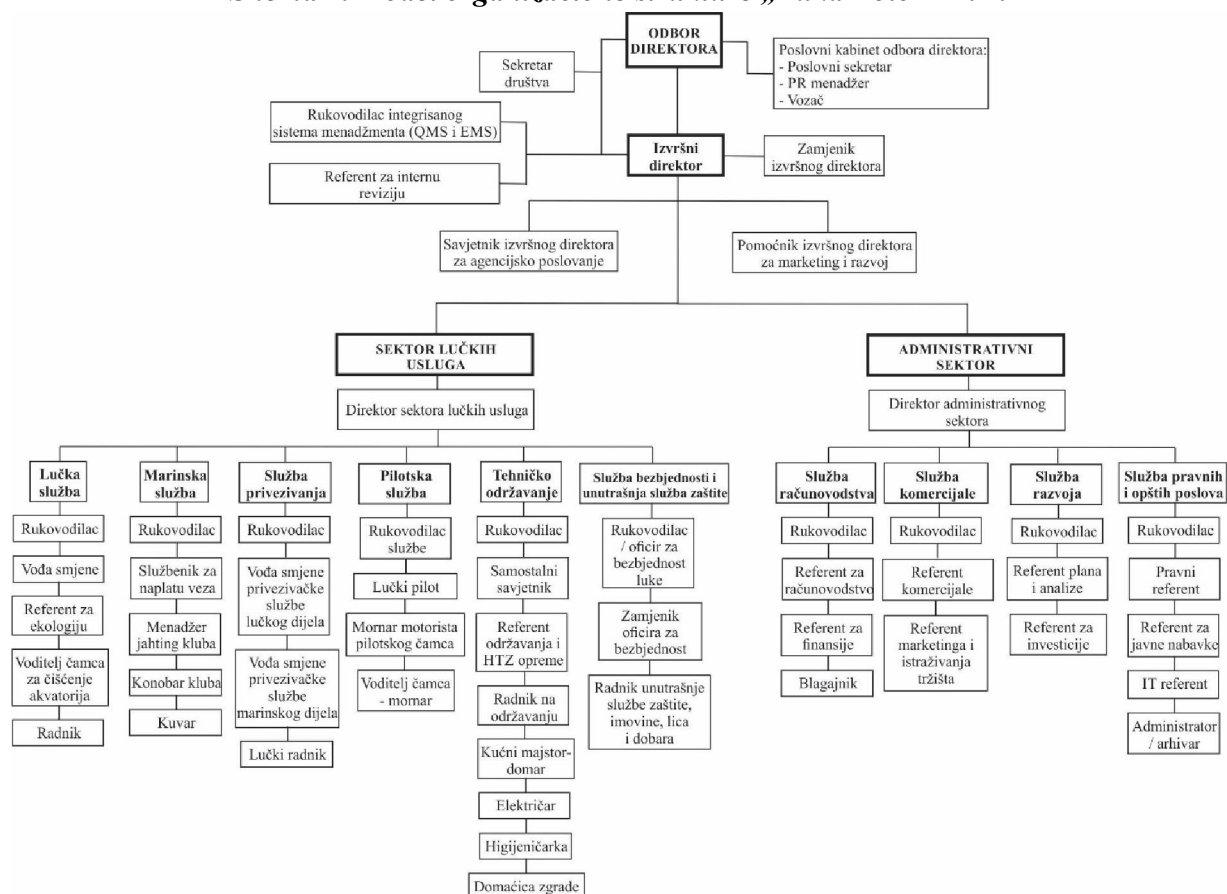
Organizacionu strukturu „Luka Kotor“ A.D. Kotor karakteriše struktura organa upravljanja i struktura zaposlenih. Pravno je definisana Statutom društva usklađenim sa važećim Zakonom o privrednim društvima i čine je Skupština akcionara kao organ vlasnika kapitala i najviši organ Društva. Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja Društvom. Skupština akcionara bira i razrješava članove Odbora direktora. Mandat članova Odbora direktora ističe na svakoj Redovnoj skupštini akcionara, kada mogu biti ponovo birani. Izvršnog direktora imenuje i razrješava Odbor direktora. Izvršni direktor sprovodi poslovnu politiku i izvršava odluke koje utvrđuje Odbor direktora i rukovodi tekućim poslovanjem Društva. Revizorski Odbor, shodno ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o računovodstvu i reviziji, prati postupak finansijskog izvještavanja, prati djelotvornost interne kontrole društva i interne revizije, prati zakonom propisanu reviziju godišnjih i konsolidovanih finansijskih iskaza, prati nezavisnost angažovanih ovlašćenih revizora ili društva za reviziju koji obavljaju reviziju, daje preporuke Skupštini društva o izboru ovlašćenog revizora ili revizorskog društva, raspravlja o planovima i godišnjem izvještaju unutrašnje kontrole, kao i o drugim pitanjima koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju.

Organizacionu strukturu zaposlenih u „Luka Kotor“ A.D. Kotor, pored prednje opisane, karakteriše podjela na dva sektora – sektor lučkih usluga i administrativni sektor. Sektori su organizaciono podijeljeni na službe kojima je povjereno stručno obavljanje zadataka na realizaciji

poslovnih aktivnosti. Tako se Sektor lučkih usluga sastoji od lučke, marinske, privezivačke, pilotske, tehničke i službe bezbjednosti i unutrašnje zaštite. Administrativni sektor obuhvata službe: računovodstva, komercijale, razvoja i pravnih i opštih poslova.

Shema 1. Model organizacione strukture „Luka Kotor“ A.D.

U prednje opisanoj organizacionoj strukturi je angažovano ukupno 59 zaposlenih od kojih je 56 na neodređeno vrijeme i 3 zaposlena na određeno vrijeme. Struktura zaposlenosti po stepenu stručne spreme se može opisati kao: 6 zaposlenih sa KV/3 stepenom stručne spreme, 19 zaposlenih sa SSS 4-2 stručne spreme, 5 zaposlenih sa VI stepenom stručne spreme, 27 zaposlenih sa VSS VII/1 stepenom stručne spreme, 1 zaposleni sa VII/2 stepenom stručne spreme i 1 zaposleni sa VIII stepenom stručne spreme. Strukturu zaposlenosti po polu čini 47 zaposlenih muškaraca i 12 zaposlenih žena.

- **Osnovni proizvodi i usluge koje preduzeće nudi**

“Luka Kotor” A.D. Kotor vršeci registrovane djelatnosti nudi klijentima sa dominantnog međunarodnog tržišta usluge priveza, odveza, pilotaže plovila, transfera putnika, ukrcaja i iskrcaja putnika i prtljaga, odvoza otpada sa plovila, usluga marine kroz privez i čuvanje plovila u zimskom periodu, snabdijevanje plovila vodom i dr. Sve usluge i cijene usluga Društva su specificirane i objavljene u Tarifama lučkih naknada i drugih usluga (“Službeni list CG” br. 28/16 i 59/16).

- **Vlasništvo i struktura kapitala**

Sve informacije propisane članom 15b Zakona o preuizmanju akcionarskih društava u ovom dijelu izvještaja biće predstavljeni kao podaci o strukturi vlasničkog kapitala te ograničenja koja postoje u smislu bliže opisanog navedenim članom Zakona. Prema listi vlasnika hartija od vrijednosti „Luka Kotor“ A.D. Kotor, Centralne Depozitarne Agencije A.D. Podgorica na dan 31.12.2017.god. u tabeli br.2. predstavljena je vlasnička struktura.

Tabela 2. Vlasnička struktura „Luka Kotor“ A.D.

R.B.	Vlasnik akcija	Br. akcija	Učešće %	Ukupna vrijednost (izraženo u €)
1.	<i>Opština Kotor</i>	235.520	56,97	566.025,22 €
2.	<i>Fond PIO</i>	72.364	17,51	173.912,40 €
3.	<i>Zbirni Kastodi račun Crnogorske Komercijalne Banke</i>	42.558	10,30	102.279,64 €
4.	<i>Zavod za zapošljavanje</i>	24.271	5,87	58.330,49 €
5.	<i>Krivokapić Ranko</i>	8.211	1,99	19.733,50 €
6.	<i>Konjević Nikola</i>	3.563	0,86	8.562,96 €
7.	<i>Bećir Jovo</i>	2.247	0,54	5.400,21 €
8.	<i>Lazarević Vojin</i>	2.247	0,54	5.400,21 €
9.	<i>Zečević Vladimir</i>	1.552	0,37	3.729,92 €
10.	<i>Zaposleni i građani</i>	20.850	5,05	50.108,81 €
UKUPNO:		413.383	100,00	993.483,36 €

1. Nominalna vrijednost kapitala Društva iznosi 993.483,36 €. Kapital je podijeljen na 413.383 običnih akcija. Vrijednost jedne akcije iznosi 2,4033 €. U tabeli br.1. prikazana je vlasnička struktura prema jedinstvenom spisku akcionara-Lista vlasnika hartija od vrijednosti (Centralna Depozitarna Agencija Crne Gore) na dan 31.12.2016. god.
2. Ograničenja prenosa hartija od vrijednosti, ograničenja posjedovanja hartija od vrijednosti i/ili pribavljanja posebnih odobrenja od privrednog društva i/ili ostalih vlasnika hartija od vrijednosti - nema ograničenja.
3. Privredno društvo „Luka Kotor“ A.D. Kotor je osnivač i vlasnik 100% udjela u pomorsko-turističkoj agenciji „Kotor Mar“ d.o.o. Kotor i osnivač i vlasnik 30% udjela u privrednom društvu „Montenegro Shorex“ d.o.o. Kotor.

4. Podaci o vlasnicima hartija od vrijednosti koja daju posebna kontrolna prava ne postoje.
5. Sistem kontrolisanja sticanja akcija od strane zaposlenih u slučaju kada zaposleni ne vrše direktno svoja kontrolna prava ne postoji.
6. Ograničenja prava glasa, kao što su, ograničenja prava glasa vlasnika određenog procenta hartija od vrijednosti ili određenog broja akcija, rokovi za ostvarivanje prava glasa ili u slučajevima kada su imovinska prava iz hartija od vrijednosti razdvojena od vlasništva nad tim hartijama od vrijednosti definisani su Zakonom o privrednim društvima. Iste odredbe sadržane su i u Statutu društva.
7. Društvo nije upoznato sa sporazumima između akcionara koji mogu imati za posljedicu ograničenja prenosa hartija od vrijednosti i/ili glasačkih prava.
8. Način imenovanja članova odbora direktora i izmjene osnivačkih akta definisani su odredbama Zakona o privrednim društvima i Statutom društva.
9. Ovlašćenja članova odbora direktora, a naročito u vezi sa emitovanjem akcija i otkupom emitovanih akcija, definisani su Zakonom.
10. Društvo nema zaključene druge značajne sporazume u kojima je emitent ugovorna strana i koji proizvode pravno dejstvo, mijenjaju se ili okončavaju nakon preuzimanja emitenta po sprovođenju javne ponude za preuzimanje i njihovim pravnim dejstvima, osim ako su sporazumi po svojoj prirodi takvi da bi njihovo objavljivanje imalo značajne štetne posljedice po emitenta, pod uslovom da emitent nije izričito obavezan da objavi te podatke u skladu sa zakonom;
11. Društvo nema zaključene sporazume između emitenta i članova odbora direktora ili zaposlenih kojima se ugovara plaćanje nadoknade u slučaju ostavke, prestanka mandata po drugom osnovu ili prestanka radnog odnosa članova odbora direktora ili zaposlenih ili kada radni odnos ovih lica prestaje usljed preuzimanja.

- ***Poslovno okruženje i promjena zakonske regulative***

Poslovno okruženje Luke Kotor A.D., Kotor podrazumjeva makro okruženje u kome djeluju sile na koje kompanija ne može vršiti uticaj i mikro okruženje u kome je moguće preuzeti djelimičnu ulogu u kreiranju razvojnih tokova.

Makro okruženje

Shodno činjenici da se primarna djelatnost A.D. Luke Kotor zasniva na prihvatu i usluživanju putničkih brodova i jahti i usko je vezana sa tržištem krucizing turizma, sve promjene na globalnom tržištu, kada je u pitanju krucizing inudstria i turizam uopšte, vrše svojevrsan uticaj na funkcionisanje i poslovanje. U određenoj mjeri determinišu politiku poslovanja i kreiranje starteških planova za budući razvoj.

Protekle godinu na globalnom planu obilježio je nastavak i eskaliranje političke nestabilnosti na Bliskom istoku, ali bez znatnijeg negativnog uticaja na turizam. Određene pozitivne refleksije ove političke krize su skretanje turističkih tokova s država afričkih i azijskih obala Mediterana na države Evrope uključujući i Crnu Goru. Grčka politička i ekonomska kriza dodatno je doprinijela pozitivnim trendovima turističkog prometa u Crnoj Gori. Međutim, dugoročno posmatrajući, ovi razlozi negativno utiču na opšte tokove turizma stavljajući naglasak na sigurnost prilikom planiranja turističkih putovanja. Svjetska ekonomija je nastavila oporavak, međutim dinamika ekonomskog rasta i dalje je umjerena. Postkrizni evropski trendovi, povezani s opštim trendovima

štednje, još uvijek ograničavaju ličnu potrošnju i zadržavaju visok nivo nesigurnosti za istu, smanjujući tako dio potrošnje namijenjen za sekundarne aktivnosti poput turizma. Međutim u 2017. godini ipak primjetan je povratak na brojeve i trendove koji su vladali prije ekonomske krize, te političke nestabilnosti na Bliskom istoku.

Mikro okruženje

Djelovanje kompanije unutar granica domicilne države uslovljeno je funkcionisanjem brojnih segmenata koji u manjoj ili većoj mjeri vrše direktan ili indirektan uticaj na samo poslovanje. U poslovnom ambijentu Crne Gore Luka Kotor A.D. je, kada se posmatra promet putničkih brodova (kruzera), prva otpočela djelovanje na tom polju pomorskog saobraćaja.

Kada je u pitanju promjena zakonske regulative, uvodjenje ili primjena utvrđenih zakona koje na određeni način su uticale ili će uticati na poslovanje kompanije važno je napomenuti da je u 2017.godini resorno Ministarstvo saobraćaja i pomorstva raspisalo Javni tender za izbor koncesionara za pružanje lučke usluge - lučke pilotaže u luci Kotor i pilotaže u Bokokotorskom zalivu. Izvještajnu 2017.godinu karakteriše i početak praktične primjene rješenja definisanih Zakonom o bezbjednosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka ("Sl.list Crne Gore" br.053/2016, od 11.08.2016.godine).

- ***Položaj na tržištu (matično tržište, region, analiza ponude i tražnje)***

Za Luku Kotor kao mediteransku luku koja aktivno participira u krstarenjima na tom području, posebna pogodnost, kao i pogodnost uopšte za tržište Mediterana je strateški položaj između Evrope, Afrike i Azije, kao i klimatske prilike.² Zahvaljujući toj činjenici i jedinstvenim resursima kojima raspolaže, uz podatak da je jedina crnogorska luka za prihvat kruzera, jako dobro se pozicionira na intinererima svejtskih kruzingu kompanija. Popularnost ovog dijela evropskog tržišta je evidentna i na osnovu podatka da skoro 60% Evropljana upravo bira Mediteran kao destinaciju. Statistički rezultati iz 2016 godine pokazuju da je rast potražnje za krstarenjima porastao za ukupno 61,9 %, gdje u raspodjeli 22,1 % bilježi rast kada je u pitanju tržište Sjeverne Amerike, 109,2% kada je riječ o Evropi i 266,1% otpada na kategoriju definisanu u zvaničnim izveštajima kao Ostatak svijeta (Azije, Dalekog istoka, Južnog Pacifika i Havaja). Nedavni izveštaj „Asia Cruise Trends 2017“, čiji je inicijator izrade bila kruzingu asocijacija CLIA (čiji je partner „Luka Kotor A.D.“) dao je rezultat da je uz globalni rast tržišta, posebno u četiri godine, azijsko tržište poraslo u toj mjeri da je čak 3,1 milion putnika emitovano sa tog područja.

Uvidjevši ogroman potencijal u kruzingu tržištu i broj učesnika na strani ponude se povećao i postojeći učesnici će sigurno uvećati svoje kapacitete u godinama koje dolaze. Evropa je drugo po redu tržište i ima najbrži trend rasta. Evropa je na tržištu kružnih putovanja prisutna kao emitivno tržište (28% Evropljana su kruzingu turisti), kao destinacija plovidbe i kao sjedište kruzingu kompanija. Najveće emitivno tržište je, UK tj. Velika Britanija, zatim slijedi Njemačka, pa Italija. Većina Evropljana bira kruzingu po Sredozemlju ili atlantskim ostrvima. Izbor destinacije plovidbe zavisi dosta od zemlje porijekla. Tako imamo da jako veliki procenat Italijana, Španaca (82%),

² B. Boniface and Coper, C. (2005), *Worldwide destinations* (4th edition), Butterworth Heinemann, Oxford, str. 18.

Francuza (65%) kao i ostalih Evropljana (70%) bira kao destinaciju plovidbe upravo Mediteran i atlantska ostrva, dok Britanci i Njemci čine to u dosta manjoj mjeri, manje od 50%. Zato je struktura potražnje na Mediteranu u odnosu na emitivna tržišta drugačija u odnosu na strukturu ukupne evropske potražnje, tj. zastupljenije je britansko i italijansko tržište, dok su njemačko i špansko na drugom mjestu. Evropska potražnja raste brže od rasta ukupne svjetske potražnje.³ Budući da je evropsko tržište kontinuirano u usponu, prati ga i porast učešća krusing kompanija na njemu.

- *Vizija*

Vizija „Luka Kotor“ A.D. Kotor je da bude stabilna i uspješna, rastuća kompanija posvećena pružanju usluga zavidnog kvaliteta i najviših standarda sigurnosti. To znači: **„Biti kompanija koja će svojim uslugama zadovoljiti klijente i akcionare, i istovremeno biti atraktivno mjesto za rad i iskoristiti šansu za mogući rast u regionu“.**

- *Misija*

Misija „Luka Kotor“ A.D. Kotor je da obezbijedi kvalitetne i sigurne usluge za svoje klijente po prihvatljivim cijenama na način da ojača poziciju Luke Kotor na tržištu.

³ European Cruise Council Statistics, 2017.

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

2.1. Analiza finansijskog položaja i rezultata

Finansijski položaj akcionarskog društva, posmatran sa aspekta predmetnih analiza kvalifikuje se kao:

- Dobar

Dobar je finansijski položaj preduzeća ako finansijska ravnoteža obezbeđuje sigurnost u održavanju likvidnosti, ako je zaduženost takva da obezbeđuje punu nezavisnost preduzeća i dobru sigurnost njegovih poverilaca, ako je solventno, ako preduzeće pri stabilnoj novčanoj jedinici iz finansijskog rezultata značajnije uvećava sopstveni kapital, a u uslovima inflacije iz efekta revalorizacije i finansijskog rezultata uvećava realnu vrijednost sopstvenog kapitala i ako preduzeće iz sopstvenih sredstava finansira prostu i dio proširene reprodukcije.

**Tabela 3. ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS STANJA LUKA KOTOR AD
KOTOR od 2014. do 2017**

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS STANJA					
POZICIJA	Redni Broj	2014	2015	2016	2017
A K T I V A					
<i>A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL</i>	<i>001</i>				
<i>B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)</i>	<i>002</i>	<i>2.269.745 €</i>	<i>2.206.147 €</i>	<i>2.482.808 €</i>	<i>3.449.332 €</i>
<i>I. GOODWILL</i>	<i>003</i>				
<i>II. NEMATERIJALNA ULAGANJA</i>	<i>004</i>			<i>2.280 €</i>	<i>3.155 €</i>
<i>III. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)</i>	<i>005</i>	<i>2.173.315 €</i>	<i>2.029.631 €</i>	<i>2.019.198 €</i>	<i>3.181.552 €</i>
<i>1. Nekretnine, postrojenja i oprema</i>	<i>006</i>	<i>2.173.315 €</i>	<i>2.029.631 €</i>	<i>2.019.198 €</i>	<i>3.181.552 €</i>
<i>2. Investicione nekretnine</i>	<i>007</i>				
<i>3. Biološka sredstva</i>	<i>008</i>				
<i>IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)</i>	<i>009</i>	<i>96.430 €</i>	<i>176.516 €</i>	<i>461.330 €</i>	<i>264.625 €</i>
<i>1. Učešća u kapitalu</i>	<i>010</i>			<i>31 €</i>	<i>31 €</i>
<i>2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća</i>	<i>011</i>				
<i>3. Ostali dugoročni finansijski plasmani</i>	<i>012</i>	<i>96.430 €</i>	<i>176.516 €</i>	<i>461.299 €</i>	<i>264.594 €</i>
<i>C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA</i>	<i>013</i>				<i>17.290 €</i>
<i>D. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO</i>	<i>014</i>				
<i>E. OBRтна SREDSTVA</i>	<i>015</i>	<i>2.272.618 €</i>	<i>2.494.245 €</i>	<i>2.350.062 €</i>	<i>3.212.213 €</i>
<i>I. ZALIHE</i>	<i>016</i>	<i>4.273 €</i>	<i>44.741 €</i>	<i>1.555 €</i>	<i>252 €</i>
<i>II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)</i>	<i>017</i>	<i>2.268.345 €</i>	<i>2.449.504 €</i>	<i>2.348.507 €</i>	<i>3.211.961 €</i>
<i>1. Potraživanja</i>	<i>018</i>	<i>723.520 €</i>	<i>958.175 €</i>	<i>1.055.397 €</i>	<i>852.916 €</i>
<i>2. Potraživanja za više plaćeni porez na dobitak</i>	<i>019</i>				
<i>3. Kratkoročni finansijski plasmani</i>	<i>020</i>	<i>123.478 €</i>	<i>145.486 €</i>	<i>30.876 €</i>	<i>217.797 €</i>

4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	021	1.120.777 €	1.086.285 €	1.235.497 €	2.117.393 €
5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	022	300.570 €	259.558 €	26.737 €	23.855 €
F. UKUPNA AKTIVA (001+002+013+014+015)	023	4.542.363 €	4.700.392 €	4.832.870 €	6.678.835 €

PASIVA					
A. KAPITAL (102 do 109)	101	3.384.521 €	4.160.855 €	4.493.003 €	6.179.951 €
I. OSNOVNI KAPITAL	102			993.483€	993.483€
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103	993.483€	993.483€		
III. REZERVE	104	50.979 €	83.750 €	2.453.933 €	2.500.749 €
IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI	105	70.584 €	70.032 €	71.362 €	1.321.564 €
V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI	106				
VI. NERASPOREDJENA DOBIT	107	2.269.475 €	3.013.590 €	974.225 €	1.364.155 €
VII. GUBITAK	108				
VIII. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI	109				
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (111+112)	110	614.000 €	0 €	69.345 €	80.948 €
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	111	614.000 €		69.345 €	80.948 €
II. DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)	112	0 €	0 €	0 €	0 €
1. Dugoročni krediti	113				
2. Ostale dugoročne obaveze	114				
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	115	1.395 €	575 €	5.448 €	0 €
D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (117+124)	116	542.446 €	538.962 €	265.074 €	417.936 €
I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)	117	542.446 €	538.962 €	265.074 €	417.936 €
1. Kratkoročne finansijske obaveze	118		315.181 €		
2. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji	119				
3. Obaveze iz poslovanja	120	417.409 €	63.504 €	59.147 €	143.839 €
4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	121	61.637 €	53.212 €	100.169 €	166.926 €
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	122				
6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123	63.400 €	107.065 €	105.758 €	107.171 €
II. KRATKOROČNA REZERVISANJA	124				
E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125	4.542.363 €	4.700.392 €	4.832.870 €	6.678.835 €

Tabela 4. ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS USPJEHA LUKA KOTOR AD KOTOR od 2014. do 2017.

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU - BILANS USPJEHA						
Redni broj	Pozicija	Redni Broj	2014	2015	2016	2017
I	POSLOVNI PRIHODI (202 do 206)	201	2.724.954 €	3.284.527 €	3.472.094 €	3.240.839 €
1	Prihodi od prodaje	202	2.724.954 €	3.283.652 €	3.461.696 €	3.234.969 €
2	Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203				
3	Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	204				
4	Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	205				
5	Ostali poslovni prihodi	206		875 €	10.398 €	5.870 €
II	POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	207	1.982.982 €	2.187.143 €	2.279.008 €	2.100.584 €
1	Nabavna vrijednost prodane robe	208	7.896 €	8.181 €	4.310 €	1.2180 €
2	Troškovi materijala	209	91.828 €	129.291 €	121.609 €	102.189 €
3	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210	855.228 €	1.012.385 €	1.358.418 €	1.369.897 €
4	Troškovi amortizacije i rezervisanja	211	101.623 €	155.750 €	209.090 €	163.823 €
5	Ostali poslovni rashodi	212	926.407 €	881.536 €	585.581 €	463.455 €
A	POSLOVNI REZULTAT (201-207)	213	741.972 €	1.097.384 €	1.193.086 €	1.140.255 €
I	FINANSIJSKI PRIHODI	214	156.948 €	13.036 €	20.410 €	12.584 €
II	FINANSIJSKI RASHODI	215	8.942 €	26.668 €	9.453 €	11.470 €
B	FINANSIJSKI REZULTAT (214 - 215)	216	148.006 €	-13.632 €	10.957 €	1.114 €
I	OSTALI PRIHODI	217	7.619 €	48.472 €		46.696 €
II	OSTALI RASHODI	218	172.607 €	585 €	157.670 €	178.229 €
C	REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI (217-218)	219	-164.988 €	47.887 €	-157.670 €	-131.533 €
D	REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (213+216+219)	220	724.990 €	1.131.639 €	1.046.373 €	1.009.838 €
E	NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	221				
F	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA (220+221)	222	724.990 €	1.131.639 €	1.046.373 €	1.009.836 €
G	DRUGE STAVKE REZULTATA /POVEZANE SA KAPITALOM/ (224 do 228)	223	552 €	552 €	552 €	552 €
I	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu fin. sredstava raspoloživih za prodaju	224				

2	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme	225	552€	552€	552€	552€
3	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu učešća u kapitalu pridr. društava	226				
4	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka (ili gubitaka)	227				
5	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	228				
H	PORESKI RASHOD PERIODA (230+231)	229	69.595 €	106.245 €	110.632 €	(84.432)€
1	Tekući porez na dobit	230	63.400 €	107.065 €	-105.758 €	107.171 €
2	Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	231	6.195 €	-820 €	4.874 €	22.739 €
I	NETO REZULTAT (222+223-229)	232	655.947 €	1.025.946 €	936.293 €	925.958 €
J	ZARADA PO AKCIJI	233				
1	Osnovna zarada po akciji	234				
2	Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	235				

Nefinansijski pokazatelji

Pod kvalitativnim pokazateljima poslovanja Luke Kotor A.D. podrazumjevamo pored finansijskih i nefinansijske pokazatelje - kvalitet proizvoda, kvalitet usluge - predstavljene kroz kvantitativne parametre, tačnije promet putnika i brodova .

Luka Kotor A.D. Kotor je u izvještajnoj 2017.godini obavljala djelatnost pružanja lučkih usluga u međunarodnom i domaćem pomorskom saobraćaju kroz dva pravca – pružanje lučkih usluga brodovima i jahtama. Za period od 01.01. do 31.12.2017.godine Luka Kotor A.D. Kotor je postigla izuzetne rezultate. Ukupno je ostvareno 430 dolazaka brodova sa 532.387 putnika i 211.621 članom posade. Ukupan broj dolazaka jahti za ovaj period iznosi 1838 sa 8630 putnika. U odnosu na 2016.g. kada je ostvareno 488 dolazaka brodova (487 kruzera i 1 vojni brod) konstatujemo smanjenje broja dolazaka kruzera za 11.7% i putnika za 0,53%. Ovdje treba navesti da je kruzina sezona 2016.godine karakteristična po povećanju broja dolazaka kruzera u ovom dijelu Mediterana, a kao posledica bezbjedonosnih dešavanja u Turskoj gdje je npr. za luku Istanbul zabilježen pad od čak 93,8% putnika.⁴

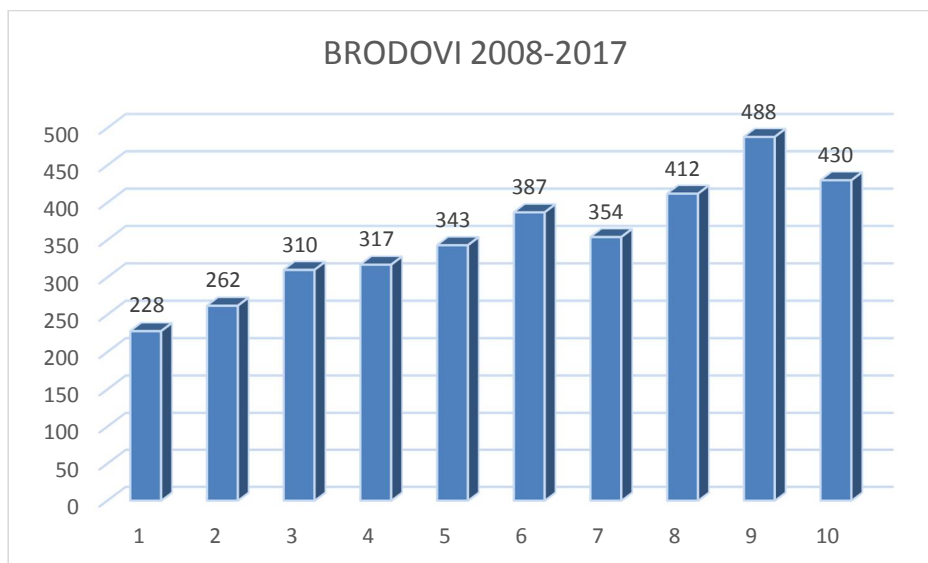
Kada gledamo evidenciju jahti primjećujemo povećanje broja dolazaka za 9,8% i putnika na jatama za 4.08%.

U nastavku je grafički prikazan ostvarenog promet brodova u luci za period 2008- 2017.g.

Grafikon 1. Ostvareni promet brodova u luci za period 2008. god. -2017. god.

⁴ Med Cruise, Statistics review 2016

Luka je prethodnih godina postala prepoznatljiva kao jedna od prvih destinacija za novoizgrađene brodove, kao što su m/v Viking Sky i m/v Viking Sun kompanije Viking Ocean Cruises, m/v Majestic Princess kompanije Princess Cruises, te m/v Silver Muse kompanije Silver Cruises. Sve ovo je veoma važno za promociju ne samo Luka Kotor A.D. kao kompanije, već i za Kotor i Bokokotorski zaliv, te Crnu Goru kao turističku destinaciju, sa akcentom na krusing turizam, naročito sa saznanjem da na takvim putovanjima uglavnom dolaze važni subjekti turističke industrije.

Tabela 5. Pregled prometa brodova i putnika u lučkom dijelu Luke Kotor (kvantitativni pokazatelj)

<i>Mjesec</i>	<i>Broj dolazaka brodova</i>	<i>Broj putnika</i>
<i>Januar</i>	4	310
<i>Februar</i>	4	181
<i>Mart</i>	11	3951
<i>April</i>	23	36764
<i>Maj</i>	56	71727
<i>Jun</i>	54	71748
<i>Jul</i>	59	77400
<i>Avgust</i>	62	86294
<i>Septembar</i>	71	77905
<i>Oktobar</i>	55	67578
<i>Novembar</i>	21	27798
<i>Decembar</i>	10	10731
UKUPNO:	430	532387

Grafikon 2. Ostvareni promet jahti u luci za period 2008.god. -2017.god.

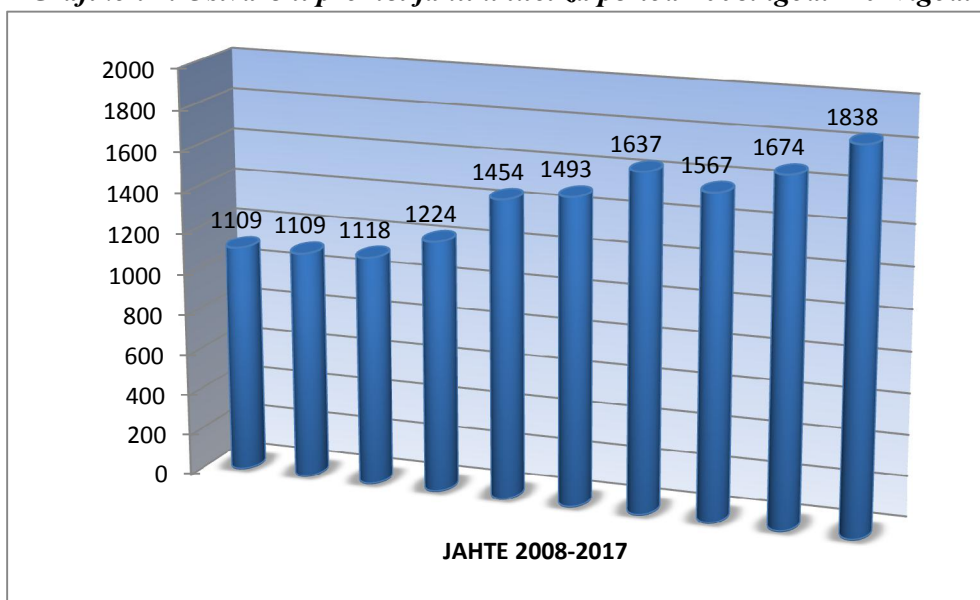

Tabela 6. Pregled prometa jahti i putnika u marinskom dijelu Luke Kotor (kvantitativni pokazatelj) za 2017.god.

<i>Mjesec</i>	<i>Broj jahti</i>	<i>Broj putnika</i>
<i>Januar</i>	1	
<i>Februar</i>	3	
<i>Mart</i>	5	2
<i>April</i>	37	136
<i>Maj</i>	193	768
<i>Jun</i>	308	1481
<i>Jul</i>	416	2056
<i>Avgust</i>	449	2325
<i>Septembar</i>	291	1331
<i>Oktobar</i>	113	468
<i>Novembar</i>	22	63
UKUPNO	1838	8630

Iz Tabele 6. vidi se da je najveći promet jahti ostvaren u avgustu sa učešćem 26,87%, a učešće mega jahti u ukupnom broju dolazaka je 20,95%. Svi indikatori poslovanja ukazuju na značajno prisustvo i trend rasta mega jahti, što bi dodatnim investicijama od strane kompanije u narednim godinama omogućilo profitabilniji vid poslovanja marinskog dijela kroz modernizovanje navedenog dijela operativne obale za što kvalitetniju opskrbu mega plovila.

Racio pokazatelji

Racio analiza predstavlja osnovni instrument za procjenu finasijske pozicije i potencijala preduzeća. Stavljanjem u odnos logički povezanih cjelina iz finansijskih izvještaja (Bilans stanja i Bilans uspjeha), dolazi se do rezultata uspostavljenih relacija koji za cilj imaju ocjenu stanja i aktivnosti preduzeća.

Pokazatelji ekonomičnosti

Ekonomičnost ukupnog poslovanja utvrđuje se stavljanjem u odnos ukupnih prihoda i ukupnih rashoda. Potrebno je da društvo posluje ekonomično, odnosno da ostvaruje više prihoda nego što je utrošeno za njihovo postizanje (poželjno je da su ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda).

Ekonomičnost poslovanja izračunava se stavljanjem u odnos prihoda od prodaje i rashoda od prodaje. Kada su prihodi od prodaje veći od rashoda od prodaje ekonomičnost poslovanja je pozitivna. Ekonomičnost finansiranja je odnos finansijskih prihoda i finansijskih rashoda.

- Finansijski položaj akcionarskog društva Luka Kotor” AD Kotor na dan 31.12.2017 godine obezbjeđuje **veoma dobar pokazatelj ekonomičnosti** na osnovu navedenih pokazatelja iz bilansa uspjeha od 2014 do 2017. Ilustracija ove kvalifikacije data je u pregledu poslovanja kroz pozitivne pokazatelje ekonomičnosti za period od 2014 do 2017.

Tabela 7.

<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
<i>Ukupni prihodi</i>	2889521	3346035	3492504	3300119
<i>Ukupni rashodi</i>	2164531	2214396	2446131	2290281
<i>Ukupni prihodi / Ukupni rashodi</i>	1,33	1,51	1,43	1,44

Tabela 8.

<i>Ekonomičnost redovnog poslovanja</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
<i>Poslovni prihodi</i>	2724954	3284527	3472094	3240839
<i>Poslovni rashodi</i>	1982982	2187143	2279008	2100582
<i>Poslovni prihodi / Poslovni rashodi</i>	1,37	1,50	1,52	1,54

Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti ili svojstvo imovine ili njezinih pojedinih dijelova da se mogu pretvoriti u gotovinu dovoljnu za pokriće preuzetih obveza; uslovljena je prije svega protokom kratkotrajne imovine (obrnih sredstava) kroz poslovni ciklus; likvidnost će omogućiti podmirivanje

dospjelih obaveza i pokazatelji likvidnosti ukazuju u kojoj je mjeri preduzeće sposobno da podmiri svoje dospjele kratkoročne obaveze.

- Finansijski položaj akcionarskog društva Luka Kotor” AD Kotor na dan 31.12.2017 godine obezbjeđuje **izvanredan pokazatelj likvidnosti** na osnovu navedenih pokazatelja iz bilansa stanja od 2014.god. do 2017.god. Ilustracija ove kvalifikacije data je u pregledu poslovanja kroz pozitivne pokazatelje likvidnosti za period od 2014.god. do 2017.god.

Tabela 9.

<i>Koeficijent trenutne likvidnosti</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	1120777	1086285	1235497	2117393
<i>Kratkoročne obaveze</i>	542446	538962	265074	417936
Novac i novčani ekvivalenti / Kratkoročne obaveze	2,07	2,02	4,66	5,07

Tabela 10.

<i>Tekuća likvidnost</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Angažovana obrtna sredstva</i>	2272618	2494245	2350062	3212213
<i>Kratkoročne obaveze</i>	542446	538962	265074	417936
Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze	4,19	4,63	8,87	7,69

Tabela 11.

<i>Koeficijent ubrzane likvidnosti</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina</i>	2268345	2449504	2348507	3211961
<i>Kratkoročne obaveze</i>	542446	538962	265074	417936
Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina / Kratkoročne obaveze	4,18	4,54	8,86	7,69

Tabela 12.

<i>Koeficijent finansijske stabilnosti</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Stalna imovina</i>	2269745	2206147	2482808	3449332
<i>Kapital</i>	3384521	4160855	4493003	6179951
<i>Dugoročne obaveze</i>	0	0	0	0
Stalna imovina / (Kapital + Dugoročne obaveze)	0,67	0,53	0,55	0,56

Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelj zaduženosti predstavlja odnos ukupnih obaveza i imovine odnosno pitanje koliki se dio imovine finansira iz tuđih izvora?

Koeficijent zaduženosti ukazuje do koje mjere preduzeće koristi zaduživanje kao oblik finansiranja i koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem.

Koeficijent zaduženosti=ukupne obaveze/ukupna imovina

Savremena poslovna ekonomija, zbog korištenja efekata finansijske poluge, ide u smjeru povećanja zaduženosti - kritičnom vrijednošću smatra do 0,7 (70 %), što znači da postotni udio tuđih izvora finansiranja ne bi smio premašiti cca 2/3 ukupnih izvora.

Nisko samofinansiranje, odnosno, visoka zaduženost – dokazano su prvi i najčešći uzrok poslovne krize i stečaja .

- Finansijski položaj akcionarskog društva Luka Kotor” AD Kotor na dan 31.12.2017 godine i analiza prethodnog perioda pokazuju **da preduzeće uopšte nije zaduženo** na osnovu navedenih pokazatelja iz bilansa uspjeha od 2014.god. do 2017.god. Ilustracija ove kvalifikacije data je u pregledu poslovanja kroz pozitivne pokazatelje zaduženosti za period od 2014.god. do 2017.god.
- Društvo “Luka Kotor” AD Kotor je u proteklom periodu izvršilo uspješno investiranje u imovinu koja je finansirana dijelom iz sopstvenih a dijelom iz kreditnih sredstava. Kreditno zaduženje za investiciju je uspješno vraćeno u periodu od 36 mjeseci.

Tabela 13.

Koeficijent zaduženosti	2014	2015	2016	2017
<i>Ukupne obaveze</i>	542446	538962	265074	417936
<i>Ukupna imovina</i>	4542363	4700392	4832870	6678835
<i>Ukupne obaveze / Ukupna imovina</i>	0,12	0,11	0,05	0,07

Tabela 14.

Koeficijent finansijskog leveridža	2014	2015	2016	2017
<i>Ukupne obaveze</i>	542446	538962	265074	417936
<i>Ukupan kapital</i>	3384521	4160855	4493003	6179951
<i>Ukupne obaveze / Ukupan kapital</i>	0,16	0,13	0,06	0,07

Tabela 15.

<i>Faktor zaduženosti</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
<i>Ukupne obaveze</i>	<i>542446</i>	<i>538962</i>	<i>265074</i>	<i>417936</i>
<i>Neraspoređena dobit + Amortizacija</i>	<i>2371098</i>	<i>3169340</i>	<i>1183315</i>	<i>1527978</i>
<i>Ukupne obaveze / (Neraspoređena dobit + Amortizacija)</i>	<i>0,23</i>	<i>0,17</i>	<i>0,22</i>	<i>0,27</i>

Pokazatelji profitabilnosti

Profitabilnost je ekonomska kategorija kojom se mjeri sposobnost preduzeća da generiše profit na temelju uloženog kapitala, tj. investirane imovine.

Mjere profitabilnosti su sledeće:

1. profitna marža
2. povrat na investirano (stopa povrata imovine; stopa povrata vl. kapitala)

profitna marža (marža dobitka) = dobitak / prihod

Profitna marža (marža dobitka) = dobitak / prihod

Neto profitna marža = neto dobitak + tr. kamata / prihod

- Finansijski položaj akcionarskog društva Luka Kotor” AD Kotor na dan 31.12.201. godine obezbeđuje **da je preduzeće veoma profitabilno** na osnovu navedenih pokazatelja iz bilansa uspeha od 2014.god. do 2017.god. Ilustracija ove kvalifikacije data je u pregledu poslovanja kroz pozitivne pokazatelje profitabilnosti za period od 2014.god. do 2017.god..

Tabela 16.

<i>EBIT</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	<i>724990</i>	<i>1131639</i>	<i>1046373</i>	<i>1009838</i>
<i>Rashodi kamata</i>	<i>8942</i>	<i>26668</i>	<i>9453</i>	<i>11470</i>
<i>Rezultat prije oporezivanja + Rashodi kamata</i>	<i>733,932.00</i>	<i>1,158,307.00</i>	<i>1,055,826.00</i>	<i>1,021,308.00</i>

<i>EBITDA</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	<i>724990</i>	<i>1131639</i>	<i>1046373</i>	<i>1009838</i>
<i>Rashodi kamata</i>	<i>8942</i>	<i>26668</i>	<i>9453</i>	<i>11470</i>
<i>Amortizacija</i>	<i>101623</i>	<i>155750</i>	<i>209090</i>	<i>163823</i>
<i>Rezultat prije op + Kamate + Amortizacija</i>	<i>835,555.00</i>	<i>1,314,057.00</i>	<i>1,264,916.00</i>	<i>1,185,131.00</i>

Analiza potraživanja

Tabela 17. Pregled stanja potraživanja za period od 2014 god.-2017.god.

	Ukupno potraživanje	Biće naplaćen o kompenzacijom	Naplativo u roku od 3 mjeseca	Naplativo u roku od 6 mjeseci	Naplativo u roku dužem od 6 mjeseci	Sporna potraživanja	Sumnjiva potraživanja	Ne očekuje se naplata	Otpis
<i>Po godinama:</i>									
2017	850.691,47 €	0,00	220.622,70 €	551.361,40 €	76.957,36 €	1,850.€	175.526,18€		173.676,17€
2016	1053.394,12€	0,00	204.150,36€	653.790,98€	195452,78€		175.526,18€		173.676,17€
2015	953.893,62€	0,00	350.714,60€	251.861,13€	251.862,13€				
2014	723.458,27€	0,00	248.503,66€	175.620,13€	175.620,13€				
2013 i starija									

2.2. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

“Luka Kotor” A.D. Kotor, ima sledeća upravna i nadzorna tijela:

- Skupština akcionara je najviši organ društva. Svoju funkciju ostvaruje na Redovnim i Vanrednim skupštinama. U izvještajnoj 2017.godini je održana jedna Redovna skupština i jedna Vanredna skupština akcionara. Na Redovnoj skupštini akcionara održanoj 26.07.2017.godine izabrani su članovi Odbora direktora u sastavu Prof.dr. Branislav Dragović, dr. Branko Ivanović, Slobodan Vukasović, Stanislava Subotić i Radomir Rudanović. Na Vanrednoj skupštini akcionara održanoj dana 25.09.2017.godine donijete su poslednje dopune Statuta „Luka Kotor“ A.D. Kotor, usvojeni finansijski iskazi za 2016.godinu, Izvještaj o radu, Revizorski izvještaj za 2016.godinu i donijeta Odluka o raspodjeli dobiti.
- Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja Društvom. Skupština akcionara bira i razrješava članove Odbora direktora. Odbor direktora broji 5 članova. Tokom izvještajne 2017.godine Odbor direktora je održao 19 sjednica i to 11 u sastavu do 26.07.2017.godine i 8 sjednica u sastavu nakon 26.07.2017.godine. Sjednice se održavaju u skladu sa Poslovníkom o radu Odbora direktora. Odbor direktora je u izvještajnom periodu tokom 2017.godine funkcionisao u dva sastava i to:
 1. do 27.07.2017.g u sastavu Stanislava Subotić, Jovo Bećir, Dejan Uskoković, Goran Grbović i Radomir Rudanović;
 2. od 27.07.2017.godine u sastavu Prof.dr. Branislav Dragović, dr. Branko Ivanović, Slobodan Vukasović, Stanislava Subotić i Radomir Rudanović.

Naknade za rad članova Odbora direktora je utvrđena odlukom Skupštine akcionara od 30.08.2002.godine na sledeći način:

- 60% prosječne zarade u Društvu ostvarenog u prethodnom mjesecu za člana Odbora direktora i od 2,5 prosječnih zarada u Društvu za Predsjednika odbora direktora na profesionalnom radu.

Odlukom Odbora direktora je, usled predloženih mjera štednje Vlade Crne Gore, počev od 01.06.2012.godine prethodno utvrđena naknada isplaćivana na sledeći način:

- naknade za člana Odbora direktora u visini jedne prosječne neto zarade u državi, a Predsjedniku Odbora direktora na profesionalnom radu u iznosu od 3,5 prosječne neto zarade u državi uključujući minuli staž i ostale naknade po osnovu rada.

Počev od avgusta 2015.godine, naknada Predsjedniku odbora direktora se isplaćuje u visini od 2 prosječne neto zarade u državi, a članovima Odbora direktora u visini jedne prosječne neto zarade u državi, obzirom da Predsjednik Odbora direktora nije obavljao poslove na profesionalnom radu u Društvu.

- Revizorski Odbor, shodno ovlašćenjima utvrđenim Zakonom o računovodstvu i reviziji, prati postupak finansijskog izvještavanja, prati djelotvornost interne kontrole društva i interne revizije, prati zakonom propisanu reviziju godišnjih i konsolidovanih finansijskih iskaza, prati nezavisnost angažovanih ovlašćenih revizora ili društva za reviziju koji obavljaju reviziju, daje preporuke Skupštini društva o izboru ovlašćenog revizora ili revizorskog društva, raspravlja o planovima i godišnjem izvještaju unutrašnje kontrole, kao i o drugim pitanjima koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju. Revizorski odbor ima tri člana od kojih je najmanje jedan stručnjak iz oblasti računovodstva i revizije. Članovi Revizorskog odbora su imenovani u skladu sa Statutom Društva dana 21.09.2017.godine odlukom Odbora direktora u sastavu Vladan Pejović, Antonija Orlando i Marnela Marković.

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Preduzeće Luka Kotor A.D. , Kotor , vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano , u skladu sa Zakonom o životnoj sredini („Službeni list Crne Gore „, br.052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list Republike Crne Gore“, br.080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore“ br.040/10 od 22.07.2010,073/10 od 10.12.2010,040/11 od 08.08.2011,027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).U cilju zaštite životne sredine , svoje upravljanje zasniva na savremenom sistemskom pristupu , koji ima definisane zahtjeve za razumjevanje, prihvaćanje i neprekidno poboljšavanje savremenih praktičnih dostignuća u domenu zaštite životne sredine. Sistemski pristup, je proširen sveobuhvatnim upravljanjem kvalitetom. Pripreme i aktivnosti u kompaniji se sprovode tokom cijele godine radi unapređenja kvaliteta lučkih usluga i visokog nivoa zaštite životne sredine.

Kompanija uspješno implementira sistem kvaliteta menadžmenta prema zahtjevima *ISO 9001:2008* i *ISO 14001:2004* i u toku je procedura prelaska na novu verziju standarda *ISO 9001:2015* i *ISO 14001:2015*. Resertifikaciju je izvršila sertifikaciona kuća Bureau Veritas (mart 2016g.) te je validnost sertifikata produžena do (15.09.2018g) uz obavezan godišnji pregled.

Polazeći od svojih stateških ciljeva, menadžment kompanije je definisao postupke za mjerenje i praćenje performansi integrisanog sistema menadžmenta. IMS je zasnovan na osnovnim postavkama sistemskog i procesnog pristupa, iz kojeg je proizašao model integracije kroz definisani pristup mjerenja performansi sistema zaštite životne okoline. Ciljevi mjerenja i praćenja performansi su obuhvatili sve upravljačke nivoe i organizacione cjeline u Luci Kotor.

U funkciji zaštite i čišćenja akvatorijuma „Luka Kotor“ A.D. posjeduje sledeća plovila: Specijalizovano plovilo - „Kataglop CG 75“ i Pilotski čamac tipa Navar 795 (102-KT .

U funkciji zaštite akvatorijuma „Luka Kotor“ A.D. posjeduje sledeća zaštitna sredstva: Plutajuća brana (110 m), Upijači za čišćenje mora .

Takodje ,shodno važećim procedurama ISO 14001:2004 služba kvaliteta vrši sledeće operativne aktivnosti:

- a) Redovno obavještanje nadležnih organa Crne Gore
Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore
 - Godišnji izvještaj o otpadu (0301-242 od 09.02.2018.g).
 - Prosljeđivanje potrebnih informacija u vezi istraživanja o otpadu koje radi agencija za zaštitu životne okoline.
- b) Produžetak saglasnosti na Plan upravljanja otpadom (Nova saglasnost na Plan upravljanja otpadom (02br:UPI-798/3 od 30.05.2016g. **ističe 30.05.2019.g**).
 - Opasni i neopasni otpad (Saglasnost dobijena za 20 različitih vrsta otpada);
- c) Produžen ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji sa :
 - „Hemosan“- Bar – „Ugovor o prihvatu otpada iz marine i sa plovnih objekata iz Luke Kotor“ (br:0306-870 od 25.05.2017.g),

- „Hemosan“- Bar – „Ugovor o pružanju usluge u domenu zagađenja mora od izlivanja sa plovnih objekata i svih ostalih vrsta zaštite i intervencije“ (br:0306/ 868 od 25.05.2017.g),
 - „Hemosan“- Bar – „Ugovor o zbrinjavanju opasnog otpada“ (br: 0306/869 od 25.05.2017.g),
 - JKP „Kotor“ – „Ugovor o deponovanju otpadnog materijala-šuta i kabastog otpada.
- d) utvrđivanja i ispunjavanja zahtjeva korisnika usluga i povećavanja njihovog zadovoljstva.
- e) utvrđivanja i preispitivanja značajnih aspekata životne sredine, povezanih sa prethodnim tekućim i planiranim aktivnostima, uzimajući u obzir odgovarajuće kriterijume zaštite životne sredine, zakonske propise i druge zahtjeve, interese zaposlenih i ostalih zainteresovanih strana;

U okviru Procedure „Sigurnost bezbjednost i ekološka zaštita u Luci Kotor“ , Kompanija je utvrdila aspekte životne sredine koji su povezani sa prethodnim tekućim i planiranim aktivnostima i ocijenila koji su od značaja i smatraju se prioritetnim. Prilikom vrednovanja aspekata uzeti su u obzir odgovarajući kriterijumi zaštite životne sredine, zakonski zahtjevi, interesi zaposlenih i ostalih zainteresovanih strana.

Značajni aspekti životne sredine koji su definisani i smatraju se prioritetnim obuhvataju: emisije u vazduh, ispuštanja u vodu, otpad, buku, upotrebu opasnih materija, korišćenje energetskih resursa i vode i ostala pitanja vezana za životnu sredinu u lokalnoj zajednici.

Mjerljivi rezultati upravljanja zaštitom životne sredine :Informacija o stanju životne sredine (koncesioni akt Luke Kotor- 7.09.2012.g), Ekotoksikološka analiza morskog sedimenta, Rezultati mikrobiološke analize vode

U cilju obezbjeđenja što većeg stepena sigurnosti i bezbjednosti, ekoloske zaštite okoline kao i što efikasnijeg rada u Luci Kotor, svim korisnicima lučkih usluga ili onima koji se nađu na teritoriji i akvatorijumu Luke Kotor su u obavezi da poštuju preventivne mjere koje su ustanovljene od strane Luckih Vlasti i menadžmenta naše kompanije.

3.1 Društvena- korporativna odgovornost

Kao društveno odgovorna kompanija „Luka Kotor“ AD srovođi i planira sledeće aktivnosti:

- a) Uspješna implementacija sistema kvalitetetom menadžmenta prema zahtjevima *ISO 9001:2008 i ISO 14001:2004.* (u toku je procedura prelaska na novu verziju standarda *ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015.* Integrisani sitem se bazira na apliciranju IPA projekata i dobijanja sredstava iz evropskih fondova .
- b) Uspješno definisan model integracije kroz definisani pristup mjerenja perfomansi sistema zaštite životne okoline, sigurnosti i kvaliteta.
- c) Definisane procedure i uputstva (veza zaštita životne okoline) koje sprovode rukovodioci službi Luke Kotor. Zadatak obučenih rukovodioca službi se odnosi na posvećivanje identifikaciji, analizi i ocjenjivanju neuobičajenih i razumno predvidljivih vanrednih situacija i potencijalnih opasnosti/opasnih događaja ili izlaganja. Vanredne situacije

detaljnije su regulisane u proceduri u Planu bezbjednosti Luke Kotor a odnose se na pripravnost za reagovanje u vanrednim situacijama i odgovor na njih.

- d) Definisani su programi zaštite životne sredine . Uz definisane postupke određene su odgovorne osobe i opisani su izlazni elementi verifikacije odnosno kontrole procesa.

Shodno tome Unija poslodavaca Crne Gore je (24.11.2017g.) dala nagradu „LUKA KOTOR“ AD u kategoriji „briga za životnu sredinu“.

3.1.1. Podrška projektima koji se bave zaštitom životne sredine

U skladu sa postojećim zakonskim propisima u Crnoj Gori, kompanija je bila nosilac sledećih elaborata/projekata.:

- a) Elaborat procjene uticaja uklanjanja nanosa u zoni operativne obale Luke Kotor na životnu sredinu (2011g.).
- b) Elaborat procjene uticaja poslovnog objekta –putnički terminal i granični prelaz CG u zoni operativne obale Luke Kotor na životnu sredinu (2012g).
- c) Projekat „Poslovni objekat – putnički terminal i granični prelaz CG“ (procjena na zaštitu životne sredine)
- d) Informacija o stanju životne sredine. (Koncesioni akt za dodjelu koncesije)
- e) Aplikiranje na projektima koji se bave zaštitom životne sredine.

Da „Luka Kotor“ AD kao privredni subjekat posluje u skladu sa svojim procedurama **IMS -a**, govori nam činjenica da je na osnovu istraživanja i analize koje je sprovedla ,Svjetska organizacija Bussiness Initiative Directions (**BID**), Luka Kotor AD (15 septembra 2015.g) odlikovana Zlatnom Medaljom za Kvalitet (**International Star of Quality ISAQ**).

Rezultati uspješnog upravljanja i razvoja poslovanja prepoznala je i međunarodna zajednica, tako da su i stigla i prestižna priznanja. „Luka Kotor“ A.D. je dobitnik posebnog priznanja za Doprinos razvoju preduzetništva u srednjoj i jugoistočnoj Evropi „**Stvaratelji za stoljeća**“. Odluku je donio međunarodni nezavisni Komitet koji broji dvanajest članova na osnovu bodova koji je svaki laureat dobio.

3.1.2. Podrška kulturi, sportu i zdravstvu (sponzorstva)

Kao društveno odgovorna kompanija „Luka Kotor“ AD putem sponzorstva stalno pomaže društvenu zajednicu i kompanije u kojima je pomoć neophodna. Kompanija je učestvovala na konkurs Unije poslodavaca Crne Gore - projekat „Društveno-odgovorno poslovanje za sve“, Komisija UPCG se vodila kriterijumima koji se odnose na održivost predstavljenih projekata, njihovu inovativnost i ostvareni uticaj na sve uključene strane. Nagrada „**Briga za zajednicu**“ pripala je Luci Kotor (24.11.2017g.).

4 . PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

S obzirom na još uvijek neriješen koncesioni status, „Luka Kotor,, A.D. kao odgovoran i poslovno dokazan privredni subjekat, mora imati planiranu razvojnu komponentu, utemeljenu na prvenstveno prethodnom iskustvu u kreiranju kapitalnih projekata poput poslovne zgrade, zgrade lučkog terminala, započetog i fazno realizovanog marinskog osavremenjivanja i nerealizovanog projekta priveznih bova. Treba naglasiti da je projekat priveznih bova zaokružen projekat u smislu tehničke dokumentacije i za čiju realizaciju bi bilo potrebno obnoviti zahtjeve za odobrenje lokacije za postavljanje privremenih objekata JPMD-u kao i nadležnom Ministarstvu saobraćaja i pomorstva odnosno organu Lučke uprave za saglasnost za otpočinjanje projekta. U datim okolnostima veoma složenog poslovnog ambijenta koji bi u značajnoj mjeri trebao definisati stabilne uslove uspješnog tekućeg poslovanja kao i razvojnih koncepata, „Luka Kotor" AD svoju razvojnu strategiju usmjerava u tri moguća pravca za 2018. godinu.

- Prvi pravac djelovanja bio bi usmjeren ka realizaciji i kompletiranju marinskog dijela, nabavkom tri gata sa pripadajućom opremom u skladu sa važećim projektom i Planom javnih nabavki za 2018. godinu.
- Drugi se odnosi na moguću realizaciju projekta priveznih bova s obzirom da je projekat u tehničkom smislu završen uz očekivanje odobrenja od strane većinskog vlasnika i nadležnih državnih institucija u realizaciji projekta.
- Treći pravac bi bio usmjeren na rehabilitaciju projekta samostalnog pilona za privez brodova (*berthing dolphin*).

Projekat pilona pripada segmentu infrastrukture što u skladu sa zakonskom regulativom predstavlja obavezu investicionog ulaganja na državnom nivou odnosno nadležne Lučke uprave Kotor i resornog Ministarstva saobraćaja i pomorstva. Pozivajući se na odgovarajuće zaključke radne posjete predstavnika Lučke uprave od 27.12.2017. godine broj 0102-906/2 koji glase: "**U cilju redovnog unapređenja kvaliteta sigurnosnih i bezbjednosnih mjera potrebno je sagledati prednosti i nedostatke luke, kako bi se preduzele mjere na postizanju standarda, sa sigurnosnog aspekta neadekvatnu infrastrukturu za prihvatanje brodova preko 300m, neophodno je unaprijediti izgradnjom novih funkcionalnih i sigurnih infrastrukturnih objekata na vodi (u akvatorijumu luke) u skladu sa UTU iz državne studije lokacije...**", jasno se upućuje na mogućnost i potrebe afirmacije ovog segmenta razvojne politike.

Značaj realizacije projekta priveznih bova priveznog pilona sadržan je u elementima koji karakterišu značajne infrastrukturne i suprastrukturne projekte kojima se omogućava siguran i bezbjedan privez brodova :

- značajno unapređenje sigurnosti i bezbjednosti brodova na vezu, posebno u otežanim vremenskim uslovima
- stvaranje uslova no limit priveza brodova u Luci Kotor u pogledu dužine i gaza brodova
- smanjenje emisije i imisije štetnih čestica iz gasova CO₂, NO_x, SO_x
- povećanje kapacitivnosti u lučkom dijelu operativne obale
- omogućavanje produžetka sezone u zimskim mjesecima, obezbjeđenjem sigurnog veza za mega kruzere

- povećanje raspoloživosti operativne obale u zoni van graničnog prelaza prema marinskom dijelu, za potrebe boravka mega jahti
- komercijalno unapređenje poslovanja i ukupnih prihoda.

U cilju započinjanja realizacije projekta, a pozivajući se na prethodno izneseno u kome je utvrđeno da postoji značajan broj ostvarenih projekata i elaborata, potrebno je da se na osnovu zaključaka Lučke uprave, utvrde modaliteti na osnovu kojih bi se pristupilo daljim aktivnostima na realizaciji projekta i definisali ostali elementi dinamičkog plana, finansiranja za izradu glavnog projekta. Konkretno, preovladava mišljenje da bi najcjelishodnije, u datim realnim okolnostima, bio pristup izradi tehničko-tehnološkog projekta koji bi sublimirao sve postojeće projekte pojedinačno, učinio ih integralnom cjelinom kojom se od postojećeg jednog gata za privez brodova napravila dva i sa pripadajućim sidrištima i plovnim putem učinila jedinstvena oblast upravljanja. Ovaj dokument bi svakako uz odgovarajuće finansijske elaborate mogao biti od krucijalnog značaja u postupku dobijanja dugoročne koncesije.

Vezano za planirani budući razvoj, urađene su projekcije finansijskih pokazatelja za 2018 godinu. Uzeti su u obzir trendovi poslovanja u prethodnim godinama, i poslovna politika menadžmenta, vezana za budući rast i razvoj preduzeća.

Projekcija bilansa uspjeha 2018

Tabela 18. Projekcija bilansa uspjeha 2018.god.

PROJEKCIJA BILANSA USPJEHA 2018		
<i>r/b</i>	<i>Struktura</i>	<i>I</i>
A	Ukupni prihodi	3.083.152,0
B	Ukupni rashodi	2.038.100,0
1.	Poslovni rashodi	466.500,0
1.1.	Materijalni i nematerijalni troškovi	118.200,0
1.2.	Amortizacija	95.000,0
1.3.	Bruto zarade	1.358.400,0
2.	Rashodi finansiranja (kamata)	0,0
C	Bruto dobit	1.045.052,0
D	Porez na dobit	94.054,7
E	Akumulacija / neto dobit	950.997,3

Analiza boniteta - Z-score

Postoje brojni modeli koji se u savremenim uslovima poslovanja koriste za ocjenu kreditnog boniteta i predviđanje vjerovatnoće stečaja preduzeća. Jedan od tih modela jeste i Altmanov Z - score model. Na osnovu prilagođavanja originalnog modela predviđanja vjerovatnoće stečaja, koji je primjenljiv samo na preduzeća čijim se akcijama trguje na organizovanom tržištu, nastao je modifikovan model primenljiv na preduzeća čijim se akcijama ne trguje na organizovanom tržištu. Altmanov model je danas opšte prihvaćen model koji služi za predviđanje bankrota preduzeća. Zasniva se na analizi bilansa preduzeća.

Postoje 3 raspona vrijednosti koje preduzeće svrstavaju u:

- pred bankrotom $Z\text{-score} < 1,82$
- rizično $1,82 < Z\text{-score} < 2,99$
- uspješno $Z\text{-score} > 2,99$

Z-SCORE					
Redni broj	Pozicija	2017	2016	2015	2014
1	Ukupna sredstva	6.678.835,00	4.832.870,00	4.700.392,00	4.542.363,00
2	Tekuća imovina	3.212.213,00	2.350.062,00	2.494.245,00	2.272.618,00
3	Stalna imovina	3.449.332,00	2.482.808,00	2.206.147,00	2.269.745,00
4	Obrtni kapital (2-3)	-237.119,00	-132.746,00	288.098,00	2.873,00
5	X1 (4/1)	-0,04	-0,03	0,06	0,00
6	Zadržani (neraspoređeni) dobitak	1.364.155,00	974.225,00	3.013.590,00	2.269.475,00
7	X2 (6/1)	0,20	0,20	0,64	0,50
8	Zarada prije odbitka kamata i poreza na dobitak	1.140.257,00	1.193.086,00	1.097.384,00	741.972,00
9	X3 (8/1)	0,17	0,25	0,23	0,16
10	Kapital	6.179.951,00	4.493.003,00	4.160.855,00	3.384.521,00
11	Obaveze	1.157.842,00	539.537,00	339.867,00	498.884,00
12	X4 (10/11)	5,34	8,33	12,24	6,78
13	Prihodi od prodaje	3.234.969,00	3.461.696,00	3.283.652,00	2.724.954,00
14	X5 (13/1)	0,48	0,72	0,70	0,60
Z-SCORE		4,49	6,78	9,79	5,91
2017					
Finansijski uspješno i zdravo preduzeće, visokih kreditnih performansi.					
2016					
Finansijski uspješno i zdravo preduzeće, visokih kreditnih performansi.					
2015					
Finansijski uspješno i zdravo preduzeće, visokih kreditnih performansi.					
2014					
Finansijski uspješno i zdravo preduzeće, visokih kreditnih performansi.					

5 PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

5.1 Istraživanje i razvoj

Aktivnosti investiranja i razvoja kompanije započeti su prvim batimetrijskim mjerenjima akvatorija Kotorskog zaliva koji je ugovorom sa JPMD aneks V iz 2003. godine bio dat na upravljanje Luka Kotor AD. Firma „Harpha sea” je 2009. godine uradila prvo mapiranje morskog dna kao i zone tada raspoloživog sidrišta na lokaciji Orahovac. Potrebno je naglasiti da su posljednja sačuvana batimetrijska mjerenja zone Luke Kotor bile iz 1956. godine. Nova mjerenja su poslužila kao bazni dokumenti na osnovu kojih se gradila dalja strategija razvoja i moguće unapređenje kapacitivnih mogućnosti kompanije. Istim je utvrđena neophodnost uklanjanja nanosa sa morskog dna u zoni operativne obale (Jaruzenje) čime bi se stvorili neophodni uslovi za prijem brodova novije generacije sa većim gazom i do nivoa koji je danas operativan. Nakon toga uslijedila je izrada projekta kojim je trebalo utvrditi način i mogućnosti uklanjanja nanosa koji je uradila firma „Opi inter” 2010. godine. Isti projekat je ukazao na nemogućnost uklanjanja nanosa neposredno uz operativnu obalu jer bi se takvim djelovanjem ugrozila stabilnost same konstrukcije koja nosi operativni plato. Zbog toga se pristupilo faznoj realizaciji produbljenja kroz dva postupka : uklanjanje stijenskih masa 2010. godine i uklanjanje pješćane dine u zoni operativne obale 2011. godine. Realizacijom pomenutih stvoreni su uslovi daljeg ubrzanog razvoja i unapređenja poslovanja, posebno u komercijalnom smislu.

„Luka Kotor” AD tokom 2011. godine u okviru priprema za realizaciju projekta izgradnje putničkog terminala na urb. par. 36 koju čini kat. par. 28 KO Kotor I, u zahvatu Državne studije lokacije "Sektor 16" u Kotoru, obezbijedila UTU uslove broj 04-3506/2 od 25. 10. 2011. u kome je u okviru "Uslova u pogledu namjene površina" navode stav 3 definisana i bliže opisana lokacija priveznog pilona. Shodno zakonskim uslovima nakon dobijanja UTU uslova pristupilo se izradi neophodnog i višestruko značajnog elaborat procjene uticaja poslovnog objekta u zoni operativne obale Luke Kotor na životnu sredinu iz januara 2012. godine, kao opredjeljućem dokumentu za pomenuti projekat. Determinisanost uslova u prostoru Luke posebno sa aspekta zaštite od strane UNESCO-a iziskivale su neophodnost poštovanja procedura u svim aspektima. Upravo je pomenuti projekat ukazao da ne postoje nikakve negativne posljedice i smetnje za realizaciju.

Uporedo sa ovim aktivnostima započete su aktivnosti i razgovori sa renomiranog kompanijom „MSC Crociere" čiji su predstavnici iz oblasti tehničke, nautičke i sigurnosno – bezbjednosne struke boravili u kompaniji „Luka Kotor" AD sa ciljem da prenesu pozitivna iskustva i daju sugestije i smjernice za daljim aktivnostima na ovom projektu. Kao rezultat te posjete „Luka Kotor" AD posjeduje idejno rješenje projekta priveznih bova sa karakteristikama objekata i elemenata koji ga čine. Nakon toga je uslijedila realizacija najzahtjevnijeg projekta u dijelu izrade i pripreme tehničke realizacije za isti, elaborat o geotehničkim uslovima izgradnje putničkog terminala i samostalnog odbojnika za privez brodova od 6. 2. 2012 kojim su definisani uslovi tehničkih karakteristika zone u kojoj treba izgraditi objekat. Značaj ovog elaborata kao fundamentalnog za dalju realizaciju projekta predstavlja karakteristike zone morskog dna kojim se definiše dubina oslona pilona i može se smatrati baznim dokumentom za izradu glavnog projekta.

Naredni period obilježila je realizacija projekta izgradnje Poslovne zgrade 2014. godine kao i Zgrade lučkog terminala iste godine. Konačno, investiciono razvojne aktivnosti „Luka Kotor"

AD u prethodnim godinama bile su usmjerene ka stvaranju uslova za realizaciju projekta priveznih bova na lokaciji sidrišta broj 1 – Plagente, naspram Fakulteta za pomorstvo. Iako su, posebno tokom 2017. godine, stvoreni neophodni preduslovi za početak realizacije pomenutog projekta, iz poznatih razloga nepostojanja dugoročne koncesije za upravljanje zonom Luke Kotor od strane „Luka Kotor“ AD nije bilo moguće otpočinjanje realizacije ovog suprastrukturnog projekta.

5.2. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

- **Profesionalni razvoj zaposlenih:**

Profesionalni razvoj zaposlenih u privrednom društvu “Luka Kotor” A.D. Kotor karakteriše se kontinuiranim unapređivanjem znanja, sposobnosti i vještina neophodnih za realizaciju radnih zadataka koje nameću savremeni standardi, zakonska regulative i poslovna praksa u oblasti djelatnosti Društva, kako sa teorijskog tako i sa praktičnog aspekta. POhađanjem kurseva, seminara, kontinuiranih obuka isl. potstiče se i unapređuje profesionalni razvoj zaposlenih I stvaraju mogućnosti profesionalnog napredovanja.

- **Inicijalna profesionalna edukacija**

Inicijalna profesionalna edukacija zaposlenih, najčešće se sprovodi kroz pripravnčku obuka, koja se sprovodi u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje CG. Ista sadrži upoznavanje sa poslovnim aktivnostima Društva, toka dokumentacije, načinu ophođenja sa klijentima, državnim organima i institucijama. U izvještajnoj 2017. godini kroz program stručnog osposobljavanja u „Luka Kotor“ A.D. Kotor uspješno je prošlo obuku dvoje kandidata zanimanja diplomirani ekonomista i enadžer u pomorstvu.

- **Kontinuirana profesionalna edukacija**

Konstinuirana profesionalna edukacija zaposlenih se obavlja kroz pohađanje seminara, kurseva, okruglih stolova i drugih formi organizovanith profesionalnih edukacija, na koje se zaposleni u Društvu redovno odazivaju i upućuju, kako bi stečena znanja i vještine prenijeli ostalim zaposlenim i dali doprinos u primjeni stečenih znanja u poslovnoj praksi Društva. U isvjestajnoj 2017. godini dvoje zaposlenih su pohađali i uspješno položili edukaciju iz oblasti računovodstva i finansija, jedan zaposleni iz oblasti izrade akata za potrebe organizacije, sistematizacije i opisa poslova i radnih zadataka, jedan zaposleni je pohađao profesionalnu edukaciju - seminar iz oblasti osposobljavanja za bezbjedan rad zaposlenih sa protivpožarnom opremom i sredstvima, jedan zaposleni je učestvovao na nučno stručnom skupu “Sistem kvaliteta uslov za uspješno poslovanje” kao i na Festivalu kvaliteta – Međunarodna konferencija – Istočno Sarajevo, jedan zasposleni je uzeo učešće na Okruglom stolu Privredne komore Crne Gore sa temom “Problem sertifikacije”, jedan zaposleni je je učestvovao na Ifo radionici “Nova oprema ultrazvučni dubinomjer” u organizaciji Zavoda za hidrometeorologiju I seizmologiju Crne Gore I jedan zaposleni na Međunarodnoj konferenciji na temu “Primjena novih tehnologija”.

- ***Selekcija novozaposlenih***

Selekcija novozaposlenih se u „Luka Kotor“ A.D. Kotor obavlja u svemu prema Pravilniku o načinu provjere sposobnosti kandidata za prijem u radni odnos Društva. Isti sadrži procedure pravila u odnosu na sastav i broj članova komisije, vrste i obim testiranja, usmenog intervjua i kriterijuma za ocjenjivanje kandidata koji konkurišu u radni odnos itd.

- ***Saradnje sa obrazovnim institucijama***

„Luka Kotor“ A.D. Kotor baštini tradiciju saradnje sa Fakultetom za pomorstvo u Kotoru. Pored kontinuiranog obučavanja diplomaca sa ovog fakulteta i angažovanja istih kako kroz radno angažovanje, tako i kroz stručnu saradnju na raznim projektima. Društvo ima ugovornu saradnju sa Fakultetom za pomorstvo i u oblasti zaštite životne sredine kroz primijenjeni Projekat evidencije i kontrole visine emisija štetnih gasova sa kruzera, koji podaci se koriste sa jedne strane u naučne svrhe, ali i u praktične u situacijama prekomjernog zagađena u cilju „alarmiranja“ nadležnih institucija koje vrše kontrolu i inspeksijski nadzor u toj oblasti. „Luka Kotor“ A.D. Kotor je u izvještajnoj 2017.godini, pored prednje navedenog ostvarila i saradnju sa Fakultetom za mediteranske poslovne studije Tivat u oblasti bezbjednosti kao sertifikovanom institucijom od strane Ministarstva saobraćaja i pomorstva.

- ***Stručno osposobljavanje***

Stručno osposobljavanje zaposlenih u privrednom društvu „Luka Kotor“ A.D. Kotor predstavlja takođe kontinuirani proces. Naime, veliki broj zaposlenih se nakon završenih osnovnih studija i obavljene pripravničke prakse, te nastavka radnog angažovanja u Društvu osposobljavalo na matičnim fakultetima i edukovao do nivoa specijalističkih, master studija isl. Stručno osposobljavanje je vršeno kroz špripreme I polaganja stručnih ispita za rad u državnim organima, obzirom na strukturu vlasništva društva, pravosudnih ispita, obuka i sertifikovanja iz oblasti računovodstva i revizije idr. Na opisani način su zaposleni kontinuirano stručno osposobljavani, kako bi svojim znanjem I iskustvom pratili dinamiku I poboljšali kvalitet procesa rada Društva, a što u konačnom dovodi do dobrih poslovnih rezultata Društva.

- ***Obuke za zaposlene***

Obuke zaposlenih se vrše kako u Društvu, tako i u okviru organizovanih obuka van Društva. Shodno usvojenom godišnjem Planu obuke, I procedurama Plana bezbjednosti I IMS-a tokom godine se vrše redovne tromjesečne obuke, kao godišnja opšta vježba. Pored navedenog, a shodno zakonskim obavezama, angažuju se eksterni kuće koje vrše odbuke iz oblasti, ekologije, zaštite na radu, protivpožarne zaštite i dr. Zapoleni su u izvještajnoj 2017. godine prošli redovnu obuku i vježbe iz oblasti informacionih Sistema, obuke u oblasti izrade procjene i Plana bezbjednosti, obuke iz oblasti ekološke zaštite akvatorijuma, redovnu protivpožarnu obuku, kao I opštu vježbu iz oblasti sigurnosti i bezbjednosti luka u organizaciji Ministarstva saobraćaja i pomorstva

6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Privredno društvo "Luka Kotor" A.D. Kotor na dan 31.12.2017.godine, nema, niti je posjedovalo tokom 2017.godine sopstvene akcije.

Napomena:

Sastavni dio ovog Izvještaja čini Izvještaj o rizicima koji obuhvata sledeća poglavlja:

7.INFORMACIJE,CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

8.INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

9.CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

LUKA KOTOR AD KOTOR

Prilozi

Tabele:

1. Tabela 1. *Istorijski prikaz poslovanja AD „Luka Kotor“*, str.2.
2. Tabela 2. *Vlasnička struktura „Luka Kotor“ A.D.*,str.6..
3. Tabela 3. *Iskaz o finansijskoj poziciji – Bilans stanja Luka Kotor A.D. od 2014. do 2017*, str.13.
4. Tabela 4. *Iskaz i finansijskoj poziciji - Bilans uspjeha Luka Kotor A.D od 2014. do 2017*, str.15.
5. Tabela 5. *Pregled prometa brodova i putnika u lučkom dijelu Luke Kotor (kvantitativni pokazatelj)*, str.17.
6. Tabela 6. *Pregled prometa jahti i putnika u marinskom dijelu Luke Kotor (kvantitativni pokazatelj) za 2017.god.*, str.18.
7. Tabela 7,8. *Pokazatelji ekonomičnosti*, str.19.
8. Tabela 9,10,11,12. *Pokazatelji likvidnosti*, str.20.
9. Tabela 13,14,15. *Pokazatelji zaduženosti*, str.21,str.22.
10. Tabela 16. *Pokazatelji profitabilnosti*, str.22.
11. Tabela 17. *Pregled stanja potraživanja za period od 2014 god.-2017.god*, str.23.
12. Tabela 18. *Projekcija bilansa uspjeha 2018.god.*, str.29.
13. Tabela 19. *Z-score model za period 2014 god.-2017 god*, str.30.

Grafikoni:

1. Grafikon 1. *Ostvareni promet brodova u luci za period 2008. god. -2017. god.*, str.16.
2. Grafikon 2. *Ostvareni promet jahti u luci za period 2008.god. -2017.god.*, str.18.

U izradi Izvještaja su učestvovali:

1. Tena Božović – zamjenik izvršnog direktora - vršila koordinaciju cjelokupnog Izvještaja i obradila poglavlja :

1- Poslovno okruženje, kretanje cijena, kursa, BDP-apromjena zakonske regulative; položaj na tržištu (matično tržište, region, analize ponude i potražnje), str.7-9.

2. Ljubo Radović – pomoćnik izvršnog direktora za marketing i razvoj

4- Planirani budući razvoj, str.28-29;

5- Istraživanje i razvoja, str.32-33.

3. Pavle Popović- direktor lučkog sektora – obradio poglavlja:

3- Mjere zaštite životne sredine, str.25-28.

4. Dušan Vukasović - rukovodilac pravne službe -obradio poglavlja:

1- Opšte informacije o preduzeću, osnovna i pomoćne djelatnosti poslovanja, organizaciona struktura, osnovni proizvodi i usluge koje preduzeće nudi, vlasništvo i struktura kapitala, vizija, misija, cilj. str.2-7, str.9-11;

2- Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela, str.23-25;

5- Ulaganje u obrazovanje zaposlenih, str.33-35;

6- Informacije o otkupu sopstvenih akcija, odnosno udjela, str.35.

5. Slavica Drašković – rukovodilac finansijske službe – obradila poglavlja:

2- Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja, str.12-16;

2- Racio pokazatelji str.19-23;

4- Projekcije bilansa uspjeha 2018, Analiza boniteta z -score, str.29-32.

6. Dijana Abazović – rukovodilac službe komercijale - obradila poglavlja:

2- Nefinansijski pokazatelji

Izvršni direktor:

Branko Kovačević

Branko Kovačević

Šef Računovodstva:

Drašković Slavica

Drašković Slavica

Predsjednik odbora direktora:

Dr. Branko Ivanović

Dr. Branko Ivanović

**IZVJEŠTAJ O UPRAVLJANJU RIZICIMA
LUKE KOTOR AD NA 31.12.2017**

Kotor, februar 2018. godine

SADRŽAJ:

Uvod	3
1. Ciljevi upravljanja rizicima	3
2. Korporativna odgovornost za poslovanja kompanije zasnovano na procjeni rizika	4
2.1. Odbor direktora.....	4
2.2. Menadžment	5
2.3. Ovlašćeno lice za kontrolu rizika	5
2.4. Organizacione jedinice Luke Kotor.....	5
3. Operativni rizik	6
3.1. Postupak Upravljanja operativnim rizicima u kompaniji.	6
3.2. Identifikovani nivo rizika-rangiranje rizika:.....	9
3.3. Praćenje plana za sprovođenje mjera	9
3.4. Samoocjena operativnog rizika od strane svih zaposlenih na nivou Luke Kotor i potencijalni uticaj rizika na finansijski položaj kompanije na 31.12.2017.	10
3.5. Specifikacija identifikovanih operativnih rizika po organizacionim jedinicama Luke Kotor na 31.12.2017.	12
4. Kreditni rizik	13
4.1. Izloženost Luke Kotor na 31.12.2017. prema članovima Odbora direktora/Odbora za reviziju, akcionarima, direktorima, zaposlenima i ostalim povezanim licima	13
5. Hartije od vrijednosti (available for sale / held to maturity) Luke Kotor na 31.12.2017. i izloženost tržišnom riziku	15
6. Cjenovni rizik Luke Kotor na 31.12.2017.	16
6.1. Rizik kamatne stope (kamatni rizik) Luke Kotor	16
6.2. Valutni rizik Luke Kotor	18
➤ Devizna pozicija Luke Kotor na 31.12.2017.....	18
7. Rizik Novčanog Toka	19
7.1. Specifični koeficijenti koji se odnose na analizu rizika novčanih tokova:.....	19
7.2. Zaključak nakon sprovedene analize koja se odnosi na rizik novčanih tokova Luke Kotor na 31.12.2017.....	20
8. Rizik likvidnosti Luke Kotor na 31.12.2017.	25
8.1. Koeficijent likvidnosti	25
8.2. GAP likvidnosti	27
GAP likvidnosti - kratkoročnih sredstava i obaveza Luke Kotor	27
DODATAK I- REGISTAR RIZIKA LUKE KOTOR	

Uvod

Luka Kotor AD upravlja rizicima na pojedinačnom i Konsolidovanom nivou. Upravljanje rizicima podrazumijeva: identifikovanje, mjerenje, praćenje i izvještavanje o rizicima. Luka Kotor razvija politike i procedure za upravljanje rizicima, kao i metodologije i postupke za njihovo mjerenje.

Menadžment putem periodičnih izvještaja informiše Odbor direktora o nivou rizika preuzetog od strane kompanije. Na osnovu tih informacija, Odbor direktora vrši evaluaciju performansi menadžmenta u procesu upravljanja rizicima.

Nadležne službe za kontrolu rizika kreiraju izvještaje o osjetljivosti kompanije na razne vrste rizika na bazi kojih Odbor direktora postavlja limite.

Preuzimanje rizika je sastavni dio poslovanja. Stoga, efikasan i fleksibilan sistem upravljanja rizicima predstavlja ključ dugoročnog uspjeha i razvoja svake organizacije i od interesa je kako za akcionare, tako i za cjelokupnu društvenu zajednicu, jer samo odgovoran i kontinuiran pristup upravljanja rizicima na mikro nivou, garantuje stabilnost i izdržljivost cjelokupnog sistema.

Prepoznavajući ove tendencije, Luka Kotor AD u svoje poslovanje uvodi kulturu upravljanja rizicima, kao ključnu komparativnu prednost i način za efikasan rast i razvoj svih aspekata poslovanja u budućnosti.

Težnja menadžmenta je da postavi ciljeve upravljanja rizicima i strateške pravce akcija koji će dovesti do efikasnog ostvarivanja postavljenih ciljeva, kao i da osigura kontinuirano redefinisane ciljeva u skladu sa promjenama okruženja i svim izazovima koje budućnost nosi.

1. Ciljevi upravljanja rizicima

Rizik definiše kao vjerovatnoća da rezultat neke akcije ili događaj može imati negativan uticaj na poslovanje ili performanse firme. Negativan rezultat može prouzrokovati kako direktne gubitke i smanjenje profita ili kapitala, tako i ograničiti sposobnost kompanije da ostvaruje zacrtane ciljeve. Na taj način ugrožava se kontinuirano poslovanje i njena sposobnost da iskoristi šanse za unapređenje poslovanja.

U načelu, gubici uslijed realizacije rizika dijele se na očekivane i neočekivane. Očekivani gubici su oni gubici za koje Luka Kotor očekuje, sa razumnim stepenom vjerovatnoće, da se dogode u narednom periodu. Za ovaj tip gubitka, Luka Kotor će odvajati rezervisanja na teret rezultata tekućeg perioda. Neočekivani gubici predstavljaju rezultat neočekivanih događaja, koje Luka

Kotor nije u stanju da predvidi sa zadovoljavajućim stepenom vjerovatnoće. Za pokriće ovih gubitaka Luka Kotor koristi svoj kapital.

U svom poslovanju Luka Kotor je prepoznala sledeće kategorije rizika kojima želi da aktivno upravlja: kreditni rizik, rizik likvidnosti, tržišni rizik, cjenovni rizik, rizik novčanog toka i operativni rizik.

Cilj ovog dokumenta nije minimiziranje gore navedenih rizika, već optimizacija odnosa prinosa i rizika kako bi se na efikasan način ostvarili zacrtani ciljevi akcionara kompanije.

Na osnovu gore navedenog, ovaj dokument definiše načine za upravljanje rizicima iz navedenih kategorija, u cilju dostizanja neophodnog nivoa prinosa/rizika u cilju ostvarivanja strateških ciljeva Kompanije.

2. Korporativna odgovornost za poslovanja kompanije zasnovano na procjeni rizika

Uspostavljanje sveobuhvatnog okvira za upravljanje rizicima kao i afirmacija kulture upravljanja rizicima u opštoj korporativnoj kulturi kompanije, neophodan je preduslov za dugoročan uspjeh svake strategije.

Stoga, svijest o značaju upravljanja rizicima prisutna je na svim nivoima organizacione strukture Luke Kotor.

2.1. Odbor direktora

Odbor direktora ima vrhovnu odgovornost u razumijevanju prirode i nivoa rizika kojim je Luka Kotor u svom poslovanju izložena.

U odgovornosti Odbora direktora je da, preko usvajanja strategije, politika, procedura i ostalih dokumenata iz domena upravljanja rizicima, uspostavi adekvatan odnos prinosa i rizika, koji će efikasno doprinijeti ostvarivanju ciljeva akcionara Kompanije.

Odbor direktora uspostavlja limite u procesu upravljanja rizicima i prati ocjenu performanse menadžmenta u tom procesu.

Odbor direktora takođe prati efikasnost i adekvatnost sistema upravljanja rizicima u kontekstu zakonskih obaveza ali i interesa akcionara. Ove svoje odgovornosti Odbor direktora obavlja direktno i preko permanentnih (stalnih) tijela Kompanije koja imaju ulogu da pomognu Odboru i ispunjavanju svojih nadležnosti.

2.2. Menadžment

Menadžment kompanije odgovoran je za definisanje efikasnih politika i procedura za upravljanje rizicima, kao i za održavanje jasno definisanih linija odgovornosti u procesu upravljanja i kontrole rizika.

Menadžment Kompanije je takođe odgovoran za održavanje:

- adekvatnih limita za preuzimanje rizika
- adekvatnost sistema i standard za mjerenje rizika
- sveobuhvatnog sistema izvještavanja o rizicima
- sistema kontrole kvaliteta i adekvatnost procesa upravljanja rizicima

2.3. Ovlašćeno lice za kontrolu rizika

Ovlašćeno lice za kontrolu rizika pratiće i izvještavati polugodišnje o svim rizicima na nivou kompanije. Upravljanje rizicima podrazumijeva: identifikovanje, mjerenje i praćenje i izvještavanje o rizicima.

U slučaju prekoračenja interno propisanih limita, ovlašćeno lice za kontrolu rizika informiše i daje preporuke menadžmentu i Odboru direktora o pravcima djelovanja u cilju vraćanja poslovanja u limitom propisane okvire.

Ovlašćeno lice za kontrolu rizika vrši kontrolu adekvatnosti analiza i izvještaja koje su u skladu sa politikama i procedurama za upravljanje rizicima dostavljaju iz ostalih organizacionih jedinica.

2.4. Organizacione jedinice Luke Kotor

Sve organizacione jedinice kompanije odgovorne su za identifikovanje rizika koji proističu iz njihovog poslovanja. Sve identifikovane rizike dužne su opisati i odmah prijaviti Ovlašćenom licu za kontrolu rizika.

Takođe, sve organizacione jedinice dužne su da se u svom poslovanju pridržavaju interno propisanih limita definisanih u politikama i procedurama za upravljanje rizicima.

3. Operativni rizik

Operativni rizik predstavlja rizik gubitka u poslovanju Luke Kotor uslijed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, ili loših internih procesa, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan kompanije za obavljanje određenih poslova za Luku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji, spoljnih događaja ili eksternih događaja koji mogu izložiti kompaniju gubitku uključujući i pravni rizik, kao i rizik kadrova.

U skladu sa strateškim ciljevima Luke Kotor da se razvije u modernu i fleksibilnu kompaniju, prepoznatljivu po kvalitetu i inovativnosti, nizak do umjeren nivo operativnog rizika je prihvatljiv za kompaniju.

Afirmacija kulture upravljanja operativnim rizikom kroz organizacionu strukturu Luke Kotor na pojedinačnoj i Konsolidovanoj osnovi treba da omogući adekvatno upravljanje ovim rizikom, i to u cilju ostvarivanja strateških planova kompanije. Sistem kontinuiranog usavršavanja internih kontrola i preventivno djelovanje praćenjem osnovnih faktora operativnog rizika osnovni su metodi za postizanje proklamovanih ciljeva upravljanja ovom vrstom rizika.

U finalnoj fazi se pojedinačna i konsolidovana procjena rizika za pravno lice prezentira izvršnom direktoru, Odboru za reviziju i Odboru direktora. Sintetički sumarni pregledi procjena rizika za niže organizacione djelove društva su predmet informisanja viših nivoa menadžmenta.

3.1. Postupak Upravljanja operativnim rizicima u kompaniji.

Luka Kotor AD kao cjelina i njeni sastavni organizacioni djelovi su obavezni da kreiraju svoje procjene rizika na osnovu istih kriterijuma. Svi odgovorni u pravnom licu i izvan njega su obavezni da izvještavaju o značajnim promjenama postojećih identifikovanih rizika, novim prijetnjama i mogućnostima u skladu sa dinamikom kako nastaju.

Registri rizika koje vodi pravno lice, redovno se osavremenjavaju koristeći finansijske, operativne i uticaje na poslovnu reputaciju društva kao i vjerovatne rezultate i rangove identifikovanih rizika. Procjena se takođe bavi mjerama upravljanja rizikom identifikovanim sa datumima kompletiranja takvih mjera. Takođe, procjenjuje se efektivnost takvih mjera.

Da bi Luka Kotor na pojedinačnoj i Konsolidovanoj osnovi efikasno upravljala navedenim rizicima, potrebno je da primijeni efikasan koncept formiranja Enterprise Risk Management (ERM) ili službu upravljanja rizicima koja zahtijeva integrisano upravljanje finansijskim, operativnim, strateškim i drugim rizicima u skladu sa poslovnom politikom i ostvarenjem kratkoročnih i dugoročnih ciljeva poslovanja.

Po završetku procesa identifikovanja i procjena prijetnji, menadžment preuzima odgovornost za efektivni menadžment rizika. Priroda same klasifikacije rizika u Luci Kotor zahtjeva različite vještine koje primjenjujemo procesu menadžmenta rizika.

Kompanija klasifikaciju rizika zasniva na bazi **Registra rizika Luke Kotor**, zajedno sledećim podacima:

1. Datum prijave rizika;
2. Naziv organizacione cjeline koja identifikuje rizik;
3. Kategorija događaja;
4. Opis rizika;
5. Predložene mjere za umanjene rizika;
6. Rok za realizaciju;
7. Odgovorno lice za realizaciju;
8. Vjerovatnoća nastanka rizičnog događaja;
9. Uticaj nastanka rizičnog događaja;
10. Brojčano izražen nivo rizika;
11. Status identifikovanog rizika;
12. Identifikovani nivo rizika.

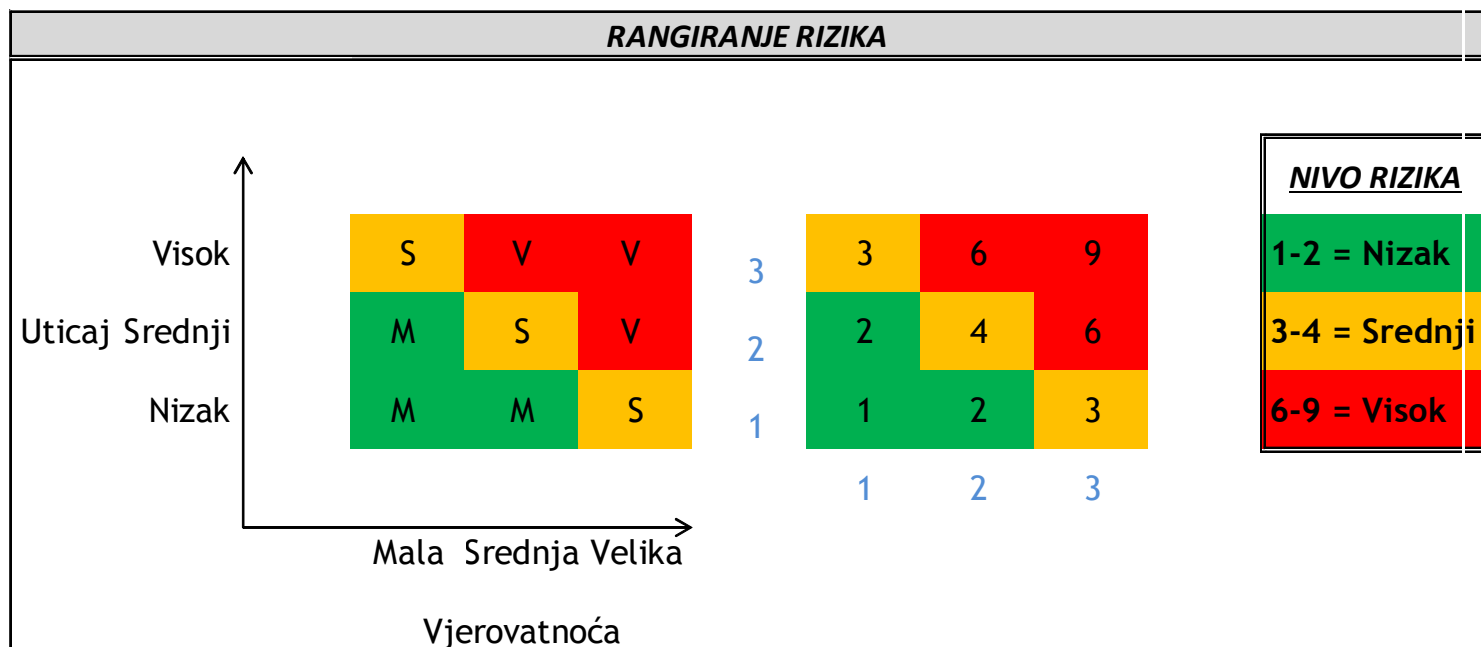
Nakon kategorizacije rizika, moramo procijeniti vjerovatnoću rizika i uticaj rizika:

<i>Vjerovatnoća</i>	<i>Opis</i>
<i>Velika</i>	<i>Velika vjerovatnoća da će se rizičan slučaj dogoditi.</i>
<i>Srednja</i>	<i>Postoji određena vjerovatnoća da se rizičan događaj dogodi.</i>
<i>Mala</i>	<i>Vjerovatnoća da se dogodi rizičan događaj je mala ili ne postoji.</i>

<u>Uticaoj</u>	Opis
Visok	<i>Potencijalni uticaoj na finansijsko poslovanje (>3.000,00 EUR)-Posljedice odigravanja rizičnog događaja mogu dovesti do prestanka poslovanja ili u velikoj mjeri uticati na nastavak poslovanja organizacije.</i>
Srednji	<i>Potencijalni uticaoj na finansijsko poslovanje (>1.000,00 EUR < =3.000,00 EUR)-Posljedice rizičnog događaja negativno utiču na misiju i viziju organizacije.</i>
Nizak	<i>Potencijalni uticaoj na finansijsko poslovanje <= 1.000,00 EUR)-Posljedice mogu da utiču na svakodnevne operativne procese koji se odvijaju unutar organizacije.</i>

<u>Tretiranje rizika</u>	Opis
Prihvatanje	<i>Postojanje svijesti o riziku ali isti je u skladu sa apetitom za rizikom, uglavnom zato što su troškovi tretiranja ovakvog rizika veći od posledica njegovog ostvarivanja.</i>
Smanjivanje uticaja	<i>Postojanje svijesti o riziku i pristupanju aktivnostima kako bi se isti sveo na prihvatljiv nivo, koristeći sistem internih kontrola.</i>
Transferisanje	<i>Prebacivanje rizika na treće lice (npr. osiguravajuće polise).</i>
Eliminacija uzroka	<i>Rukovodstvo donosi odluku o eliminaciji, odnosno ukidanju poslovne aktivnosti koja dovodi do rizičnog slučaja (npr. povlačenje proizvoda iz asortimana, izbjegavanje poslovanja na određenim teritorijama).</i>

3.2. Identifikovani nivo rizika-rangiranje rizika:

3.3. Praćenje plana za sprovođenje mjera

U skladu sa Pravilnikom o upravljanju rizicima, kao i na osnovu procesa mapiranja operativnih rizika, organizacioni dio za kontrolu rizika informiše Odbor direktora o operativnim rizicima koji su identifikovani, prijavljeni, razmotreni i zatvoreni bez finansijskih posljedica po Luku Kotor na pojedinačnoj i Konsolidovanoj osnovi.

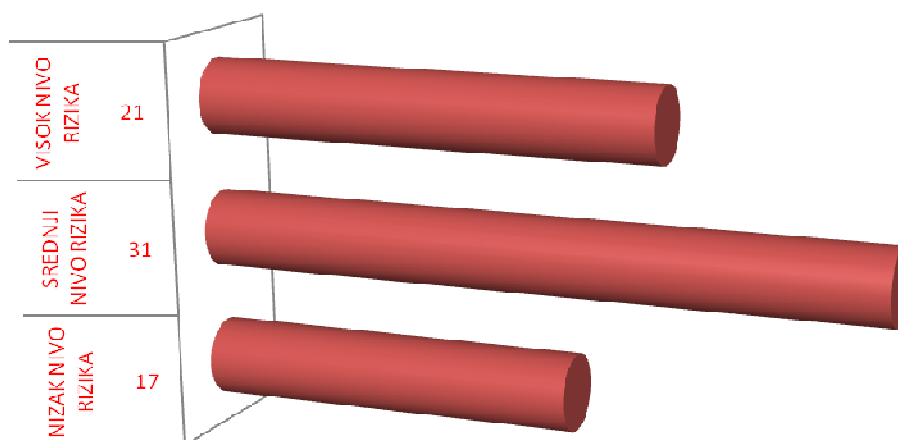
3.4. Samoocjena operativnog rizika od strane svih zaposlenih na nivou Luke Kotor i potencijalni uticaj rizika na finansijski položaj kompanije na 31.12.2017.

Svi nadležni rukovodioci u skladu sa Pravilnikom o upravljanju rizicima su u obavezi da popune formulare samoocjene po pitanju operativnog rizika, u bilo kom trenutku kada procijene da se može identifikovati rizični događaj koji može negativno uticati na poslovanje kompanije.

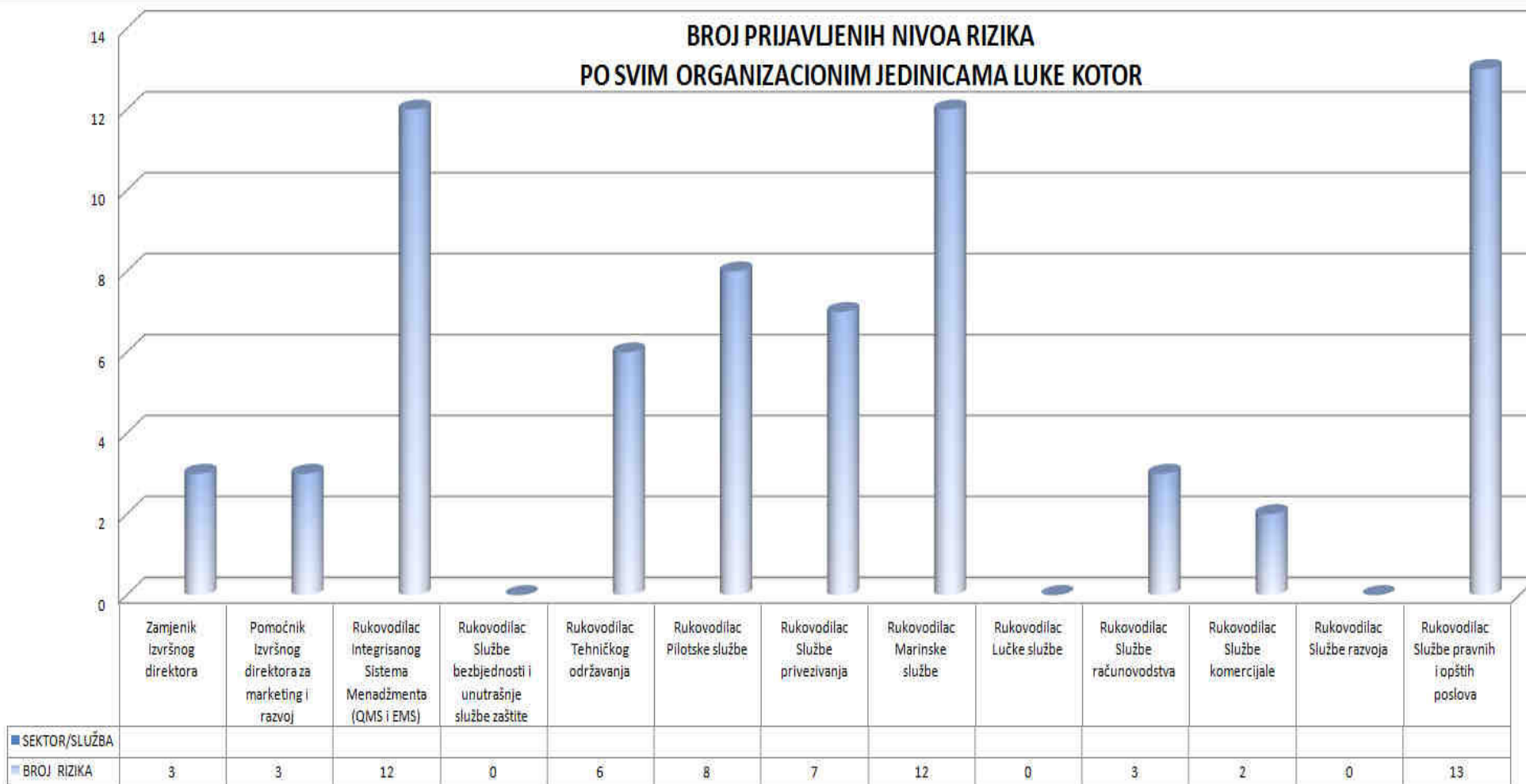
U formularima su za svako područje poslovanja dati različiti događaji i podpodručja koja su rukovodioci Sektora/Službi ocjenjivali sa aspekta vjerovatnoće nastanka i finansijskog uticaja. Ocjena rizika je dobijena kada su uzete u obzir zajednički uticaj vjerovatnoće nastanka i ponderisanih vrijednosti finansijskog uticaja.

KOMPANIJA	UKUPAN BROJ IDENTIFIKOVANIH OPERATIVNIH RIZIKA	NIVO IDENTIFIKOVANIH RIZIKA		
		NIZAK NIVO RIZIKA	SREDNJI NIVO RIZIKA	VISOK NIVO RIZIKA
Luka Kotor	69	17	31	21
Potencijalni finansijski uticaj		16,000.00	17,000.00	62,000.00
POTENCIJALNI TROŠAK PO OSNOVU IDENTIFIKOVANIH NIVOA RIZIKA-NA TERET TROŠKOVA U BILANSU USPJEHA I REZERVISANJA U BULANSU STANJA		142,000.00 €		

BROJ IDENTIFIKOVANIH NIVOA RIZIKA
LUKE KOTOR

**BROJ PRIJAVLJENIH NIVOVA RIZIKA
PO SVIM ORGANIZACIONIM JEDINICAMA LUKE KOTOR**

NAPOMENA: Detaljan spisak/opis identifikovanih i kvantificiranih rizika dat je u dokumentu **Registar rizika Luke Kotor**.

3.5. Specifikacija identifikovanih operativnih rizika po organizacionim jedinicama Luke Kotor na 31.12.2017.

KOMPANIJA - LUKA KOTOR	UKUPAN BROJ IDENTIFIKOVANIH RIZIKA PO ORGANIZACIONOJ JEDINICI	NIVO IDENTIFIKOVANIH RIZIKA		
		NIZAK	SREDNJI	VISOK
Zamjenik Izvršnog direktora Luke Kotor	3	0	1	2
Pomoćnik Izvršnog direktora za marketing i razvoj Luke Kotor	3	3	0	0
Rukovodilac Integrisanog Sistema Menadžmenta (QMS i EMS) Luke Kotor	12	2	6	4
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Službe bezbjednosti i unutrašnje službe zaštite Luke Kotor	0	0	0	0
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Tehničkog održavanja Luke Kotor	6	2	3	1
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Pilotske službe Luke Kotor	8	1	7	0
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Službe privezivanja Luke Kotor	7	0	2	5
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Marinske službe Luke Kotor	12	2	5	5
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Lučke službe Luke Kotor	0	0	0	0
Administrativni sektor-rukovodilac Službe računovodstva Luke Kotor	3	3	0	0
Administrativni sektor-rukovodilac Službe komercijale Luke Kotor	2	0	2	0
Administrativni sektor-rukovodilac Službe razvoja Luke Kotor	0	0	0	0
Administrativni sektor-rukovodilac Službe pravnih i opštih poslova Luke Kotor	13	4	5	4
UKUPAN BROJ PRIJAVLJENIH RIZIKA	69	17	31	21

4. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja mogućnost da dužnik Luke Kotor ne ispuni svoju obavezu u skladu sa ugovorenim uslovima. Upravljanje kreditnim rizikom predstavlja značajnu komponentu sveobuhvatnog sistema upravljanja rizicima i od jakog je značaja za dugoročni uspjeh svake kompanije. Cilj upravljanja kreditnim rizikom je maksimizacija odnosa prinosa i rizika kompanije. Kako bi se postigao ovaj cilj, kreditnim rizikom se upravlja na individualnom nivou i na portfolio nivou. U skladu sa MRS 32- Finansijski instrumenti: Obelodanjivanje i prikazivanje, Kreditni rizik je rizik da jedna strana ugovora o finansijskom instrumentu ne izvrši obavezu i prouzrokuje drugoj strani finansijski gubitak.

Organizacioni dio Luke Kotor nadležan za kontrolu rizika pratiće tranzicione matrice i razvijace modele za kvantifikaciju kreditnog rizika koji će omogućiti procjenu kreditnog rizika na osnovu predikcija kretanja raznih varijabli koje utiču na kreditni rizik.

4.1. Izloženost Luke Kotor na 31.12.2017. prema članovima Odbora direktora/Odbora za reviziju, akcionarima, direktorima, zaposlenima i ostalim povezanim licima

Izloženost Luke Kotor sa aspekta Kreditnog rizika prikazana je u narednoj tabeli:

Naziv	Do 1 godine	Preko 1 godine	Σ	Limit
Pojedinačna izloženost kompanije prema članovima odbora direktora ili izvršnom direktoru.	-	-	-	2% Sopstvenog Kapitala
Ukupna izloženost prema svim licima povezanim sa Lukom Kotor: <ul style="list-style-type: none">• Krediti dati poveznom pravnom licu KOTOR MAR DOO–dugoročni krediti (dospjeće 2021 godina-beskatni) i• kratkoročni krediti, zajmovi i plasmani u povezano lice Montenegro SHOREX.	30,876.12	129,577.90	160,453.3	10% SK

Ukupna izloženost prema zaposlenom koji nije član Odbora direktora ili izvršni direktor	Analitika data u narednoj tabeli.	1% SK
---	-----------------------------------	-------

Stambeni krediti zaposlenih u Luci Kotor AD - izloženost prema zaposlenom koji nije član Odbora direktora ili izvršni direktor:

R.BR.	Prezime i ime	dospjeće 2018	preostali dug (dugoročni)	Saldo	Limiti 1% SK
1	Lučić Mladen	1,200.00	3,381.59	4,581.59	Ok
2	Arsić Bojan	999.72	9,001.66	10,001.38	Ok
3	Radović Ljubomir	1,500.00	13,625.00	15,125.00	Ok
4	Abazović Dijana	999.72	11,465.00	12,464.72	Ok
5	Colic Simun	3,083.88	7,878.23	10,962.11	Ok
6	Vulević Nikola	1,749.96	21,729.47	23,479.43	Ok
7	Zivković Jovica	913.32	17,979.26	18,892.58	Ok
8	Bećir Stevan	913.32	18,207.59	19,120.91	Ok
9	Vidović Vasilije	4,153.32	5,711.48	9,864.80	Ok
10	Radulović Marko	4,153.32	6,370.81	10,524.13	Ok
UKUPNO		19,666.56	115,350.09	135,016.65	

Zaključak:

Na osnovu prethodno navedene evidencije u dijelu izloženosti Luke Kotor prema članovima Odbora direktora/Odbora za reviziju, akcionarima, direktorima, zaposlenima i ostalim povezanim licima, može se konstatovati da Luka Kotor adekvatno upravlja kreditnim rizikom tj da je bila je u okviru interno utvrđenim granicama/limitima.

5. Hartije od vrijednosti (available for sale / held to maturity) Luke Kotor na 31.12.2017. i izloženost tržišnom riziku

➤ Akcije raspoložive za prodaju-akcije

Naziv	Nominalna vrijednost	Fer vrijednost uskladjenje na 31.12.2017.	Ukupno na 31.12.2017.
	0.00	0.00	0.00

➤ Ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Naziv	Nominalna vrijednost	Fer vrijednost uskladjenje na 31.12.2017.	Ukupno na 31.12.2017.
Kotor Mar	1 €	-	1 €
Montenegroshorex	30 €	-	30 €

➤ Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća:

Na 31.12.2017. stanje Luka Kotor nema ulaganja u HoV koje se drže do dospjeća, što je prikazano u tabeli.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća – 31.12.2017. godine

Naziv	Nominalna vrijednost	Neamortizovani diskont/Premium	BS pozicija 5 31.12.2017.
	0.00	0.00	0.00
Ukupno:	0.00	0.00	0.00

Zaključak:

Na osnovu prethodno navedene evidencije u dijelu izloženosti Luke Kotor u HoV, može se kosnatovati da Luka Kotor nije značajno izložena tržišnom riziku.

6. Cjenovni rizik Luke Kotor na 31.12.2017.

U okviru cjenovnog rizika, organizacioni dio nadležan za kontrolu rizika pratio je i analizirao kamatni rizik, valutni i tržišni rizik.

U skladu sa MRS 32- Finansijski instrumenti: Objelodanjivanje i prikazivanje, transakcije finansijskim instrumentima mogu da dovedu do toga da preduzeće preuzme ili prenese na drugu stranu jedan ili više finansijskih rizika.

Tražena objelodanjivanja pružaju informacije koje pomažu korisnicima finansijskih izvještaja da procijene stepen rizika koji je povezan sa priznatim i nepriznatim finansijskim instrumentima.

Cjenovni rizik - postoje tri vrste cjenovnog rizika: valutni rizik, kamatni rizik i tržišni rizik.

- (i) Valutni rizik je rizik od promjene vrijednosti finansijskog instrumenta usljed promjena kurseva razmjene stranih valuta.
- (ii) Kamatni rizik je rizik od promjene vrijednosti finansijskog instrumenta usljed promjena tržišnih kamatnih stopa.
- (iii) Tržišni rizik je rizik od promjene vrijednosti finansijskog instrumenta usljed promjene tržišnih cijena, bilo da su te promjene prouzrokovane činionicima koji se odnose na pojedinačnu hartiju od vrijednosti ili njenog emitenta ili činionicima koji se odražavaju na sve hartije od vrijednosti kojima se trguje na tržištu.

6.1. Rizik kamatne stope (kamatni rizik) Luke Kotor

Kako bi se analizirao rizik promjene kamatne stope, urađena je tehnika linearnog kamatnog GAP-a, kada se posmatra uticaj ove promjene na bilansnu aktivu i pasivu Luke Kotor. kao i duration GAP-a (kojim se posmatra uticaj promjene kamatne stope na ekonomsku vrijednost kompanije. Linearni kamatni GAP (osjetljivost aktive/pasive na promjenu kamatne stope)

U skladu sa internim politikama i procedurama, rizik kamatne stope analiziran je iz dvije komplementarne perspektive: uticaj na neto kamatni prihod kao i uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala kompanije. Uticaj na neto kamatni prihod analiziran je metodom linearnog kamatnog gap-a.

Tabela za praćenje osjetljivosti aktive i pasive na 31.12.2017. na promjnu kamatne stope za svaku valutu pojedinačno (na nivou Luke Kotor)- Izvor: Služba računovodstva

OSJETLJIVA AKTIVA	Do jedne godine	preko 1 god	UKUPNO
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	0.00	0.00	0.00
Kamatonosne hartije od vrijednosti	0.00	0.00	0.00
Kredit i ostala potraživanja	0.00	0.00	0.00
Ostala osjetljiva aktiva	0.00	0.00	0.00
UKUPNO			
% od ukupne kamatonosne aktive			
OSJETLJIVA PASIVA	Do jedne godine	preko 1 god	UKUPNO
Kamatonosne pozajmice	0.00	0.00	0.00
Obveznice	0.00	0.00	0.00
Ostale osjetljive obaveze	0.00	0.00	0.00
UKUPNO			
% od ukupnih kamatonosnih obaveza			
	0,00%	0.00%	0.00%
RAZLIKA (GAP)	Do jedne godine	preko 1 god	UKUPNO
IZNOS GAP-a			
Kumulativan Gap	0.00	0.00	0.00
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	0.00	0.00	0.00
Kumulativan Gap / Ukupna pasiva	0.00	0.00	0.00
Uticao na neto prihode od kamata	0.00	0.00	0.00
Godišnja promjena prihoda od kamata	0.00	0.00	0.00
Propisani limiti	10.00	10.00	10.00

Zaključak: Obzirom da Luka Kotor u strukturi aktive i pasive na dan 31.12.2017. godine nema pozicije koje su izložene riziku kamatne stope, može se konstatovati da ne postoji uticaj promjene kamatne stope na neto finansijske prihode u strukturi Bilansa Uspjeha Luke Kotor.

6.2. Valutni rizik Luke Kotor

➤ Devizna pozicija Luke Kotor na 31.12.2017.

Sopstveni kapital € _____						
Deviza	Aktiva	Obaveze	Neto pozicija	Limit (% osnovnog kapitala)	Ostvareno	
AUD	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
CAD	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
DKK	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
JPY	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
KWD	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
NOK	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
SEK	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
CHF	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
GBP	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
USD	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
Σ	0,00	0,00	0,00	10%	0%	

Izvor: Služba računovodstva

Zaključak: Kako na dan 31.12.2017 godine Luka Kotor nije ulagala finansijske instrumente u stranoj valuti niti preuzimala finansijske obaveze u stranoj valuti može se konstatovati da kompanija nije izložena valutnom riziku tj da ne postoje efekti uticaja valutnog rizika na bilanse kompanije.

7. Rizik Novčanog Toka

Informacije o novčanim tokovima predstavljaju relevantnu informacionu osnovu koja investitorima, kreditorima, menadžmentu i ostalim stejkholderima preduzeća omogućava donošenje kvalitetnih odluka. Cilj upravljanja rizikom novčanog toka je identifikovanje ključnih područja primjene analize novčanih tokova i načina unapređenja upotrebne vrijednosti informacija o novčanim tokovima. Kao poseban cilj se ističe identifikovanje finansijskih pokazatelja i drugih analitičkih instrumenata zasnovanih na novčanim tokovima koji mogu unaprijediti procjenu performansi preduzeća i proces blagovremenog otkrivanja signala koji ukazuju na izloženost preduzeća poslovnim i finansijskim rizicima.

Analiza ima za cilj da ukaže na značaj primjene cash flow informacija u procesu poslovanja preduzeća, ali i prilikom donošenja investicionih i finansijskih odluka, posebno iz perspektive kreditora. Analiza novčanih tokova se naziva i procjena solventnosti kao sposobnosti preduzeća da dugoročno pokriva sve svoje dospjele obaveze plaćanja u rokovima njihovog dospijea.

7.1. Specifični koeficijenti koji se odnose na analizu rizika novčanih tokova:

$$\text{Odnos neto novčanog toka i neto dobitka} = \frac{\text{Neto novčani tok iz poslovne aktivnosti}}{\text{Neto dobitak}}$$

Ovak koeficijent pokazuje koliko je preduzeće sposobno da generiše novčane tokove na svaki euro neto dobitka.

$$\text{Učešće neto novčanog toka u prihodima od prodaje} = \frac{\text{Neto novčani tok iz poslovne aktivnosti}}{\text{Neto prihodi od prodaje}}$$

Ovaj koeficijent je mjerilo sposobnosti aktivnosti prodaje da generiše novčane tokove

$$\text{Odnos neto novčanog toka i ukupnih sredstava preduzeća} = \frac{\text{Neto novčani tok iz poslovne aktivnosti}}{\text{Prosječna ukupna sredstva}}$$

Ovaj koeficijent je mjerilo sposobnosti imovine (sredstava) da generiše gotovinu.

7.2. Zaključak nakon sprovedene analize koja se odnosi na rizik novčanih tokova Luke Kotor na 31.12.2017.

IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE

u periodu od 01.01.2017 do 31.12.2017 godine

u EUR

POZICIJA	AOP	I z n o s	
		Tekuća godina	Predhodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	3,479,992	3,818,648
1. Prodaja i primljeni avansi	302	3,458,085	3,538,336
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	3,141	20,753
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	18,767	259,559
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	2,046,763	2,645,295
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	546,582	847,975
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	1,366,865	1,374,764
3. Plaćene kamate	308	11,470	12,029
4. Porez na dobitak	309	59,062	100,642
5. Plaćanje po osnovu ostalih javnih prihoda	310	62,784	309,885
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	1,433,229	1,173,353
B.TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	312	0	0
1. Prodaja akcija i udjela (neto prilivi)	313		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	314		0
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	315	0	0
4. Primljene kamate iz aktivnosti finansiranja	316		
5. Primljene dividende	317		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	318	62,121	174,223
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)	319		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	320	62,121	174,223
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	321		
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	322	(62,121)	(174,223)

Izveštaj o upravljanju rizicima

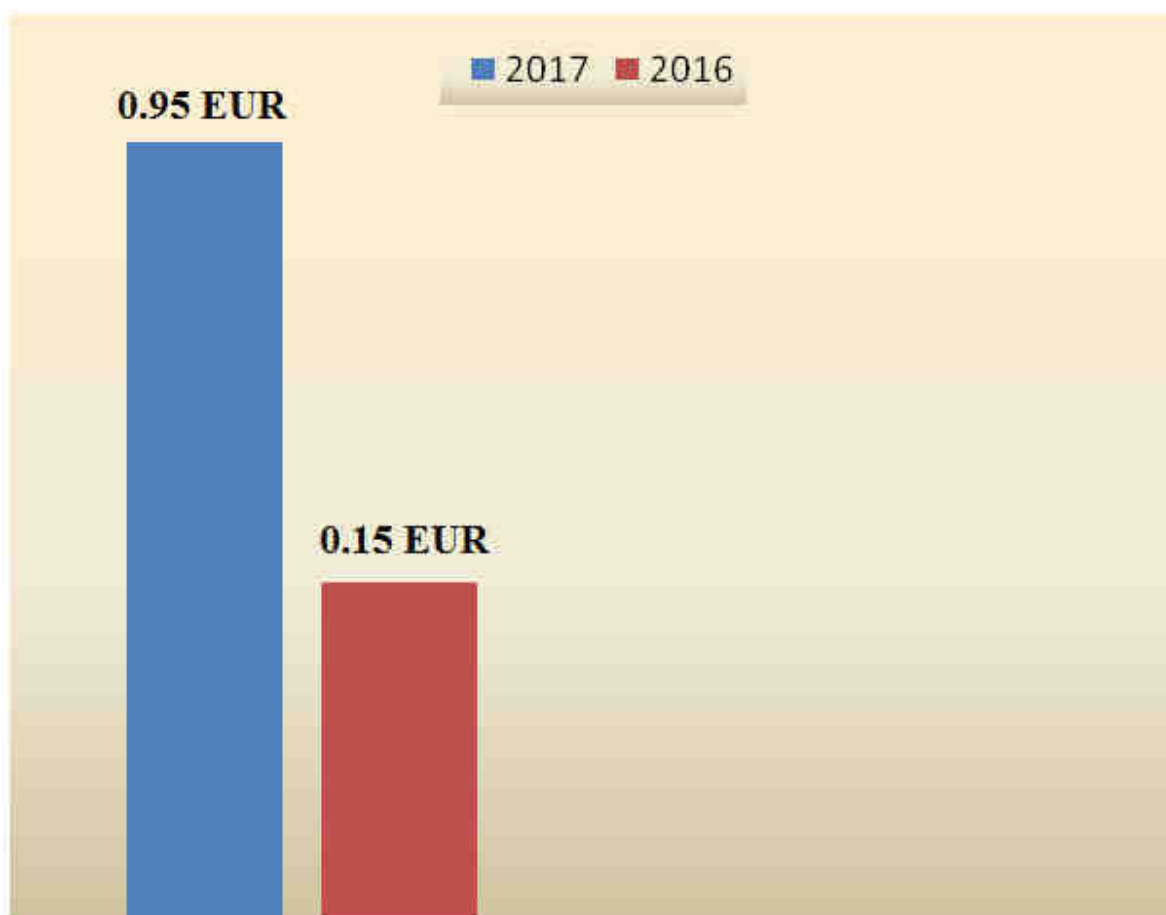
Autor: Doc. dr Slavko Rakočević, CRMA

C.TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	323	0	0
POZICIJA	AOP	I z n o s	
		Tekuća godina	Predhodna godina
1	2	3	4
1. Uvećanje osnovnog kapitala	324	0	
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	325	0	0
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	326		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	327	489,212	849,918
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	328		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	329		312,594
3. Finansijski lizing	330		
4. Isplaćene dividende	331	489,212	537,324
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	332	(489,212)	(849,918)
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	333	881,896	149,212
E. GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA	340	1,235,497	1,086,285
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	341		
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	342		
H GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA (333+334+335-336)	343	2,117,393	1,235,497

Na osnovu analize koeficijenata rizika novčanih tokova za 2017 i njihovo upoređivanje u odnosu na prethodnu godinu može se konstatovati da je adekvatno upravljao rizikom novčanog toka polazeći od sledećih činjenica:

1. Po osnovu uspešnog poslovanja kompanije došlo je do značajnog povećanja vrijednosti neto novčanog toka po 1 € ostvarenog neto dobitka (preko 600 % rast u odnosu na 2016.). Na osnovu izračuna nadležnih službi konstatujemo da na 1 € ostvarenog neto dobitka u 2017 godini kompanija generiše 0.98 € neto novčanog toka (u 2016 godini kompanija je generisala svega 0.15 €),

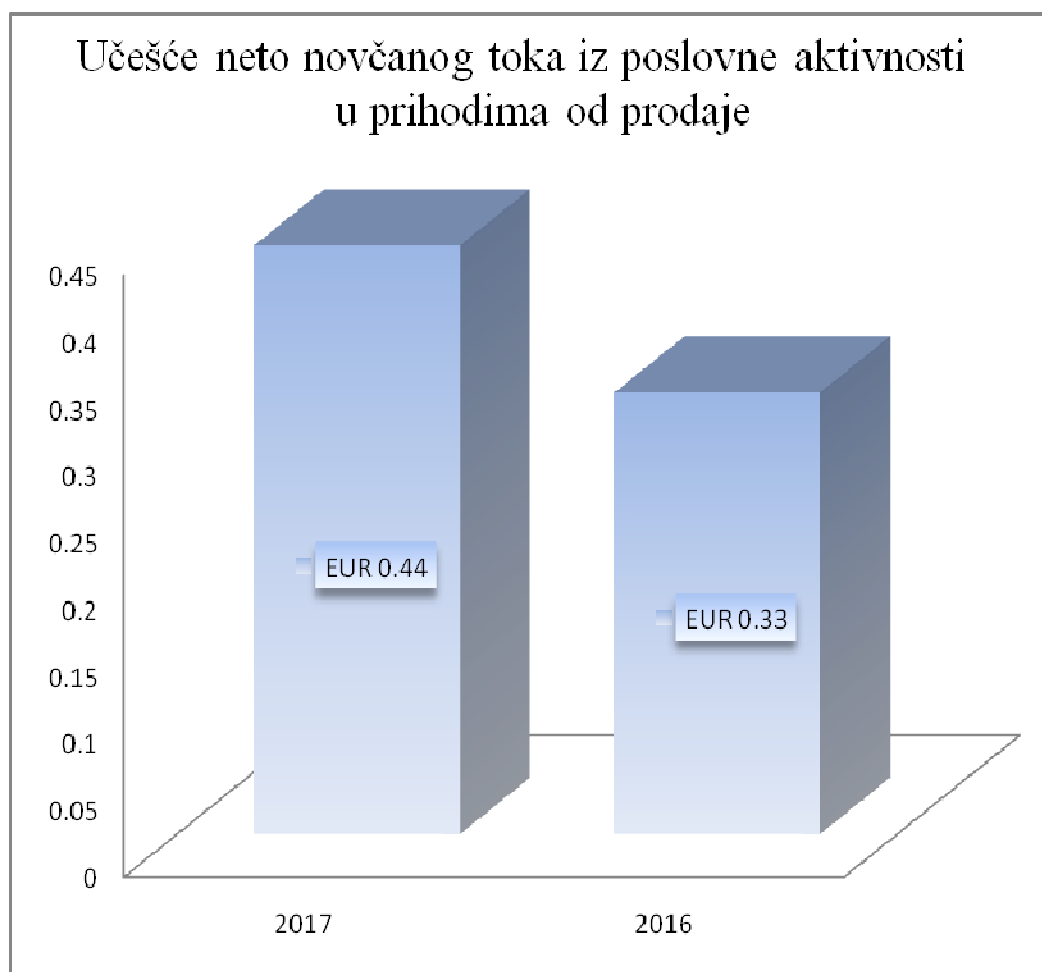
Odnos neto novčanog toka i neto dobitka

Uzrok: Povećanje poslovne aktivnosti u 2017/2016 od preko 22%; smanjenje aktivnosti ulaganja u nekretnine za preko 65%; smanjenje isplata kompanije po osnovu otplate kredita.

-
2. Po osnovu značajnog povećanja vrijednosti neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti po 1 € ostvarenog neto prihoda od prodaje (preko 33 % rast u odnosu na 2016.). Na osnovu izračuna nadležnih službi konstatujemo da na 1 € ostvarenog neto prihoda od prodaje u 2017 godini kompanija generiše 0.44 € neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti (u 2016 godini kompanija je generisala 0.33 €),

Uzrok: Povećanje neto toka gotovine iz poslovne aktivnosti u 2017/2016 od preko 20%.; stabilnost prihoda.

-
3. Takođe je došlo do povećanja vrijednosti neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti u odnosu na ukupnu imovinu Luke Kotor-na 1 € vrijednosti imovine u 2017 godini kompanija generiše 0.26 € neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti (u 2016 godini kompanija je generisala 0.24 €),

Uzrok: Stabilan rast aktive (2017/2016) praćen još većim rastom vrijednosti neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti u 2017/2016.

8. Rizik likvidnosti Luke Kotor na 31.12.2017.

Rizik likvidnosti predstavlja nemogućnost kompanije da izmiri dospjele obaveze ili finansira porast aktive po povoljnim uslovima. U skladu sa MRS 32- Finansijski instrumenti: Objelodanjivanje i prikazivanje, *Rizik likvidnosti*, koji se takođe zove i rizik finansiranja, je rizik da preduzeće zapadne u poteškoće pri prikupljanju sredstava koja su potrebna za izmirenje preuzetih obaveza povezanih sa finansijskim instrumentima. Rizik likvidnosti može da bude posljedica nemogućnosti brze prodaje finansijskog sredstva u vrijednosti koja je približna njegovoj poštenoj vrijednosti.

S tim u vezi, Luka Kotor neće tolerisati veći rizik likvidnosti zarad postizanja većih prinosa, jer bi to ugrozilo strateški definisan odnos prinosa i rizika kao i reputaciju u tržišnom segmentu prepoznatljivom kao ključnom za razvoj Luke Kotor. Umjereno preuzimanje rizika likvidnosti moguće je samo u izuzetnim slučajevima koji bi omogućili kratkoročno ostvarivanje iznad prosječnih prinosa.

S tim u vezi, interni limit likvidnosti postavlja se konzervativno u skladu sa preporukama menadžmenta.

U skladu sa internim politikama i procedurama rizik likvidnosti analiziran je kroz: koeficijent likvidnosti i GAP likvidnosti.

8.1. Koeficijent likvidnosti

Kretanje pokazatelja likvidnosti na 31.12.2017. godine

Koeficijent trenutne likvidnosti	2014	2015	2016	2017
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	1120777	1086285	1235497	2117393
<i>Kratkoročne obaveze</i>	542446	538962	265074	417868
Novac i novčani ekvivalenti / Kratkoročne obaveze	2,07	2,02	4,66	5,07
Limit	1,2			

<i>Tekuća likvidnost</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Angažovana obrtna sredstva</i>	2272618	2494245	2350062	3212213
<i>Kratkoročne obaveze</i>	542446	538962	265074	417868
<i>Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze</i>	4,19	4,63	8,87	7,68
LIMITI	1,2			

<i>Koeficijent ubrzane likvidnosti</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina</i>	2268345	2449504	2348507	3211961
<i>Kratkoročne obaveze</i>	542446	538962	265074	417868
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina / Kratkoročne obaveze</i>	4,18	4,54	8,86	7,69
	1,2			

Zaključak: Na osnovu pokazatelja likvidnosti Luke Kotor na 31.12.2.107 godine, može se konstatovati da u svi koeficijenti iznad interno propisanih limita tj da Luka Kotor može u svakom trenutku bez poteškoća da prikupi likvidna sredstva koja su potrebna za izmirenje preuzetih obaveza povezanih sa finansijskim instrumentima.

8.2. GAP likvidnosti

Analizom ročne usklađenosti finansijske aktive i pasive izrađenoj od strane Službe računovodstva utvrđeno je da je Luka Kotor na 31.12.2017 poslovala u okviru interno definisanih limita.

GAP likvidnosti - kratkoročnih sredstava i obaveza Luke Kotor (podaci na 31.12.2017):

(1) FINANSIJSKA AKTIVA U BILANSU STANJA	Do 1 god	Preko 1 god	UKUPNO
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija			
Žiro račun - HIPOTEKARNE BANKE	1.160.994,74		
Garantni depozit za sredstva na izdate garancije	3.300,00		
ZIRO RACUN CKB	49.116,81		
ZIRO RACUN ADDIKO BANK	0,00		
ZIRO RACUN PRVE BANKE	502.672,06		
Prelazni računi	0,00	0,00	
PRELAZNI RACUN	0,00		
Glavna blagajna	192.769,89		
DEVIZNI RACUN-HB	196.408,78		
DEVIZNI RACUN CKB	12.130,32		
DEVIZNI RACUN PRVE BANKE	186.920,95		
DUGOROČNI OROČENI DEPOZIT KOD PRVE BANKE			
HoV za trgovinu i raspoložive za prodaju, izuzev akcija	0,00	0,00	0,00
Kredit i ostala potraživanja	30.872,12	0,00	295,466.67
264.594,55			
HoV koje se drže do dospjeća	0,00	0,00	0,00
Ostala finansijska aktiva uključujući ulaganje u akcije	0,00	31,00	31,00
UKUPNO :	2.599.780,22	31,00	2.599.811,22

(2) FINANSIJSKE OBAVEZE U BILANSU STANJA	do 1 god	preko 1 god	UKUPNO
Obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama	0.00	0.00	0.00
Obaveze prema Vladi	0.00	0.00	0.00
Ostale finansijske obaveze	0.00	0.00	0.00
UKUPNO :	0.00	0.00	0.00
RAZLIKA	do 1 god	preko 1 god	UKUPNO
Gap dospijeća (1) – (2)	2.599.780,22	31,00	2.599.811,22
% finansijske imovine od finansijskih sredstava	0%	0%	0%

Izvor: Služba računovodstva

Zaključak: Na osnovu GAP-a likvidnosti Luke Kotor na 31.12.2.107 godine, može se konstatovati da je finansijska aktiva koja je izložena riziku likvidnosti apsolutno iznad vrijednosti finansijskih obaveza koje su izložene riziku likvidnosti.

Ovo navodimo usljed činjenice da Luka Kotor nema finansijskih obaveza (sa aspekta rizika likvidnosti) pa se može konstatovati da kompanija može u svakom trenutku bez poteškoća da prikupi likvidna sredstava koja su potrebna za izmirenje preuzetih obaveza povezanih sa finansijskim instrumentima.

 PORT OF KOTOR	<u>“Luka Kotor” A.D. Kotor</u> Park Slobode br.1; 85330; Kotor; Crna Gora tel.cen./fax ++382 32 325 573; komerc.: ++38232322344 izv. dir: ++382 32 325 571; računov.: ++382 32 325 572 www.portofkotor.com ; e-mail: portofkotor@t-com.me		žr: 510-2293-48 Crnogor. kom. banka žr: 520-20700-55 Hipotek. banka A.D. žr: 535-10629-08 Prva banka CG
	PIB: 02044188; PDV: 92/31-00023-8		 sertifikovana prema ISO 9001 i ISO 14001
Dokumentacija kvaliteta	LKO 01	Izdanje 1/14	Dopuna

***KONSOLIDOVANI
 IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA
 od 01.01.2017 do 31.12.2017
 MATIČNOG DRUŠTVA „LUKA KOTOR“ A.D.
 KOTOR I POVEZANOG PRAVNOG LICA
 „KOTOR MAR“ D.O.O. KOTOR***

Sadržaj:

1.	Kratak opis poslovnih aktivnosti i organizacione strukture.....	2
2.	Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja konsolidacija.....	10
2.1	Analiza finansijskog položaja i rezultata	10
2.2	Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela.....	18
3.	Mjere zaštite životne sredine	19
3.1.	Društvena korporativna odgovornost.....	21
3.1.1.	Podrška projektima koji se bave zaštitom životne sredine.....	21
3.1.2.	Podrška kulturi, sportu i zdravstvu (sponzorstva).....	22
4.	Informacije o stečenim akcijama, udjelima i nominalnoj vrijednosti istih povezanog pravnog lica....	23
5.	Informacije, ciljevi i metode za upravljanje finansijskim rizikom.....	23
6.	Informacije o izloženosti rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka.....	23
7.	Ciljevi i politike u upravljanju finansijskim rizicima, rizicima i neizvjesnostima poslovanja.....	23

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

- *Opšte informacije o preduzeću - istorijat i razvoj kompanije*

Matično pravno lice "Luka Kotor" A.D. Kotor je privredno društvo registrovano za vršenje usluga u međunarodnom pomorskom saobraćaju. Svoje registrovane djelatnosti od osnivanja vrši na adresi poslovnog sjedišta u Kotoru, Park Slobode br.1.

Postojeće privredno društvo pravni je sljedbenik RO "Luka Kotor", koja je osnovana Odlukom Skupštine opštine Kotor od 12. jula 1988. godine. Nastale izmjene u zakonodavstvu uslovile su i promjenu naziva preduzeća u Društveno preduzeće, koje je odlukom Skupštine opštine Kotor, od 27. januara 1992. godine, organizovano kao Javno preduzeće "Luka" Kotor.

Kao rezultat primjene Zakona o privrednim društvima, organizovano je postojeće Akcionarsko društvo za usluge u međunarodnom pomorskom saobraćaju "Luka Kotor" A.D. Kotor, registrovano u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici, dana 13.09.2002. godine, pod registracionim brojem 4-0006142/001.

Oktobra ,03.,2004.godine , na svojoj sjednici , Odbor direktora A.D. Luka Kotor je donio odluku br.01-552/3, o osnivanju povezanog pravnog lica, pomorsko- turističke agencije „Kotor Mar“ d.o.o.Društvo je pravno lice koje je upisano u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod brojem : 5-0228714/001 mod 20.10.2004.godine.

Na osnovu člana 6. Zakona o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od09.08.2016) i Matično pravno lice ("Luka Kotor AD Kotor ") dužno je da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovane finansijske izvještaje, u skladu sa ovim zakonom, MRS i MSFI.Matično pravno lice dužno je da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovani izvještaj menadžmenta.

Konsolidovani godišnji finansijski izvještaji su finansijski izvještaji grupe pravnih lica u kojoj jedno pravno lice (u daljem tekstu: matično pravno lice) ima kontrolu (dominantan uticaj) nad jednim ili više zavisnih pravnih lica prilikom utvrđivanja finansijskih i poslovnih politika, a prikazuje grupu kao cjelinu.

Konsolidovane godišnje finansijske izvještaje, odnosno konsolidovani izvještaj menadžmenta za grupu pravnih lica dužno je da sačini matično pravno lice .

U skladu sa odredbama člana 6. Zakona o računovodstvu, "Luka Kotor AD Kotor" je podnijela zahtjev za obaveznu poresku konsolidaciju Poreskoj Upravi Crne Gore koji je zaveden kod PU pod brojem 03/11-02-2-5571 od 29.12.017.godine, a na osnovu koga se sačinjavaju konsolidovani finansijski iskazi, "Luka Kotor" A.D. Kotor i povezanog pravnog lica "Kotor Mar" d.o.o. Kotor.

• **Osnovna/pretežna i pomoćne delatnosti poslovanja**

Matično pravno lice, akcionarsko društvo Luka Kotor registrovano je za obavljanje sledeće djelatnosti (član 11 Statuta):

- uslužne djelatnosti u vodenom saobraćaju – 5222;
- manipulacija teretom – 5224;
- pomorski i priobalni prevoz putnika – 5010;
- pomorski i priobalni prevoz tereta – 5020;
- prevoz putnika unutrašnjim plovnim putevima – 5030;
- prevoz tereta unutrašnjim plovnim putevima – 5040;
- skladištenje – 5210;
- uslužne djelatnosti u kopnenom saobraćaju – 5221;
- hoteli i sličan smještaj – 5510;
- djelatnosti restorana i pokretnih ugostiteljskih objekata – 5610;
- usluge pripremanja i posluživanja pića – 5630;
- djelatnost putničkih agencija – 7911;
- djelatnost tur-operatora – 7912;
- ostale usluge rezervacija i djelatnosti povezane sa njima – 7990;
- izgradnja brodova i plovnih objekata – 3011;
- izrada čamaca za sport i razonodu – 3012;
- popravka i održavanje brodova i čamaca – 3315;
- ostale sportske djelatnosti – 9319;
- ostale zabavne i rekreativne djelatnosti – 9329;
- konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i oostalim upravljanjem – 7022;
- inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje – 7112;
- taksi prevoz – 4932;
- ostali prevoz putnika u kopnenom saobraćaju – 4939;
- trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama - 47.1;
- ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama – 4719;
- djelatnost agencija za privremeno zapošljavanje – 7820;
- ostalo ustupanje ljudskih resursa - 7830;
- usluge sistema obezbjeđenja – 8020;
- spoljno-trgovinski poslovi,
- uvoz-izvoz iz oblasti registrovanih djelatnosti,
- poslovi posredovanja u spoljno-trgovinskom prometu,
- agencijski poslovi,
- izvođenje investicionih radova u inostranstvu,

- *zastupanje stranih firmi,*
- *konsignacioni poslovi,*
- *malogranični promet,*
- *reexport*
- *usluge iz oblasti registrovanih djelatnosti.*“

U spoljnotrgovinskom prometu društvo obavlja sledeće djelatnosti:

- *promet (uvoz i izvoz) roba;*
- *poslovi posredovanja u spoljno-trgovinskom prometu;*
- *agencijski poslovi;*
- *izvođenje investicionih radova u inostranstvu;*
- *zastupanje stranih firmi;*
- *konsignacioni poslovi;*
- *malogranični promet;*
- *reexport*

Društvo može, bez upisa u sudski registar, da vrši druge djelatnosti koje služe djelatnostima upisanim u sudski registar, a koje se uobičajeno obavljaju uz te djelatnosti u manjem obimu ili povremeno.

Povezano pravno lice „Kotor Mar“ d.o.o. je registrovano za sve djelatnosti uključene u kategoriji - djelatnost pomorskih i putničkih agencija – 7911, kao i djelatnosti definisane Zakonom o klasifikaciji djelatnosti.

• **Organizaciona struktura**

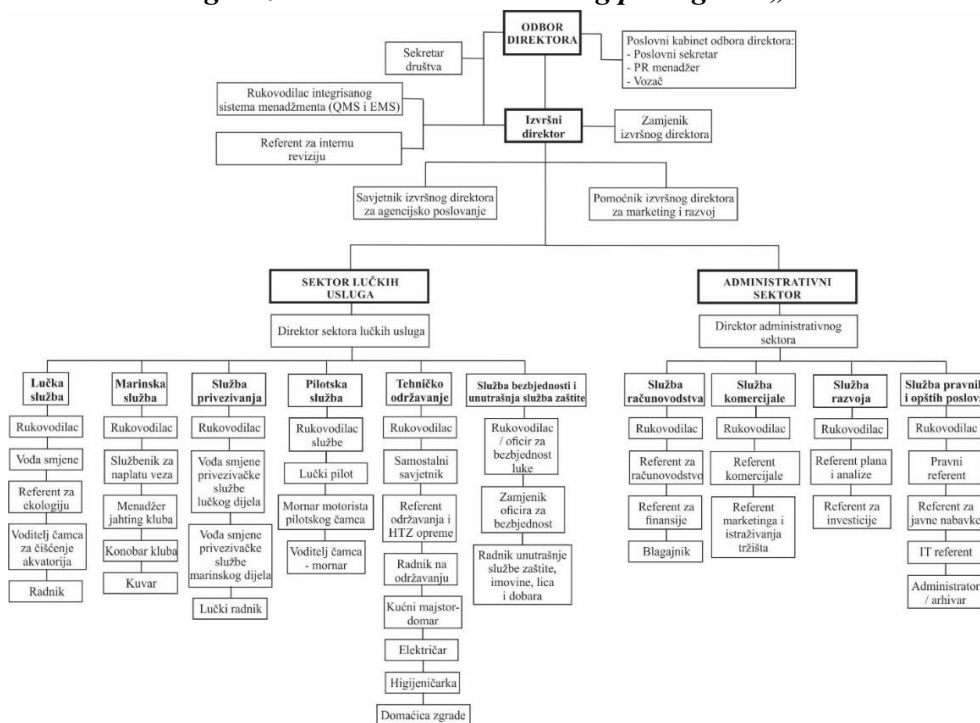
Organizacionu strukturu, matičnog pravnog lica “Luka Kotor” A.D. Kotor karakteriše struktura organa upravljanja i struktura zaposlenih. Pravno je definisana Statutom društva usklađenim sa važećim Zakonom o privrednim društvima i čine je Skupština akcionara kao organ vlasnika kapitala i najviši organ Društva. Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja Društvom. Skupština akcionara bira i razrješava članove Odbora direktora. Mandat članova Odbora direktora ističe na svakoj Redovnoj skupštini akcionara, kada mogu biti ponovo birani. Izvršnog direktora imenuje i razrješava Odbor direktora. Izvršni direktor sprovodi poslovnu politiku i izvršava odluke koje utvrđuje Odbor direktora i rukovodi tekućim poslovanjem Društva. Revizorski Odbor, shodno ovlašćenjima utvrđenim Zakonom o računovodstvu i reviziji, prati postupak finansijskog izvještavanja, prati djelotvornost interne kontrole društva i interne revizije, prati zakonom propisanu reviziju godišnjih i konsolidovanih finansijskih iskaza, prati nezavisnost angažovanih ovlašćenih revizora ili društva za reviziju koji obavljaju reviziju, daje preporuke Skupštini društva o izboru ovlašćenog revizora ili revizorskog društva, raspravlja o planovima i godišnjem izvještaju unutrašnje kontrole, kao i o drugim pitanjima koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju.

Organizacionu strukturu zaposlenih u matičnom pravnom licu „Luka Kotor“ A.D. Kotor, pored prednje opisane, karakteriše podjela na dva sektora – sektor lučkih usluga i administrativni sektor.

Sektori su organizaciono podijeljeni na službe kojima je povjereno stručno obavljanje zadataka na realizaciji poslovnih aktivnosti. Tako se Sektor lučkih usluga sastoji od lučke, marinske, privezivačke, pilotske, tehničke i službe bezbjednosti i unutrašnje zaštite. Administrativni sektor obuhvata službe: računovodstva, komercijale, razvoja i pravnih i opštih poslova.

Šema 1. Model organizacione strukture matičnog pravog lica „Luka Kotor“ A.D.

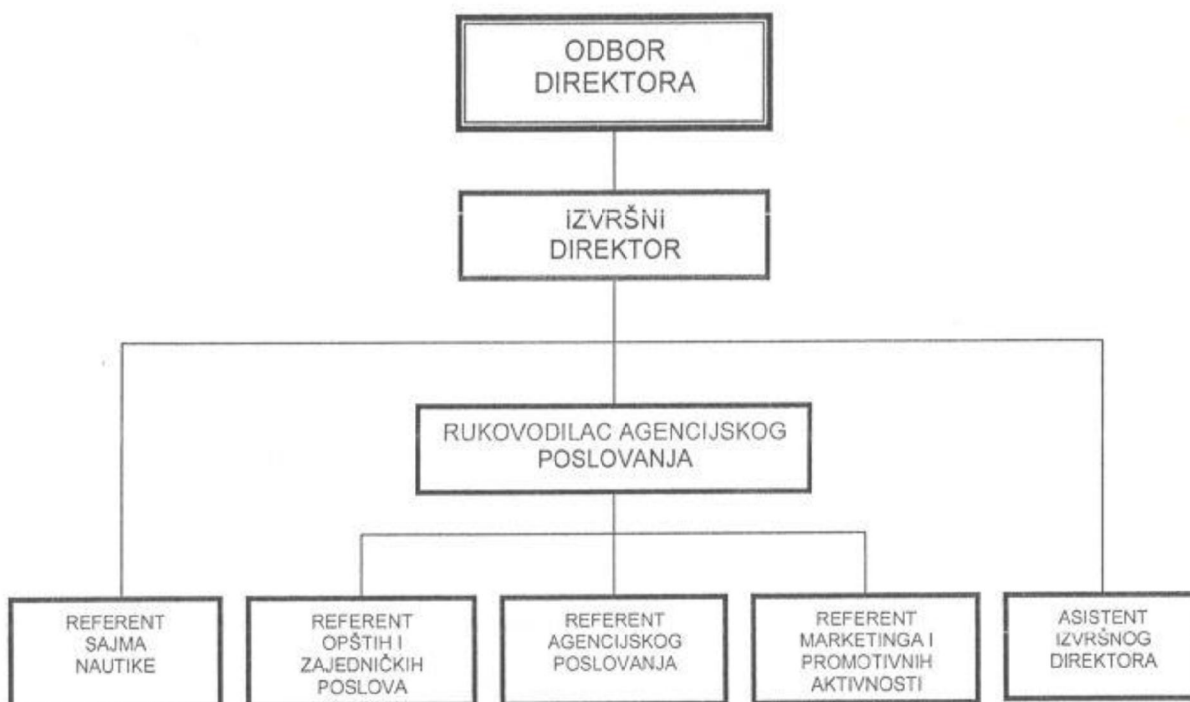
U prednje opisanoj organizacionoj strukturi je angažovano ukupno 59 zaposlenih od kojih je 56 na neodređeno vrijeme i 3 zaposlena na određeno vrijeme. Struktura zaposlenosti po stepenu stručne spreme se može opisati kao: 6 zaposlenih sa KV/3 stepenom stručne spreme, 19 zaposlenih sa SSS 4-2 stručne spreme, 5 zaposlenih sa VI stepenom stručne spreme, 27 zaposlenih sa VSS VII/1 stepenom stručne spreme, 1 zaposleni sa VII/2 stepenom stručne spreme i 1 zaposleni sa VIII stepenom stručne spreme. Strukturu zaposlenosti po polu čini 47 zaposlenih muškaraca i 12 zaposlenih žena.

Povezano pravno lice „Kotor Mar., d.o.o. Kotor

Organizaciona struktura „Kotor Mar., d.o.o. Kotor je uređena Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji prema poslednjim promjenama usvojenim na sjednici Odbora direktora u junu 2010 godine. Karakteriše je podjela na dva sektora - sektor pomorskih usluga i sektor turističkih usluga, u čijem sastavu funkcionišu po dva referenta za obavljanje zadataka vezanih za realizovanje poslovnih aktivnosti službe unutar koje su sistematizovani.

Šema 2. Model organizacione strukture „Kotor Mar“ D.O.O.

Prema navedenoj organizacionoj strukturi, povezano pravno lice ,agencija Kotor mar d.o.o. trenutno broji ukupno 6 zaposlenih , svi na neodređeno vrijeme ,uključujući i izvršnog direktora. Pet zaposlenih sa VSS VII/ i jedan zaposleni sa SSS 4-2 stručne spreme.

- **Osnovni proizvodi i usluge koje preduzeće nudi**

„Luka Kotor“ A.D. Kotor vršeci registrovane djelatnosti nudi klijentima sa dominantnog međunarodnog tržišta usluge priveza, odveza, pilotaže plovila, transfera putnika, ukrcaja i iskrcaja putnika i prtljaga, odvoza otpada sa plovila, usluga marine kroz privez i čuvanje plovila u zimskom periodu, snabdijevanje plovila vodom i dr. Sve usluge i cijene usluga Društva su specificirane i objavljene u Tarifama lučkih naknada i drugih usluga („Službeni list CG” br. 28/16 i 59/16).

Povezano pravno lice vrši poslove agenture brodova i jahti, u posljednje vrijeme u manjem obimu, dok se u izvještajnom periodu u najvećem obimu bavilo pružanjem turističkih usluga, organizacije izleta, posredovanja u prodaji izleta, isl.

• **Vlasništvo i struktura kapitala matičnog pravnog lica „Luka Kotor“ A.D. Kotor**

Sve informacije propisane članom 15b Zakona o preuzimanju akcionarskih društava u ovom dijelu izvještaja biće predstavljeni kao podaci o strukturi vlasničkog kapitala te ograničenja koja postoje u smislu bliže opisanog navedenim članom Zakona. Prema listi vlasnika hartija od vrijednosti „Luka Kotor“ A.D. Kotor, Centralne Depozitarne Agencije A.D. Podgorica na dan 31.12.2017.god. u tabeli br.1. predstavljena je vlasnička struktura.

Tabela 1. Vlasnička struktura „Luka Kotor“ A.D.

R.B.	Vlasnik akcija	Br. akcija	Nominalna vrijednost €	Učešće %
1.	<i>Opština Kotor</i>	235.520	566.025,2160	56.9738
2.	<i>Republički fond PIO</i>	72.364	173.912,4012	17.5053
3.	<i>CKB a.d. Zbirni kastodi račun 1</i>	42.558	102.279,6414	10.2951
4.	<i>Zavod za zapošljavanje RCG</i>	24.271	58.330,4943	5.8713
5.	<i>Krivokapić Ranko</i>	8.211	19.733,4963	1.9863
6.	<i>Konjević Nikola</i>	3.563	8.562,9579	0.8619
7.	<i>Lazarević Vojin</i>	2.247	5.400,2151	0.5436
8.	<i>Bećir Jovo</i>	2.247	5.400,2151	0.5436
9.	<i>Zečević Vladimir</i>	1.552	3.729,9216	0.3754
10.	<i>Fizička lica</i>	20.850	50.108,8050	5.0437
UKUPNO:		413.383	993.483,3639	100,000

1. Nominalna vrijednost kapitala Društva iznosi 993.483,36 €. Kapital je podijeljen na 413.383 običnih akcija. Vrijednost jedne akcije iznosi 2,4033 €.
2. Ograničenja prenosa hartija od vrijednosti, ograničenja posjedovanja hartija od vrijednosti i/ili pribavljanja posebnih odobrenja od privrednog društva i/ili ostalih vlasnika hartija od vrijednosti - nema ograničenja.
3. Privredno društvo „Luka Kotor“ A.D. Kotor je osnivač i vlasnik 100% udjela u pomorsko-turističkoj agenciji „Kotor Mar“ d.o.o. Kotor i osnivač i vlasnik 30% udjela u privrednom društvu „Montenegro Shorex“ d.o.o. Kotor.

4. Podaci o vlasnicima hartija od vrijednosti koja daju posebna kontrolna prava ne postoje.
5. Sistem kontrolisanja sticanja akcija od strane zaposelnih u slučaju kada zaposleni ne vrše direktno svoja kontrolna prava ne postoji.
6. Ograničenja prava glasa, kao što su, ograničenja prava glasa vlasnika određenog procenta hartija od vrijednosti ili određenog broja akcija, rokovi za ostvarivanje prava glasa ili u slučajevima kada su imovinska prava iz hartija od vrijednosti razdvojena od vlasništva nad tim hartijama od vrijednosti definisani su Zakonom o privrednim društvima. Iste odredbe sadržane su i u Statutu društva.
7. Društvo nije upoznato sa sporazumima između akcionara koji mogu imati za posljedicu ograničenja prenosa hartija od vrijednosti i/ili glasačkih prava.
8. Način imenovanja članova odbora direktora i izmjene osnivačkih akta definisani su odredbama Zakona o privrednim društvima i Statutom društva.
9. Ovlašćenja članova odbora direktora, a naročito u vezi sa emitovanjem akcija i otkupom emitovanih akcija, definisani su Zakonom.
10. Društvo nema zaključene druge značajne sporazume u kojima je emitent ugovorna strana i koji proizvode pravno dejstvo, mijenjaju se ili okončavaju nakon preuzimanja emitenta po sprovođenju javne ponude za preuzimanje i njihovim pravnim dejstvima, osim ako su sporazumi po svojoj prirodi takvi da bi njihovo objavljivanje imalo značajne štetne posljedice po emitenta, pod uslovom da emitent nije izričito obavezan da objavi te podatke u skladu sa zakonom;
11. Društvo nema zaključene sporazume između emitenta i članova odbora direktora ili zaposlenih kojima se ugovara plaćanje nadoknade u slučaju ostavke, prestanka mandata po drugom osnovu ili prestanka radnog odnosa članova odbora direktora ili zaposlenih ili kada radni odnos ovih lica prestaje usljed preuzimanja.

“Luka Kotor” A.D. je stoprocentni vlasnik i osnivač agencije “KotorMar” d.o.o. od osnivanja 2004. Godine.

- ***Poslovno okruženje (industrija, Crna Gora, Evropa), kretanje cijena, kursa, BDPa, promjena zakonske regulative***

Poslovno okruženje agencije “KotorMar” d.o.o. kao zavisno pravnog lica kompanije “Luka Kotor” A.D. je moguće podijeliti na dva aspekta, makro i mikro okruženje. Izuzevši makro okruženje koje je izvan dosega uticaja preduzeća, iako određuje politiku poslovanja u dugoročnim strateškim planovima, vrlo je značajno mikro okruženje gdje je uticaj samog poslovnog subjekta značajan. Djelovanje kompanije unutar granica domicilne države uslovljeno je funkcionisanjem brojnih segmenata koji u manjoj ili većoj mjeri vrše direktni ili indirektni uticaj na samo poslovanje.

Poslovanje agencije je usmjereno na pomorsku djelatnost, tačnije opsluživanje jahti i brodova na području crnogorskog primorja. Ekspanzijom susjednih tržišta, naročito hrvatskog i razvojem poslovnih jedinica regionalnih pomorskih agencija na domicilnom tržištu poslovni ambijent za povezano pravno lice “KotorMar” D.O.O. nakon određenih upravljačkih propusta je prilično nepovoljan. Orjentisanje na turističku djelatnost je stvorilo visoko konkurentno i prezasićeno tržište usmjereno na komercijalne usluge prodaje izletničkih aranžmana i robe široke potrošnje, što u sadašnjim uslovima ne predstavlja perspektivnu poslovnu koncepciju. Politika cijena i zakonska regulativa nemaju u takvom kontekstu nikakav značaj za poslovanje preduzeća do momenta dok

se ne izvrši povratak na primarnu djelatnost agenture plovila. U tom smislu, poslovno okruženje pod trenutnim uslovima nema određeni značaj za funkcionisanje preduzeća.

- ***Položaj na tržištu (matično tržište, region, analiza ponude i tražnje)***

„Luka Kotor“ A.D. ima povoljan položaj na tržištu, što potvrđuje svojim dominantnim učešćem u turističkom prometu u kruzing industriji. Djelujući kao jedini poslovni subjekat u Crnoj Gori, aktivno prisutan na kruzing tržištu stvara povoljne uslove i za funkcionisanje i poslovanje svog pravno zavisnog lica agencije „Kotor Mar“ d.o.o., a što se karakteriše u najvećem karakteriše ustupanjem poslovnih prostorija za potrebe obavljanja djelatnosti, stručnom podrškom u poslovanju uglavnom u oblastima pravne zaštite, računovodstva i finansija. Kvalitetna ponuda susjednih tržišta, kao i rastuća potražnja na domaćem i svjestkom tržištu otvaraju dobre poslovne i razvojne mogućnosti. Međutim, zbog prelaska poslovnog koncepta na turističku djelatnost, pozicioniranje agencije na tržištu je bez velikog značaja.

- ***Vizija***

Vizija „Luka Kotor“ A.D. Kotor je da bude stabilna i uspješna, rastuća kompanija posvećena pružanju usluga zavidnog kvaliteta i najviših standarda sigurnosti. To znači: **„Biti kompanija koja će svojim uslugama zadovoljiti klijente i akcionare, i istovremeno biti atraktivno mjesto za rad i iskoristiti šansu za mogući rast u regionu“.**

- ***Misija***

Misija „Luka Kotor“ A.D. Kotor je da obezbijedi kvalitetne i sigurne usluge za svoje klijente po prihvatljivim cijenama na način da ojača poziciju Luke Kotor na tržištu.

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA KONSOLIDACIJA

2.1 Analiza finansijskog položaja i rezultata

Maticno pravno lice “Luka Kotor” i njegov finansijski položaj posmatran sa aspekta predmetnih analiza kvalifikuje se kao:

- Dobar

Dobar je finansijski položaj preduzeća ako finansijska ravnoteža obezbeđuje sigurnost u održavanju likvidnosti, ako je zaduženost takva da obezbeđuje punu nezavisnost preduzeća i dobru sigurnost njegovih poverilaca, ako je solventno, ako preduzeće pri stabilnoj novčanoj jedinici iz finansijskog rezultata značajnije uvećava sopstveni kapital, a u uslovima inflacije iz efekta revalorizacije i finansijskog rezultata uvećava realnu vrijednost sopstvenog kapitala i ako preduzeće iz sopstvenih sredstava finansira prostu i dio proširene reprodukcije.

Finansijski položaj povezanog pravnog lica Kotor Mar DOO, posmatran sa aspekta predmetnih analiza kvalifikuje se kao:

- Loš

Loš je finansijski položaj preduzeća ako finansijska ravnoteža ne omogućava održavanje likvidnosti, ako zaduženost ne obezbeđuje nezavisnost preduzeća i sigurnost njegovih povjerilaca, ako je solventnost kritična, ako pri stabilnoj novčanoj jedinici ne uvećava iz finansijskog rezultata sopstveni kapital, a u uslovima inflacije iz efekta revalorizacije i finansijskog rezultata ne održava realnu vrednost sopstvenog kapitala i ako preduzeće iz sopstvenih sredstava ne može finansirati prostu reprodukciju.

Tabela 1. KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI Bilans stanja 2016 i 2017

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS STANJA			
POZICIJA	Redni Broj	2016	2017
AKTIVA			
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001		
B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)	002	2.361.657 €	3.325.967 €
I. GOODWILL	003		
II. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004	2.280 €	3.155 €
III. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	005	2.021.516 €	3.183.156 €
1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	2.021.516 €	3.183.156 €
2. Investicione nekretnine	007		
3. Biološka sredstva	008		
IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)	009	337.861 €	139.656 €
1. Učešća u kapitalu	010	30 €	30 €
2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	011		
3. Ostali dugoročni finansijski plasmani	012	337.831 €	139.626 €
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	013		17.171 €
D. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	014		
E. OBRтна SREDSTVA	015	2.371.422 €	3.235.528 €
I. ZALIHE	016	5.022 €	4.734 €
II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)	017	2.366.400 €	3.230.794 €
1. Potraživanja	018	1.065.534 €	871.316 €
2. Potraživanja za više plaćeni porez na dobitak	019	2.420 €	
3. Kratkoročni finansijski plasmani	020	30.876 €	217.797 €
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	021	1.237.484 €	2.117.516 €
5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	022	30.086 €	24.165 €
F. UKUPNA AKTIVA (001+002+013+014+015)	023	4.733.079 €	6.578.666 €

PASIVA			
A. KAPITAL (102 do 109)	101	4.380.730 €	6.068.241€
I. OSNOVNI KAPITAL	102	993.483 €	993.483 €
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103		0 €
III. REZERVE	104	2.453.933 €	2.500.749€
IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI	105	71.362 €	1.321.564 €
V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI	106		
VI. NERASPOREDJENA DOBIT	107	1.072.173 €	1.462.666 €
VII. GUBITAK	108	210.221 €	210.221 €
VIII. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI	109		
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (111+112)	110	69.344 €	80.948 €
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	111	69.344 €	80.948 €
II. DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)	112	0 €	0 €
1. Dugoročni krediti	113		
2. Ostale dugoročne obaveze	114		
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	115	5.543 €	0 €
D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (117+124)	116	277.462 €	429.477 €
I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)	117	277.462 €	429.477 €
1. Kratkoročne finansijske obaveze	118	0 €	500€
2. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji	119		
3. Obaveze iz poslovanja	120	71.429 €	154.881 €
4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	121	100.274 €	166.925 €
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	122		€
6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123	105.759 €	107.171 €
II. KRATKOROČNA REZERVISANJA	124		
E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125	4.733.079 €	6.578.666 €

Tabela 2. KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI Bilans uspjeha 2016 i 2017

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU - BILANS USPJEHA				
Redni broj	Pozicija	Redni Broj	2016	2017
I	POSLOVNI PRIHODI (202 do 206)	201	4.036.264 €	3.792.193 €
1	Prihodi od prodaje	202	4.003.778 €	3.757.674 €
2	Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203		
3	Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	204		
4	Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	205		
5	Ostali poslovni prihodi	206	32.486 €	34.519 €
II	POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	207	2.861.452 €	2.648.584 €
1	Nabavna vrijednost prodane robe	208	499.038 €	457.769 €
2	Troškovi materijala	209	122.669 €	102.757 €
3	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210	1.429.763 €	1.440.134 €
4	Troškovi amortizacije i rezervisanja	211	210.234 €	164.680 €
5	Ostali poslovni rashodi	212	599.748 €	483.244 €
A	POSLOVNI REZULTAT (201-207)	213	1.174.812 €	1.143.609 €
I	FINANSIJSKI PRIHODI	214	20.591 €	12.774€
II	FINANSIJSKI RASHODI	215	9.501 €	11.470 €
B	FINANSIJSKI REZULTAT (214 - 215)	216	11.090 €	1.304€
I	OSTALI PRIHODI	217	85 €	46.695 €
II	OSTALI RASHODI	218	163.641 €	181.184 €
C	REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI (217-218)	219	-163.556 €	-134.489 €
D	REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (213+216+219)	220	1.022.346 €	1.010.424 €
E	NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	221		
F	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA (220+221)	222	1.022.346 €	1.010.424 €
G	DRUGE STAVKE REZULTATA /POVEZANE SA KAPITALOM/ (224 do 228)	223	552 €	552 €
1	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu fin. sredstava raspoloživih za prodaju	224		
2	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme	225	552€	552€
3	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu učešća u kapitalu pridr. društava	226		
4	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka (ili gubitaka)	227		
5	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	228		
H	PORESKI RASHOD PERIODA (230+231)	229	110.632 €	84.455 €
1	Tekući porez na dobit	230	-105.758 €	107.171€
2	Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	231	4.874 €	-22.716€
I	NETO REZULTAT (222+223-229)	232	912.266 €	926.521 €

<i>J</i>	<i>ZARADA PO AKCIJI</i>			
1	<i>Osnovna zarada po akciji</i>	233		
2	<i>Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji</i>	234		

Racio pokazatelji

Racio analiza predstavlja osnovni instrument za procjenu finansijske pozicije i potencijala preduzeća. Stavljanjem u odnos logički povezanih cjelina iz finansijskih izvještaja (Bilans stanja i Bilans uspjeha), dolazi se do rezultata uspostavljenih relacija koji za cilj imaju ocjenu stanja i aktivnosti preduzeća.

Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti ili svojstvo imovine ili njezinih pojedinih dijelova da se mogu pretvoriti u gotovinu dovoljnu za pokriće preuzetih obaveza; uslovljena je prije svega protokom kratkotrajne imovine (obrnih sredstava) kroz poslovni ciklus; likvidnost će omogućiti poduzeću podmirivanje dospjelih obaveza i pokazatelji likvidnosti ukazuju u kojoj je mjeri preduzeće sposobno da podmiri svoje dospjele kratkoročne obaveze.

- Finansijski položaj položaj matičnog pravnog lica „akcionarskog društva “Luka Kotor” AD Kotor na konsolidovanoj osnovi na dan 31.12.2017 godine obezbjeđuje **izvanredan pokazatelj likvidnosti** na osnovu navedenih pokazatelja iz bilansa stanja od 2014.god. do 2017.god.

Tabela 3.

<i>Koeficijent trenutne likvidnosti</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	1237484	2117516
<i>Kratkoročne obaveze</i>	277461	429476
<i>Novac i novčani ekvivalenti / Kratkoročne obaveze</i>	4,46	4,93

Tabela 4.

<i>Tekuća likvidnost</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
<i>Angažovana obrtna sredstva</i>	2371422	3235528
<i>Kratkoročne obaveze</i>	277461	429476
<i>Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze</i>	8,55	7,53

Tabela 5.

Koeficijent ubrzane likvidnosti	2016	2017
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina</i>	2366400	3230794
<i>Kratkoročne obaveze</i>	277461	429476
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina / Kratkoročne obaveze</i>	8,53	7,52

Tabela 6.

Koeficijent finansijske stabilnosti	2016	2017
<i>Stalna imovina</i>	2361657	3325967
<i>Kapital</i>	4380729	6068242
<i>Dugoročne obaveze</i>	0	0
<i>Stalna imovina / (Kapital + Dugoročne obaveze)</i>	0,54	0,55

Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelj zaduženosti predstavlja odnos ukupnih obaveza i imovine odnosno pitanje koliki se dio imovine finansira iz tuđih izvora?

Koeficijent zaduženosti ukazuje do koje mjere preduzeće koristi zaduživanje kao oblik finansiranja i koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem.

Koeficijent zaduženosti=ukupne obaveze/ukupna imovina

Savremena poslovna ekonomija, zbog korištenja efekata finansijske poluge, ide u smjeru povećanja zaduženosti - kritičnom vrijednošću smatra do 0,7 (70 %), što znači da postotni udio tuđih izvora finansiranja ne bi smio premašiti cca 2/3 ukupnih izvora.

Nisko samofinansiranje, odnosno, visoka zaduženost – dokazano su prvi i najčešći uzrok poslovne krize i stečaja .

- Finansijski položaj matičnog pravnog lica „akcionarskog društva Luka Kotor” AD Kotor na konsolidovanoj osnovi na dan 31.12.2017 godine i analiza prethodnog perioda pokazuju **da preduzeće uopšte nije zaduženo** na osnovu navedenih pokazatelja iz bilansa uspjeha od 2014.god. do 2017.god. Ilustracija ove kvalifikacije data je u pregledu poslovanja kroz pozitivne pokazatelje zaduženosti za period od 2014.god. do 2017.god.
- Društvo “Luka Kotor” AD Kotor na konsolidovanoj osnovi je u proteklom periodu izvršilo uspješno investiranje u imovinu koja je finansirana dijelom iz sopstvenih a dijelom iz

kreditnih sredstava. Kreditno zaduženje za investiciju je uspješno vraćeno u periodu od 36 mjeseci.

Tabela 7.

<i>Koeficijent zaduženosti</i>	2016	2017
<i>Ukupne obaveze</i>	277461	429476
<i>Ukupna imovina</i>	4733079	6578666
<i>Ukupne obaveze / Ukupna imovina</i>	0,06	0,07

Tabela 8.

<i>Koeficijent finansijskog leveridža</i>	2016	2017
<i>Ukupne obaveze</i>	277461	429476
<i>Ukupan kapital</i>	4380729	6068242
<i>Ukupne obaveze / Ukupan kapital</i>	0,06	0,07

Tabela 9.

<i>Faktor zaduženosti</i>	2016	2017
<i>Ukupne obaveze</i>	277461	429476
<i>Neraspoređena dobit + Amortizacija</i>	1282407	1627346
<i>Ukupne obaveze / (Neraspoređena dobit + Amortizacija)</i>	0,22	0,26

Pokazatelji ekonomičnosti

Ekonomičnost ukupnog poslovanja utvrđuje se stavljanjem u odnos ukupnih prihoda i ukupnih rashoda. Potrebno je da društvo posluje ekonomično, odnosno da ostvaruje više prihoda nego što je utrošeno za njihovo postizanje (poželjno je da su ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda).

Ekonomičnost poslovanja izračunava se stavljanjem u odnos prihoda od prodaje i rashoda od prodaje. Kada su prihodi od prodaje veći od rashoda od prodaje ekonomičnost poslovanja je pozitivna. Ekonomičnost finansiranja je odnos finansijskih prihoda i finansijskih rashoda.

- Finansijski položaj položaj matičnog pravnog lica, akcionarskog društva Luka Kotor” AD Kotor na konsolidovanoj osnovi na dan 31.12.2017 godine obezbjeđuje **veoma dobar**

pokazatelj ekonomičnosti na osnovu navedenih pokazatelja iz bilansa uspjeha od 2014 do 2017. Ilustracija ove kvalifikacije data je u pregledu poslovanja kroz pozitivne pokazatelje ekonomičnosti za period od 2014 do 2017.

Tabela 10.

<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
<i>Ukupni prihodi</i>	<i>4056940</i>	<i>3851662</i>
<i>Ukupni rashodi</i>	<i>3034594</i>	<i>2841238</i>
<i>Ukupni prihodi / Ukupni rashodi</i>	<i>1,34</i>	<i>1,36</i>

Pokazatelji profitabilnosti

Profitabilnost je ekonomska kategorija kojom se mjeri sposobnost preduzeća da generiše profit na temelju uloženog kapitala, tj. investirane imovine.

Mjere profitabilnosti su sledeće:

1. profitna marža
2. povrat na investirano (stopa povrata imovine; stopa povrata vl. kapitala)

profitna marža (marža dobitka) = dobitak / prihod

Profitna marža (marža dobitka) = dobitak / prihod

Neto profitna marža = neto dobitak + tr. kamata / prihod

- Finansijski položaj matičnog pravnog lica „akcionarskog društva Luka Kotor” AD Kotor na konsolidovanoj osnovi na dan 31.12.201. godine obezbeđuje **da je preduzeće veoma profitabilno** na osnovu navedenih pokazatelja iz bilansa uspjeha od 2014.god. do 2017.god. Ilustracija ove kvalifikacije data je u pregledu poslovanja kroz pozitivne pokazatelje profitabilnosti za period od 2014.god. do 2017.god..

Tabela 11.

<i>EBIT</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	<i>1022346</i>	<i>1010424</i>
<i>Rashodi kamata</i>	<i>9501</i>	<i>11470</i>
<i>Rezultat prije oporezivanja + Rashodi kamata</i>	<i>1.031.847,00</i>	<i>1.021.894,00</i>

EBITDA	2016	2017
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	1022346	1010424
<i>Rashodi kamata</i>	9501	11470
<i>Amortizacija</i>	210234	164680
Rezultat prije op +Kamate + Amortizacija	1.242.081,00	1.186.574,00

2.2 Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

Matično pravno lice "Luka Kotor" A.D. Kotor, ima sledeća upravna i nadzorna tijela:

- Skupština akcionara je najviši organ društva. Svoju funkciju ostvaruje na Redovnim i Vanrednim skupštinama. U izvještajnoj 2017.godini je održana jedna Redovna skupština i jedna Vanredna skupština akcionara. Na Redovnoj skupštini akcionara održanoj 26.07.2017.godine izabrani su članovi Odbora direktora u sastavu Prof.dr. Branislav Dragović, dr. Branko Ivanović, Slobodan Vukasović, Stanislava Subotić i Radomir Rudanović. Na Vanrednoj skupštini akcionara održanoj dana 25.09.2017.godine donijete su poslednje dopune Statuta „Luka Kotor“ A.D. Kotor, usvojeni finansijski iskazi za 2016.godinu, Izvještaj o radu, Revizorski izvještaj za 2016.godinu i donijeta Odluka o raspodjeli dobiti.
- Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja Društvom. Skupština akcionara bira i razrješava članove Odbora direktora. Odbor direktora broji 5 članova. Tokom izvještajne 2017.godine Odbor direktora je održao 19 sjednica i to 11 u sastavu do 26.07.2017.godine i 8 sjednica u sastavu nakon 26.07.2017.godine. Sjednice se održavaju u skladu sa Poslovníkom o radu Odbora direktora. Odbor direktora je u izvještajnom periodu tokom 2017.godine funkcionisao u dva sastava i to:
 1. do 27.07.2017.g u sastavu Stanislava Subotić, Jovo Bećir, Dejan Uskoković, Goran Grbović i Radomir Rudanović;
 2. od 27.07.2017.godine u sastavu Prof.dr. Branislav Dragović, dr. Branko Ivanović, Slobodan Vukasović, Stanislava Subotić i Radomir Rudanović.

Naknada za rad članovima Odbora direktora je regulisana odlukom Skupštine akcionara od 30.08.2002.godine i iznosi 60% prosječne zarade u Društvu ostvarenog u prethodnom mjesecu za člana Odbora direktora i od 2,5 prosječnih zarada u Društvu za Predsjednika odbora direktora na profesionalnom radu. Odlukom Odbora direktora se, usled predloženih mjera štednje Vlade Crne Gore, počev od 01.06.2012.godine isplaćuju naknade za člana Odbora direktora u visini jedne prosječne neto zarade u državi, a Predsjedniku Odbora direktora na profesionalnom radu u iznosu od 3,5 prosječne neto zarade u državi uključujući minuli staž i ostale naknade po osnovu rada. Počev od avgusta 2015.godine naknada Predsjedniku odbora direktora se isplaćuje u visini od 2 prosječne neto zarade u državi, obzirom da Predsjednik nije obavljao poslove na profesionalnom radu u Društvu.

- Revizorski Odbor, shodno ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o računovodstvu i reviziji, prati postupak finansijskog izvještavanja, prati djelotvornost interne kontrole društva i interne revizije, prati zakonom propisanu reviziju godišnjih i konsolidovanih finansijskih iskaza, prati nezavisnost angažovanih ovlaštenih revizora ili društva za reviziju koji obavljaju reviziju, daje preporuke Skupštini društva o izboru ovlaštenog revizora ili revizorskog društva, raspravlja o planovima i godišnjem izvještaju unutrašnje kontrole, kao i o drugim pitanjima koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju. Revizorski odbor ima tri člana od kojih je najmanje jedan stručnjak iz oblasti računovodstva i revizije. Članovi Revizorskog odbora su imenovani u skladu sa Statutom Društva dana 21.09.2017.godine odlukom Odbora direktora u sastavu Vladan Pejović, Antonija Orlando i Marnela Marković.

Povezano pravno lice „KotorMar“ D.O.O. kao zavisno pravno lice ima Odbor direktora osnivača, čije su nadležnosti bliže definisane članom 24. Statuta broj 0401-79/12 od 08.06.2012.godine. Članovi Odbora direktora osnivača su članovi Odbora direktora matičnog društva „Luka Kotor“ A.D. Kotor.

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Matično pravno lice, preduzeće Luka Kotor A.D. Kotor, vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini („Službeni list Crne Gore“, br.052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list Republike Crne Gore“, br.080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore“ br.040/10 od 22.07.2010,073/10 od 10.12.2010,040/11 od 08.08.2011,027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016). U cilju zaštite životne sredine, svoje upravljanje zasniva na savremenom sistemskom pristupu, koji ima definisane zahtjeve za razumjevanje, prihvatanje i neprekidno poboljšavanje savremenih praktičnih dostignuća u domenu zaštite životne sredine. Sistemski pristup je proširen sveobuhvatnim upravljanjem kvalitetom. Pripreme i aktivnosti u kompaniji se sprovode tokom cijele godine radi unapređenja kvaliteta lučkih usluga i visokog nivoa zaštite životne sredine. Kompanija uspješno implementira sistem kvaliteta menadžmenta prema zahtjevima *ISO 9001:2008* i *ISO 14001:2004* i u toku je procedura prelaska na novu verziju standarda *ISO 9001:2015* i *ISO 14001:2015*. Resertifikaciju je izvršila sertifikaciona kuća Bureau Veritas (mart 2016g.) te je validnost sertifikata produžena do (15.09.2018g) uz obavezan godišnji pregled.

Polazeći od svojih strateških ciljeva, menadžment kompanije je definisao postupke za mjerenje i praćenje performansi integrisanog sistema menadžmenta. IMS je zasnovan na osnovnim postavkama sistemskog i procesnog pristupa, iz kojeg je proizašao model integracije kroz definisani pristup mjerenja performansi sistema zaštite životne okoline. Ciljevi mjerenja i praćenja performansi su obuhvatili sve upravljačke nivoe i organizacione cjeline u Luci Kotor.

U funkciji zaštite i čišćenja akvatorijuma „Luka Kotor“ A.D. posjeduje sledeća plovila: Specijalizovano plovilo - „Kataglop CG 75“ i Pilotski čamac tipa Navar 795 (102-KT).

U funkciji zaštite akvatorijuma „Luka Kotor“ A.D. posjeduje sledeća zaštitna sredstva: Plutajuća brana (110 m), Upijači za čišćenje mora.

Takodje, shodno važećim procedurama ISO 14001:2004 služba kvaliteta vrši sledeće operativne aktivnosti:

- a) Redovno obavještanje nadležnih organa Crne Gore
 - Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore
 - Godišnji izvještaj o otpadu (0301-242 od 09.02.2018.g).
 - Prosljeđivanje potrebnih informacija u vezi istraživanja o otpadu koje radi agencija za zaštitu životne okoline.
- b) Produžetak saglasnosti na Plan upravljanja otpadom (Nova saglasnost na Plan upravljanja otpadom (02br:UPI-798/3 od 30.05.2016g. **ističe 30.05.2019.g.**)
 - Opasni i neopasni otpad (Saglasnost dobijena za 20 različitih vrsta otpada);
- c) Produžen ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji sa :
 - „Hemosan“- Bar – „Ugovor o prihvatu otpada iz marine i sa plovnih objekata iz Luke Kotor“ (br:0306-870 od 25.05.2017.g),
 - „Hemosan“- Bar – „Ugovor o pružanju usluge u domenu zagađenja mora od izlivanja sa plovnih objekata i svih ostalih vrsta zaštite i intervencije“ (br:0306/ 868 od 25.05.2017.g),
 - „Hemosan“- Bar – „Ugovor o zbrinjavanju opasnog otpada“ (br: 0306/869 od 25.05.2017.g),
 - JKP „Kotor“ – „Ugovor o deponovanju otpadnog materijala-šuta i kabastog otpada.
- d) utvrđivanja i ispunjavanja zahtjeva korisnika usluga i povećavanja njihovog zadovoljstva.
- e) utvrđivanja i preispitivanja značajnih aspekata životne sredine, povezanih sa prethodnim tekućim i planiranim aktivnostima, uzimajući u obzir odgovarajuće kriterijume zaštite životne sredine, zakonske propise i druge zahtjeve, interese zaposlenih i ostalih zainteresovanih strana;

U okviru Procedure „Sigurnost bezbjednost i ekološka zaštita u Luci Kotor“, Kompanija je utvrdila aspekte životne sredine koji su povezani sa prethodnim tekućim i planiranim aktivnostima i ocijenila koji su od značaja i smatraju se prioritetnim. Prilikom vrednovanja aspekata uzeti su u obzir odgovarajući kriterijumi zaštite životne sredine, zakonski zahtjevi, interesi zaposlenih i ostalih zainteresovanih strana.

Značajni aspekti životne sredine koji su definisani i smatraju se prioritetnim obuhvataju: emisije u vazduh, ispuštanja u vodu, otpad, buku, upotrebu opasnih materija, korišćenje energetskih resursa i vode i ostala pitanja vezana za životnu sredinu u lokalnoj zajednici.

Mjerljivi rezultati upravljanja zaštitom životne sredine :Informacija o stanju životne sredine (koncesioni akt Luke Kotor- 7.09.2012.g), Ekotoksikološka analiza morskog sedimenta, Rezultati mikrobiološke analize vode

U cilju obezbjeđenja što većeg stepena sigurnosti i bezbjednosti, ekoloske zaštite okoline kao i što efikasnijeg rada u Luci Kotor, svim korisnicima lučkih usluga ili onima koji se nađu na teritoriji i akvatorijumu Luke Kotor su u obavezi da poštuju preventivne mjere koje su ustanovljene od strane Luckih Vlasti i menadžmenta naše kompanije.

3.1 Društvena- korporativna odgovornost

Kao društveno odgovorna kompanija „Luka Kotor“ AD srovođi i planira sledeće aktivnosti:

- a) Uspješna implementacija sistema kvaliteta prema zahtjevima *ISO 9001:2008 i ISO 14001:2004.* (u toku je procedura prelaska na novu verziju standarda *ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015.* Integrirani sistem se bazira na apliciranju IPA projekata i dobijanja sredstava iz evropskih fondova .
- b) Uspješno definisan model integracije kroz definisani pristup mjerenja performansi sistema zaštite životne okoline, sigurnosti i kvaliteta.
- c) Definisane procedure i uputstva (veza zaštita životne okoline) koje sprovode rukovodioci službi Luke Kotor. Zadatak obučanih rukovodioca službi se odnosi na posvećivanje identifikaciji, analizi i ocjenjivanju neuobičajenih i razumno predvidljivih vanrednih situacija i potencijalnih opasnosti/opasnih događaja ili izlaganja. Vanredne situacije detaljnije su regulisane u proceduri u Planu bezbjednosti Luke Kotor a odnose se na pripravnost za reagovanje u vanrednim situacijama i odgovor na njih.
- d) Definisani su programi zaštite životne sredine . Uz definisane postupke određene su odgovorne osobe i opisani su izlazni elementi verifikacije odnosno kontrole procesa.

Shodno tome Unija poslodavaca Crne Gore je (24.11.2017g.) dala nagradu „LUKA KOTOR“ AD u kategoriji „briga za životnu sredinu“.

3.1.1. Podrška projektima koji se bave zaštitom životne sredine

U skladu sa postojećim zakonskim propisima u Crnoj Gori, kompanija je bila nosilac sledećih elaborata/projekata.:

- a) Elaborat procjene uticaja uklanjanja nanosa u zoni operativne obale Luke Kotor na životnu sredinu (2011g.).
- b) Elaborat procjene uticaja poslovnog objekta –putnički terminal i granični prelaz CG u zoni operativne obale Luke Kotor na životnu sredinu (2012g).
- c) Projekat „Poslovni objekat – putnički terminal i granični prelaz CG“ (procjena na zaštitu životne sredine)
- d) Informacija o stanju životne sredine. (Koncesioni akt za dodjelu koncesije)
- e) Apliciranje na projektima koji se bave zaštitom životne sredine.

Da „Luka Kotor” AD kao privredni subjekat posluje u skladu sa svojim procedurama **IMS -a**, govori nam činjenica da je na osnovu istraživanja i analize koje je sproveda ,Svjetska organizacija Bussiness Initiative Directions (**BID**), Luka Kotor AD (15 septembra 2015.g) odlikovana Zlatnom Medaljom za Kvalitet (**International Star of Quality ISAQ**).

Rezultati uspješnog upravljanja i razvoja poslovanja prepoznala je i međunarodna zajednica, tako da su i stigla i prestižna priznanja. „Luka Kotor“ A.D. je dobitnik posebnog priznanja za Doprinos razvoju preduzetništva u srednjoj i jugoistočnoj Evropi „**Stvaratelji za stoljeća**“. Odluku je donio međunarodni nezavisni Komitet koji broji dvanajest članova na osnovu bodova koji je svaki laureat dobio.

3.1.2. Podrška kulturi, sportu i zdravstvu (sponzorstva)

Kao društveno odgovorna kompanija „Luka Kotor“ AD putem sponzorstva stalno pomaže društvenu zajednicu i kompanije u kojima je pomoć neophodna. Kompanija je učestvovala na konkurs Unije poslodavaca Crne Gore - projekat „Društveno-odgovorno poslovanje za sve“, Komisija UPCG se vodila kriterijumima koji se odnose na održivost predstavljenih projekata, njihovu inovativnost i ostvareni uticaj na sve uključene strane. Nagrada „**Briga za zajednicu**“ pripala je Luci Kotor (24.11.2017g.).

Povezano pravno lice, preduzeće „Kotor Mar“ d.o.o. vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).

U skladu sa članom 9. Zakona o životnoj sredini, obavlja sve aktivnosti na obezbijedenju zaštite životne sredine od uvođenja energetski efikasnijih tehnologija I korišćenja obnovljivih prirodnih resursa, upotrebe proizvoda koji manje ugrožavaju životnu sredinu, kao i preduzimanja svih preventivnih mjera u cilju zaštite eko Sistema.

Kao društveno odgovorno preduzeće, sve aktivnosti planira i sprovodi na način da:

- Prouzrokuju najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi,
- Smanji opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije u izgradnji, kao i u proizvodnji, distribuciji i upotrebi,
- Uključi mogućnost reciklaže, spriječi ili ograniči uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađenja;

4. INFORMACIJE O STEČENIM AKCIJAMA, UDJELIMA I NOMINALNOJ VRIJEDNOSTI ISTIH POVEZANOG PRAVNOG LICA „KOTOR MAR“ D.O.O. KOTOR

Privredno društvo „Kotor Mar“ d.o.o. Kotor, kao povezano pravno lice matičnog društva „Luka Kotor“ A.D. Kotor ne posjeduje sopstvene akcije, udjele u nominalnoj ili knjigovodstvenoj vrijednosti svih akcija matičnog pravnog lica, kao i akcija ili udjela zavisnih pravnih lica matičnog pravnog lica „Luka Kotor“ A.D. Kotor ili lica koja djeluju u svoje ime, a za račun tih pravnih lica.

5. INFORMACIJE, CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

6. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

7. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Napomena:

Sastavni dio ovog Izvještaja čini Izvještaj o rizicima koji obrađuju poglavlja 5., 6. i 7.

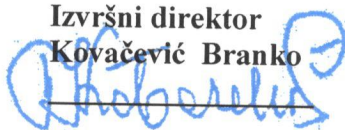

Prilozi:

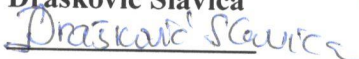
Tabele

1. **Tabela 1.** Konsolidovani finansijski izvještaji-Bilans stanja 2016 i 2017
2. **Tabela 2.** Konsolidovani finansijski izvještaji -Bilans uspjeha 2016 i 2017
3. **Tabela 3-9.** Pokazatelji likvidnosti
4. **Tabela 10.** Pokazatelji ekonomičnosti
5. **Tabela 11.** Pokazatelji profitabilnosti
6. **Tabela 12.** Analiza potraživanja
7. **Tabela 13.** Projekcija bilansa uspjeha

Izvršni direktor
Kovačević Branko

Šef računovodstva
Drašković Slavica

Predsjednik odbora direktora
Dr.Branko Ivanović

**IZVJEŠTAJ O UPRAVLJANJU RIZICIMA
NA KONSOLIDOVANOJ OSNOVI LUKE KOTOR AD NA 31.12.2017**

Kotor, februar 2018. godine

SADRŽAJ:

Uvod.....	3
1. Ciljevi upravljanja rizicima na konsolidovanoj osnovi	3
2. Korporativna odgovornost za poslovanja kompanije na konsolidovanoj osnovi, zasnovana na procjeni rizika	4
2.1. Odbor direktora.....	4
2.2. Menadžment	5
2.3. Ovlašćeno lice za kontrolu rizika	5
2.4. Organizacione jedinice Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi.....	5
3. Operativni rizik na Konsolidovanoj osnovi	6
3.1. Postupak Upravljanja operativnim rizicima u kompaniji.	6
3.2. Identifikovani nivo rizika-rangiranje rizika:.....	9
3.3. Praćenje plana za sprovođenje mjera	9
3.4. Samoocjena operativnog rizika od strane svih zaposlenih na Konsolidovanom nivou Luke Kotor i potencijalni uticaj rizika na finansijski položaj kompanije na 31.12.2017.	10
3.5. Specifikacija identifikovanih operativnih rizika po organizacionim jedinicama na Konsolidovanom nivou Luke Kotor na 31.12.2017.	13
4. Kreditni rizik na Konsolidovanoj osnovi	14
4.1. Izloženost Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017. prema članovima Odbora direktora/Odbora za reviziju, akcionarima, direktorima, zaposlenima i ostalim povezanim licima	15
5. Hartije od vrijednosti (available for sale / held to maturity) Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017. i izloženost tržišnom riziku	17
6. Cjenovni rizik Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.	18
6.1. Rizik kamatne stope (kamatni rizik) Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.	18
6.2. Valutni rizik Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.....	20
Devizna pozicija Luke Kotor na 31.12.2017.....	20
7. Rizik Novčanog Toka Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.	21
7.1. Specifični koeficijenti koji se odnose na analizu rizika novčanih tokova:.....	21
7.2. Zaključak nakon sprovedene analize koja se odnosi na rizik novčanih tokova Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.....	22
8. Rizik likvidnosti Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.	27
8.1. Koeficijent likvidnosti na Konsolidovanoj osnovi	27
8.2. GAP likvidnosti na Konsolidovanoj osnovi	29
GAP likvidnosti - kratkoročnih sredstava i obaveza Luke Kotor (podaci na 31.12.2017):	29
DODATAK I- REGISTAR RIZIKA LUKE KOTOR	
DODATAK I- REGISTAR RIZIKA KOMPANIJE LUKA MAR	

Uvod

Luka Kotor AD upravlja rizicima na pojedinačnom i Konsolidovanom nivou. Upravljanje rizicima podrazumijeva: identifikovanje, mjerenje, praćenje i izvještavanje o rizicima. Luka Kotor razvija politike i procedure za upravljanje rizicima, kao i metodologije i postupke za njihovo mjerenje.

Menadžment putem periodičnih izvještaja informiše Odbor direktora o nivou rizika preuzetog od strane kompanije. Na osnovu tih informacija, Odbor direktora vrši evaluaciju performansi menadžmenta u procesu upravljanja rizicima.

Nadležne službe za kontrolu rizika kreiraju izvještaje o osjetljivosti kompanije na razne vrste rizika na bazi kojih Odbor direktora postavlja limite.

Preuzimanje rizika je sastavni dio poslovanja. Stoga, efikasan i fleksibilan sistem upravljanja rizicima predstavlja ključ dugoročnog uspjeha i razvoja svake organizacije i od interesa je kako za akcionare, tako i za cjelokupnu društvenu zajednicu, jer samo odgovoran i kontinuiran pristup upravljanja rizicima na mikro nivou, garantuje stabilnost i izdržljivost cjelokupnog sistema.

Prepoznavajući ove tendencije, Luka Kotor AD u svoje poslovanje uvodi kulturu upravljanja rizicima, kao ključnu komparativnu prednost i način za efikasan rast i razvoj svih aspekata poslovanja u budućnosti.

Težnja menadžmenta je da postavi ciljeve upravljanja rizicima i strateške pravce akcija koji će dovesti do efikasnog ostvarivanja postavljenih ciljeva, kao i da osigura kontinuirano redefinisane ciljeva u skladu sa promjenama okruženja i svim izazovima koje budućnost nosi.

1. Ciljevi upravljanja rizicima na konsolidovanoj osnovi

Rizik definiše kao vjerovatnoća da rezultat neke akcije ili događaj može imati negativan uticaj na poslovanje ili performanse firme. Negativan rezultat može prouzrokovati kako direktne gubitke i smanjenje profita ili kapitala, tako i ograničiti sposobnost kompanije da ostvaruje zacrtane ciljeve. Na taj način ugrožava se kontinuirano poslovanje i njena sposobnost da iskoristi šanse za unapređenje poslovanja.

U načelu, gubici uslijed realizacije rizika dijele se na očekivane i neočekivane. Očekivani gubici su oni gubici za koje Luka Kotor očekuje, sa razumnim stepenom vjerovatnoće, da se dogode u narednom periodu. Za ovaj tip gubitka, Luka Kotor će odvajati rezervisanja na teret rezultata tekućeg perioda. Neočekivani gubici predstavljaju rezultat neočekivanih događaja, koje Luka

Kotor nije u stanju da predvidi sa zadovoljavajućim stepenom vjerovatnoće. Za pokriće ovih gubitaka Luka Kotor koristi svoj kapital.

U svom poslovanju Luka Kotor je na konsolidovanoj osnovi prepoznala sledeće kategorije rizika kojima želi da aktivno upravlja: kreditni rizik, rizik likvidnosti, tržišni rizik, cjenovni rizik, rizik novčanog toka i operativni rizik.

Cilj ovog dokumenta nije minimiziranje gore navedenih rizika, već optimizacija odnosa prinosa i rizika kako bi se na efikasan način ostvarili zacrtani ciljevi akcionara kompanije.

Na osnovu gore navedenog, ovaj dokument definiše načine za upravljanje rizicima iz navedenih kategorija, u cilju dostizanja neophodnog nivoa prinosa/rizika u cilju ostvarivanja strateških ciljeva Kompanije.

2. Korporativna odgovornost za poslovanja kompanije na konsolidovanoj osnovi, zasnovana na procjeni rizika

Uspostavljanje sveobuhvatnog okvira za upravljanje rizicima kao i afirmacija kulture upravljanja rizicima u opštoj korporativnoj kulturi kompanije, neophodan je preduslov za dugoročan uspjeh svake strategije.

Stoga, svijest o značaju upravljanja rizicima prisutna je na svim nivoima organizacione strukture Luke Kotor na konsolidovanoj osnovi.

2.1. Odbor direktora

Odbor direktora ima vrhovnu odgovornost u razumijevanju prirode i nivoa rizika kojim je Luka Kotor u svom poslovanju izložena na konsolidovanoj osnovi.

U odgovornosti Odbora direktora je da, preko usvajanja strategije, politika, procedura i ostalih dokumenata iz domena upravljanja rizicima, uspostavi adekvatan odnos prinosa i rizika, koji će efikasno doprinijeti ostvarivanju ciljeva akcionara Kompanije.

Odbor direktora uspostavlja limite u procesu upravljanja rizicima i prati ocjenu performanse menadžmenta u tom procesu.

Odbor direktora takođe prati efikasnost i adekvatnost sistema upravljanja rizicima u kontekstu zakonskih obaveza ali i interesa akcionara. Ove svoje odgovornosti Odbor direktora obavlja direktno i preko permanentnih (stalnih) tijela Kompanije koja imaju ulogu da pomognu Odboru i ispunjavanju svojih nadležnosti.

2.2. Menadžment

Menadžment kompanije odgovoran je za definisanje efikasnih politika i procedura za upravljanje rizicima, kao i za održavanje jasno definisanih linija odgovornosti u procesu upravljanja i kontrole rizika.

Menadžment Kompanije je takođe odgovoran za održavanje:

- adekvatnih limita za preuzimanje rizika
- adekvatnost sistema i standard za mjerenje rizika
- sveobuhvatnog sistema izvještavanja o rizicima
- sistema kontrole kvaliteta i adekvatnost procesa upravljanja rizicima

2.3. Ovlašćeno lice za kontrolu rizika

Ovlašćeno lice za kontrolu rizika pratiće i izvještavati polugodišnje o svim rizicima na nivou kompanije. Upravljanje rizicima podrazumijeva: identifikovanje, mjerenje i praćenje i izvještavanje o rizicima.

U slučaju prekoračenja interno propisanih limita, ovlašćeno lice za kontrolu rizika informiše i daje preporuke menadžmentu i Odboru direktora o pravcima djelovanja u cilju vraćanja poslovanja u limitom propisane okvire.

Ovlašćeno lice za kontrolu rizika vrši kontrolu adekvatnosti analiza i izvještaja koje su u skladu sa politikama i procedurama za upravljanje rizicima dostavljaju iz ostalih organizacionih jedinica.

2.4. Organizacione jedinice Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi

Sve organizacione jedinice kompanije na konsolidovanoj osnovi odgovorne su za identifikovanje rizika koji proističu iz njihovog poslovanja. Sve identifikovane rizike dužne su opisati i odmah prijaviti Ovlašćenom licu za kontrolu rizika.

Takođe, sve organizacione jedinice dužne su da se u svom poslovanju pridržavaju interno propisanih limita definisanih u politikama i procedurama za upravljanje rizicima.

3. Operativni rizik

Operativni rizik predstavlja rizik gubitka u poslovanju Luke Kotor na konsolidovanoj osnovi uslijed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, ili loših internih procesa, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan kompanije za obavljanje određenih poslova za Luku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji, spoljnih događaja ili eksternih događaja koji mogu izložiti kompaniju gubitku uključujući i pravni rizik, kao i rizik kadrova.

U skladu sa strateškim ciljevima Luke Kotor da se razvije u modernu i fleksibilnu kompaniju, prepoznatljivu po kvalitetu i inovativnosti, nizak do umjeren nivo operativnog rizika je prihvatljiv za kompaniju.

Afirmacija kulture upravljanja operativnim rizikom kroz organizacionu strukturu Luke Kotor na konsolidovanoj osnovi treba da omogući adekvatno upravljanje ovim rizikom, i to u cilju ostvarivanja strateških planova kompanije. Sistem kontinuiranog usavršavanja internih kontrola i preventivno djelovanje praćenjem osnovnih faktora operativnog rizika osnovni su metodi za postizanje proklamovanih ciljeva upravljanja ovom vrstom rizika.

U finalnoj fazi se pojedinačna i konsolidovana procjena rizika za pravno lice prezentira izvršnom direktoru, Odboru za reviziju i Odboru direktora. Sintetički sumarni pregledi procjena rizika za niže organizacione djelove društva su predmet informisanja viših nivoa menadžmenta.

3.1. Postupak Upravljanja operativnim rizicima u kompaniji.

Luka Kotor AD kao cjelina i njeni sastavni organizacioni djelovi su obavezni da kreiraju svoje procjene rizika na osnovu istih kriterijuma. Svi odgovorni u pravnom licu i izvan njega su obavezni da izvještavaju o značajnim promjenama postojećih identifikovanih rizika, novim prijetnjama i mogućnostima u skladu sa dinamikom kako nastaju.

Registri rizika koje vodi pravno lice, redovno se osavremenjavaju koristeći finansijske, operativne i uticaje na poslovnu reputaciju društva kao i vjerovatne rezultate i rangove identifikovanih rizika. Procjena se takođe bavi mjerama upravljanja rizikom identifikovanim sa datumima kompletiranja takvih mjera. Takođe, procjenjuje se efektivnost takvih mjera.

Da bi Luka Kotor na pojedinačnoj i Konsolidovanoj osnovi efikasno upravljala navedenim rizicima, potrebno je da primijeni efikasan koncept formiranja Enterprise Risk Management (ERM) ili službu upravljanja rizicima koja zahtijeva integrisano upravljanje finansijskim, operativnim, strateškim i drugim rizicima u skladu sa poslovnom politikom i ostvarenjem kratkoročnih i dugoročnih ciljeva poslovanja.

Po završetku procesa identifikovanja i procjena prijetnji, menadžment preuzima odgovornost za efektivni menadžment rizika. Priroda same klasifikacije rizika u Luci Kotor zahtjeva različite vještine koje primjenjujemo procesu menadžmenta rizika.

Kao prilog ovog izvještaja dat je **Registar rizika Luke Kotor na konsolidovanoj osnovi** na 31.12.2017, za naše pravno lice, zajedno sledećim podacima:

1. Datum prijave rizika;
2. Naziv organizacione cjeline koja identifikuje rizik;
3. Kategorija događaja;
4. Opis rizika;
5. Predložene mjere za umanjene rizika;
6. Rok za realizaciju;
7. Odgovorno lice za realizaciju;
8. Vjerovatnoća nastanka rizičnog događaja;
9. Uticaj nastanka rizičnog događaja;
10. Brojčano izražen nivo rizika;
11. Status identifikovanog rizika;
12. Identifikovani nivo rizika.

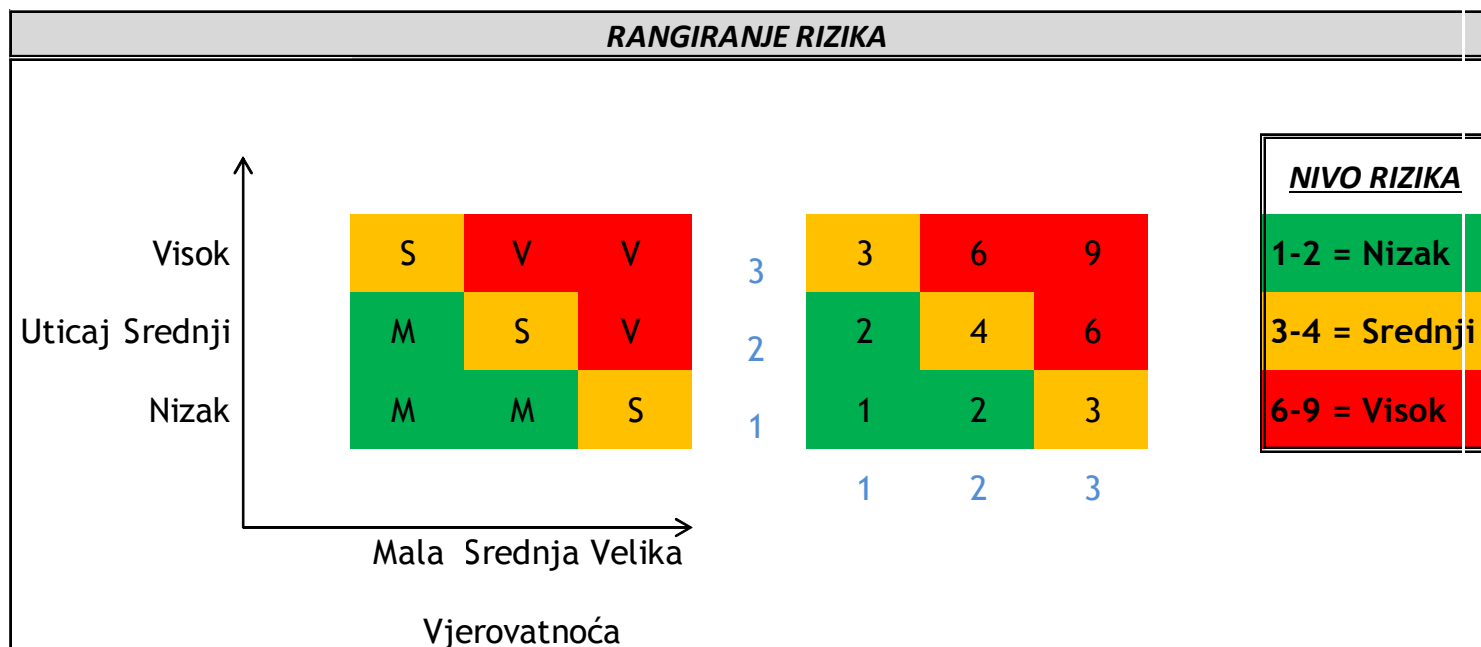
Nakon kategorizacije rizika, moramo procijeniti vjerovatnoću rizika i uticaj rizika:

<i>Vjerovatnoća</i>	<i>Opis</i>
<i>Velika</i>	<i>Velika vjerovatnoća da će se rizičan slučaj dogoditi.</i>
<i>Srednja</i>	<i>Postoji određena vjerovatnoća da se rizičan događaj dogodi.</i>
<i>Mala</i>	<i>Vjerovatnoća da se dogodi rizičan događaj je mala ili ne postoji.</i>

<u>Uticaj</u>	Opis
Visok	<i>Potencijalni uticaj na finansijsko poslovanje (>3.000,00 EUR)-Posljedice odigravanja rizičnog događaja mogu dovesti do prestanka poslovanja ili u velikoj mjeri uticati na nastavak poslovanja organizacije.</i>
Srednji	<i>Potencijalni uticaj na finansijsko poslovanje (>1.000,00 EUR < =3.000,00 EUR)-Posljedice rizičnog događaja negativno utiču na misiju i viziju organizacije.</i>
Nizak	<i>Potencijalni uticaj na finansijsko poslovanje <= 1.000,00 EUR)-Posljedice mogu da utiču na svakodnevne operativne procese koji se odvijaju unutar organizacije.</i>

<u>Tretiranje rizika</u>	Opis
Prihvatanje	<i>Postojanje svijesti o riziku ali isti je u skladu sa apetitom za rizikom, uglavnom zato što su troškovi tretiranja ovakvog rizika veći od posledica njegovog ostvarivanja.</i>
Smanjivanje uticaja	<i>Postojanje svijesti o riziku i pristupanju aktivnostima kako bi se isti sveo na prihvatljiv nivo, koristeći sistem internih kontrola.</i>
Transferisanje	<i>Prebacivanje rizika na treće lice (npr. osiguravajuće polise).</i>
Eliminacija uzroka	<i>Rukovodstvo donosi odluku o eliminaciji, odnosno ukidanju poslovne aktivnosti koja dovodi do rizičnog slučaja (npr. povlačenje proizvoda iz asortimana, izbjegavanje poslovanja na određenim teritorijama).</i>

3.2. Identifikovani nivo rizika-rangiranje rizika:

3.3. Praćenje plana za sprovođenje mjera

U skladu sa Pravilnikom o upravljanju rizicima, kao i na osnovu procesa mapiranja operativnih rizika, organizacioni dio za kontrolu rizika informiše Odbor direktora o operativnim rizicima koji su identifikovani, prijavljeni, razmotreni i zatvoreni bez finansijskih posljedica po Luku Kotor na pojedinačnoj i Konsolidovanoj osnovi.

3.4. Samoocjena operativnog rizika od strane svih zaposlenih na Konsolidovanom nivou Luke Kotor i potencijalni uticaj rizika na finansijski položaj kompanije na 31.12.2017.

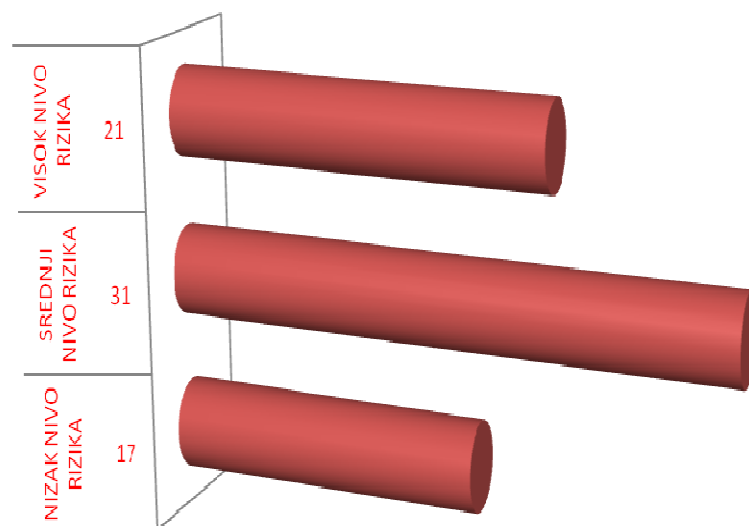
Svi nadležni rukovodioci u skladu sa Pravilnikom o upravljanju rizicima su u obavezi da popune formulare samoocjene po pitanju operativnog rizika, u bilo kom trenutku kada procijene da se može identifikovati rizični događaj koji može negativno uticati na poslovanje kompanije.

U formularima su za svako područje poslovanja dati različiti događaji i podpodručja koja su rukovodioci Sektora/Službi ocjenjivali sa aspekta vjerovatnoće nastanka i finansijskog uticaja. Ocjena rizika je dobijena kada su uzete u obzir zajednički uticaj vjerovatnoće nastanka i ponderisanih vrijednosti finansijskog uticaja.

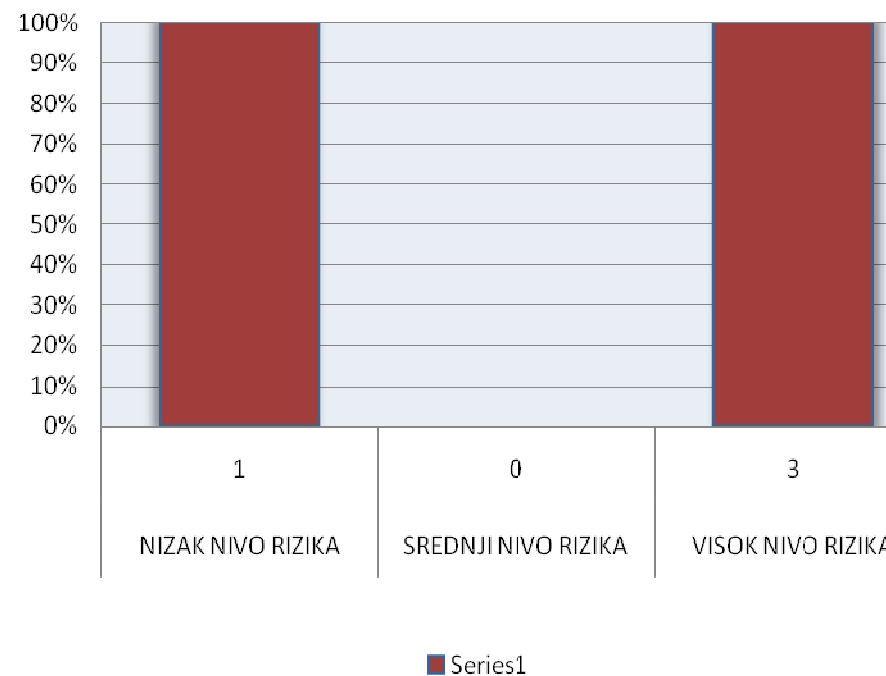
Evidencija identifikovanih nivoa rizika na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017. i potencijalna rezervisanja na teret troška u Bilansu Uspjeha.

KOMPANIJA	UKUPAN BROJ IDENTIFIKOVANIH RIZIKA	NIVO IDENTIFIKOVANIH RIZIKA		
		NIZAK NIVO RIZIKA	SREDNJI NIVO RIZIKA	VISOK NIVO RIZIKA
Kotor Mar	4	1	0	3
Luka Kotor	69	17	31	21
LUKA KOTOR NA KONSOLIDOVANOJ OSNOVI	73	18	31	24
		18,000.00	62,000.00	72,000.00
POTENCIJALNI TROŠAK PO OSNOVU IDENTIFIKOVANIH NIVOVA RIZIKA-NA TERET TROŠKOVA U BILANSU USPJEHA I REZERVISANJA U BILANSU STANJA		152,000.00 €		

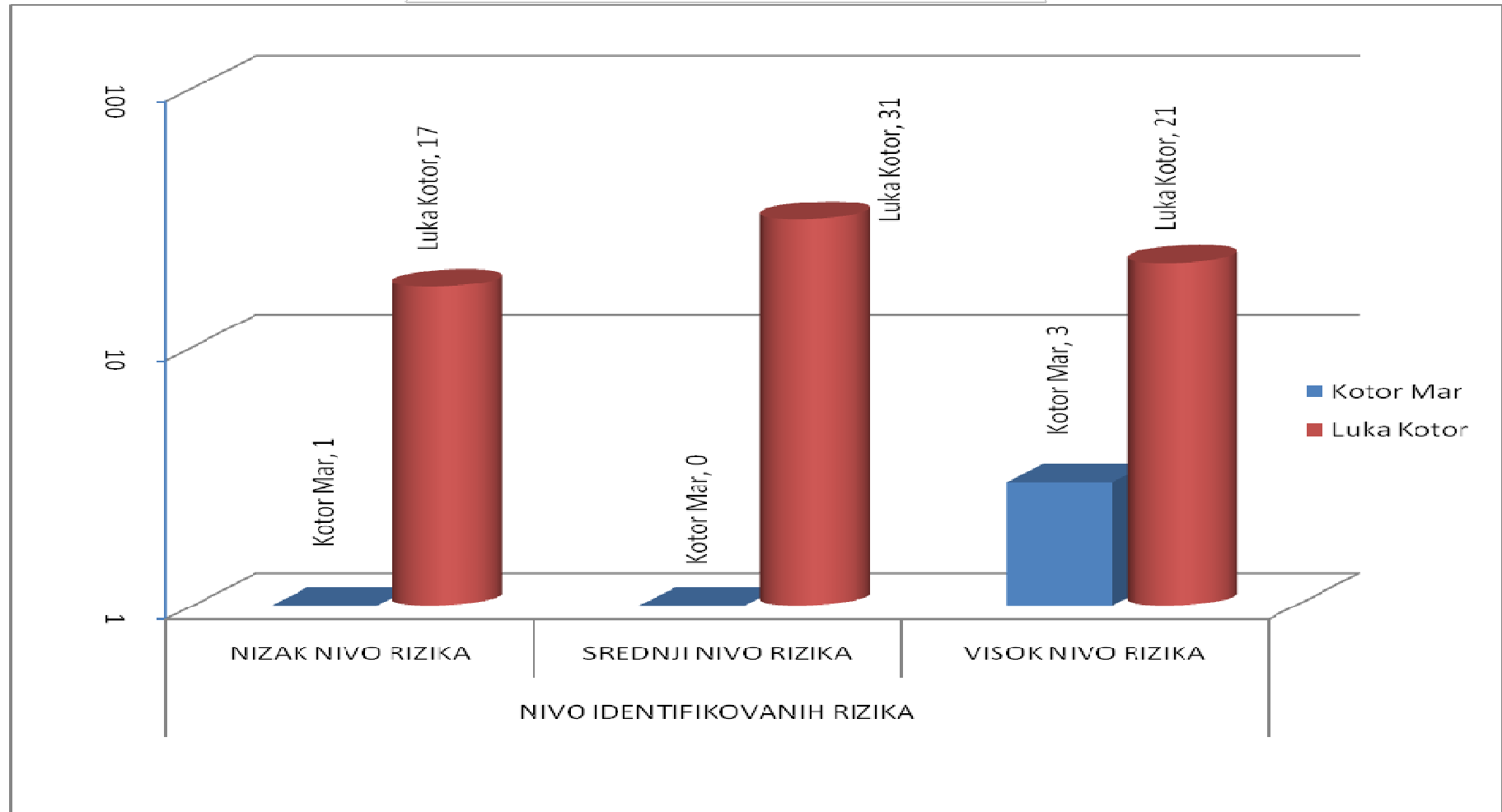
BROJ IDENTIFIKOVANIH NIVOVA RIZIKA LUKE KOTOR

BROJ IDENTIFIKOVANIH RIZIKA FIRME KOTOR MAR

IDENTIFIKOVANI NIVOI RIZIKANA KONSOLIDOVANOJ OSNOVI LUKE KOTORI FIRME KOTOR MAR

NAPOMENA: Detaljan spisak/opis identifikovanih i kvantificiranih rizika dat je u dokumentu **Registar rizika Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi**, kao Prilog ovog izvještaja.

3.5. Specifikacija identifikovanih operativnih rizika po organizacionim jedinicama na Konsolidovanom nivou Luke Kotor na 31.12.2017.

ORGANIZACIONA JEDINICA NA KONSOLIDOVANOM NIVOU	UKUPAN BROJ IDENTIFIKOVANIH RIZIKA PO ORGANIZACIONOJ JEDINICI	NIVO IDENTIFIKOVANIH RIZIKA		
		NIZAK	SREDNJI	VISOK
Zamjenik Izvršnog direktora Luke Kotor	3	0	1	2
Pomoćnik Izvršnog direktora za marketing i razvoj Luke Kotor	3	3	0	0
Rukovodilac Integrisanog Sistema Menadžmenta (QMS i EMS) Luke Kotor	12	2	6	4
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Službe bezbjednosti i unutrašnje službe zaštite Luke Kotor	0	0	0	0
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Tehničkog održavanja Luke Kotor	6	2	3	1
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Pilotske službe Luke Kotor	8	1	7	0
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Službe privezivanja Luke Kotor	7	0	2	5
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Marinske službe Luke Kotor	12	2	5	5
Sektor lučkih usluga-rukovodilac Lučke službe Luke Kotor	0	0	0	0
Administrativni sektor-rukovodilac Službe računovodstva Luke Kotor	3	3	0	0
Administrativni sektor-rukovodilac Službe komercijale Luke Kotor	2	0	2	0
Administrativni sektor-rukovodilac Službe razvoja Luke Kotor	0	0	0	0
Administrativni sektor-rukovodilac Službe pravnih i opštih poslova Luke Kotor	13	4	5	4

ORGANIZACIONA JEDINICA NA KONSOLIDOVANOM NIVOU	UKUPAN BROJ IDENTIFIKOVANIH RIZIKA PO ZAPOSLENOM	NIVO IDENTIFIKOVANIH RIZIKA		
		NIZAK	SREDNJI	VISOK
Izvršni direktor firme Kotor Mar	4	1	0	3
Agencijski referen firme Kotor Mar-Rajević Davor	0	0	0	0
Agencijski referen firme Kotor Mar-Bogdanović Dejana	0	0	0	0
Agencijski referen firme Kotor Mar-Marić Dejana	0	0	0	0
Agencijski referen firme Kotor Mar-Popović Đuro	0	0	0	0
Agencijski referen firme Kotor Mar-Krivokapić Dejana	0	0	0	0
Agencijski referen firme Kotor Mar-Kaščelan Nebojša	0	0	0	0
UKUPAN BROJ IDENTIFIKOVANIH RIZIKA NA KONSOLIDOVANOM NIVOU	73	18	31	24

4. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja mogućnost da dužnik Luke Kotor na konsolidovanoj osnovi ne ispuni svoju obavezu u skladu sa ugovorenim uslovima. Upravljanje kreditnim rizikom predstavlja značajnu komponentu sveobuhvatnog sistema upravljanja rizicima i od jakog je značaja za dugoročni uspjeh svake kompanije. Cilj upravljanja kreditnim rizikom je maksimizacija odnosa prinosa i rizika kompanije. Kako bi se postigao ovaj cilj, kreditnim rizikom se upravlja na individualnom nivou i na portfolio nivou. U skladu sa MRS 32- Finansijski instrumenti: Obelodanjivanje i prikazivanje, Kreditni rizik je rizik da jedna strana ugovora o finansijskom instrumentu ne izvrši obavezu i prouzrokuje drugoj strani finansijski gubita.

Organizacioni dio Luke Kotor nadležan za kontrolu rizika pratiće tranzicione matrice i razvijae modele za kvantifikaciju kreditnog rizika koji će omogućiti procjenu kreditnog rizika na osnovu predikcija kretanja raznih varijabli koje utiču na kreditni rizik.

4.1. Izloženost Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017. prema članovima Odbora direktora/Odbora za reviziju, akcionarima, direktorima, zaposlenima i ostalim povezanim licima

Izloženost Luke Kotor sa aspekta Kreditnog rizika prikazana je u narednoj tabeli:

Naziv	Do 1 godine	Preko 1 godine	Σ	Limit
Pojedinačna izloženost kompanije prema članovima odbora direktora ili izvršnom direktoru.	-	-	-	2% Sopstvenog Kapitala
Ukupna izloženost prema svim licima povezanim sa Lukom Kotor: • kratkoročni krediti, zajmovi i plasmani u povezano lice Montenegro SHOREX.	30,876.12	-	30,876.12	10% SK
Ukupna izloženost prema zaposlenom koji nije član Odbora direktora ili izvršni direktor				1% SK

Stambeni krediti zaposlenih u Luci Kotor na Konsolidovanoj osnovi - izloženost prema zaposlenom koji nije član Odbora direktora ili izvršni direktor:

R.BR.	Prezime i ime	dospjeće 2018	preostali dug (dugoročni)	Saldo	Limiti 1% SK
1	Lučić Mladen	1,200.00	3,381.59	4,581.59	Ok
2	Arsić Bojan	999.72	9,001.66	10,001.38	Ok
3	Radović Ljubomir	1,500.00	13,625.00	15,125.00	Ok
4	Abazović Dijana	999.72	11,465.00	12,464.72	Ok
5	Colic Simun	3,083.88	7,878.23	10,962.11	Ok
6	Vulević Nikola	1,749.96	21,729.47	23,479.43	Ok
7	Zivković Jovica	913.32	17,979.26	18,892.58	Ok
8	Bećir Stevan	913.32	18,207.59	19,120.91	Ok
9	Vidović Vasilije	4,153.32	5,711.48	9,864.80	Ok
10	Radulović Marko	4,153.32	6,370.81	10,524.13	Ok
UKUPNO		19,666.56	115,350.09	135,016.65	

Zaključak:

Na osnovu prethodno navedene evidencije u dijelu izloženosti Luke Kotor na konsolidovanoj osnovi prema članovima Odbora direktora/Odbora za reviziju, akcionarima, direktorima, zaposlenima i ostalim povezanim licima, može se konstatovati da Luka Kotor adekvatno upravlja kreditnim rizikom tj da je bila je u okviru interno utvrđenim granicama/limitima.

5. Hartije od vrijednosti (available for sale / held to maturity) Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017. i izloženost tržišnom riziku

➤ Akcije raspoložive za prodaju

Aktiva raspoloživa za prodaju – akcije

Naziv	Nominalna vrijednost	Fer vrijednost uskladjene na 31.12.2017.	Ukupno na 31.12.2017.
	0.00	0.00	0.00
	0.00	0.00	0.00

➤ Ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Naziv	Nominalna vrijednost	Fer vrijednost uskladjene na 31.12.2017.	Ukupno na 31.12.2017.
Kotor Mar	1	-	1 €
Montenegroshorex	30	-	30 €

➤ Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća:

Na 31.12.2017. stanje Luka Kotor na konsolidovanoj osnovi nema ulaganja u HoV koje se drže do dospjeća, što je i prikazano u tabeli.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća – 31.12.2017. godine

Naziv	Nominalna vrijednost	Neamortizovani diskont/Premium	BS pozicija 5 31.12.2017.
	0.00	0.00	0.00
Ukupno:	0.00	0.00	0.00

6. Cjenovni rizik Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.

U okviru cjenovnog rizika, organizacioni dio nadležan za kontrolu rizika pratio je i analizirao kamatni rizik, valutni i tržišni rizik.

U skladu sa MRS 32- Finansijski instrumenti: Objelodanjivanje i prikazivanje, transakcije finansijskim instrumentima mogu da dovedu do toga da preduzeće preuzme ili prenese na drugu stranu jedan ili više finansijskih rizika.

Tražena objelodanjivanja pružaju informacije koje pomažu korisnicima finansijskih izvještaja da procijene stepen rizika koji je povezan sa priznatim i nepriznatim finansijskim instrumentima.

Cjenovni rizik - postoje tri vrste cjenovnog rizika: valutni rizik, kamatni rizik i tržišni rizik.

- (i) Valutni rizik je rizik od promjene vrijednosti finansijskog instrumenta usljed promjena kurseva razmjene stranih valuta.
- (ii) Kamatni rizik je rizik od promjene vrijednosti finansijskog instrumenta usljed promjena tržišnih kamatnih stopa.
- (iii) Tržišni rizik je rizik od promjene vrijednosti finansijskog instrumenta usljed promjene tržišnih cijena, bilo da su te promjene prouzrokovane činocima koji se odnose na pojedinačnu hartiju od vrijednosti ili njenog emitenta ili činocima koji se odražavaju na sve hartije od vrijednosti kojima se trguje na tržištu.

6.1. Rizik kamatne stope (kamatni rizik) Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.

Kako bi se analizirao rizik promjene kamatne stope, urađena je tehnika linearnog kamatnog GAP-a, kada se posmatra uticaj ove promjene na bilansnu aktivu i pasivu Luke Kotor. kao i duration GAP-a (kojim se posmatra uticaj promjene kamatne stope na ekonomsku vrijednost kompanije. Linearni kamatni GAP (osjetljivost aktive/pasive na promjenu kamatne stope)

U skladu sa internim politikama i procedurama, rizik kamatne stope analiziran je iz dvije komplementarne perspektive: uticaj na neto kamatni prihod kao i uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala kompanije. Uticaj na neto kamatni prihod analiziran je metodom linearnog kamatnog gap-a.

Tabela za praćenje osjetljivosti aktive i pasive na 31.12.2017. na promjnu kamatne stope za svaku valutu pojedinačno (na nivou Luke Kotor na konsolidovanoj osnovi)

OSJETLJIVA AKTIVA	Do jedne godine	preko 1 god	UKUPNO
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	0.00	0.00	0.00
Kamatonosne hartije od vrijednosti	0.00	0.00	0.00
Kredit i ostala potraživanja	0.00	0.00	0.00
Ostala osjetljiva aktiva	0.00	0.00	0.00
UKUPNO	0.00	0.00	0.00
% od ukupne kamatonosne aktive			
OSJETLJIVA PASIVA	Do jedne godine	preko 1 god	UKUPNO
Kamatonosne pozajmice	0.00	0.00	0.00
Obveznice	0.00	0.00	0.00
Ostale osjetljive obaveze	0.00	0.00	0.00
UKUPNO	0.00	0.00	0.00
% od ukupnih kamatonosnih obaveza	0,00%	0.00%	0.00%
RAZLIKA (GAP)	Do jedne godine	preko 1 god	UKUPNO
IZNOS GAP-a	0.00	0.00	0.00
Kumulativan Gap	0.00	0.00	0.00
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	0.00	0.00	0.00
Kumulativan Gap / Ukupna pasiva	0.00	0.00	0.00
Uticao na neto prihode od kamata	0.00	0.00	0.00
Godišnja promjena prihoda od kamata	0.00	0.00	0.00
Propisani limiti	10.00	10.00	10.00

Izvor: Služba računovodstva

Zaključak: Obzirom da Luka Kotor na konsolidovanoj osnovi u strukturi aktive i pasive na dan 31.12.2017. godine nema pozicije koje su izložene riziku kamatne stope, može se konstatovati da ne postoji uticaj promjene kamatne stope na neto finansijske prihode u strukturi Bilansa Uspjeha Luke Kotor.

6.2. Valutni rizik Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.

➤ Devizna pozicija Luke Kotor na 31.12.2017.

Sopstveni kapital		€ _____				
Deviza	Aktiva	Obaveze	Neto pozicija	Limit (% osnovnog kapitala)	Ostvareno	
AUD	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
CAD	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
DKK	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
JPY	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
KWD	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
NOK	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
SEK	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
CHF	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
GBP	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
USD	0,00	0,00	0,00	5%	0%	
Σ	0,00	0,00	0,00	10%	0%	

Izvor: Služba računovodstva

Zaključak: Kako na dan 31.12.2017 godine Luka Kotor na konsolidovanoj osnovi nije ulagala finansijske instrumente u stranoj valuti niti preuzimala finansijske obaveze u stranoj valuti može se konstatovati da kompanija nije izložena valutnom riziku tj da ne postoje efekti uticaja valutnog rizika na bilanse kompanije.

7. Rizik Novčanog Toka Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.

Informacije o novčanim tokovima predstavljaju relevantnu informacionu osnovu koja investitorima, kreditorima, menadžmentu i ostalim stejkholderima preduzeća omogućava donošenje kvalitetnih odluka. Cilj upravljanja rizikom novčanog toka je identifikovanje ključnih područja primjene analize novčanih tokova i načina unapređenja upotrebne vrijednosti informacija o novčanim tokovima. Kao poseban cilj se ističe identifikovanje finansijskih pokazatelja i drugih analitičkih instrumenata zasnovanih na novčanim tokovima koji mogu unaprijediti procjenu performansi preduzeća i proces blagovremenog otkrivanja signala koji ukazuju na izloženost preduzeća poslovnim i finansijskim rizicima.

Analiza ima za cilj da ukaže na značaj primjene cash flow informacija u procesu poslovanja preduzeća, ali i prilikom donošenja investicionih i finansijskih odluka, posebno iz perspektive kreditora.

Analiza novčanih tokova se naziva i procjena solventnosti kao sposobnosti preduzeća da dugoročno pokriva sve svoje dospjele obaveze plaćanja u rokovima njihovog dospijeaća.

7.1. *Specifični koeficijenti koji se odnose na analizu rizika novčanih tokova:*

$$\text{Odnos neto novčanog toka i neto dobitka} = \frac{\text{Neto novčani tok iz poslovne aktivnosti}}{\text{Neto dobitak}}$$

Ovak koeficijent pokazuje koliko je preduzeće sposobno da generiše novčane tokove na svaki euro neto dobitka.

$$\text{Učešće neto novčanog toka u prihodima od prodaje} = \frac{\text{Neto novčani tok}}{\text{Neto prihodi od prodaje}}$$

Ovaj koeficijent je mjerilo sposobnosti aktivnosti prodaje da generiše novčane tokove

$$\text{Odnos neto novčanog toka i ukupnih sredstava preduzeća} = \frac{\text{Neto novčani tok iz poslovne aktivnosti}}{\text{Prosječna ukupna sredstva}}$$

Ovaj koeficijent je mjerilo sposobnosti imovine (sredstava) da generiše gotovinu.

7.2. Zaključak nakon sprovedene analize koja se odnosi na rizik novčanih tokova Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.

**IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE
NA KONSOLIDOVANOJ OSNOVI
u periodu od 01.01.2017 do 31.12.2017. godine**

u EUR

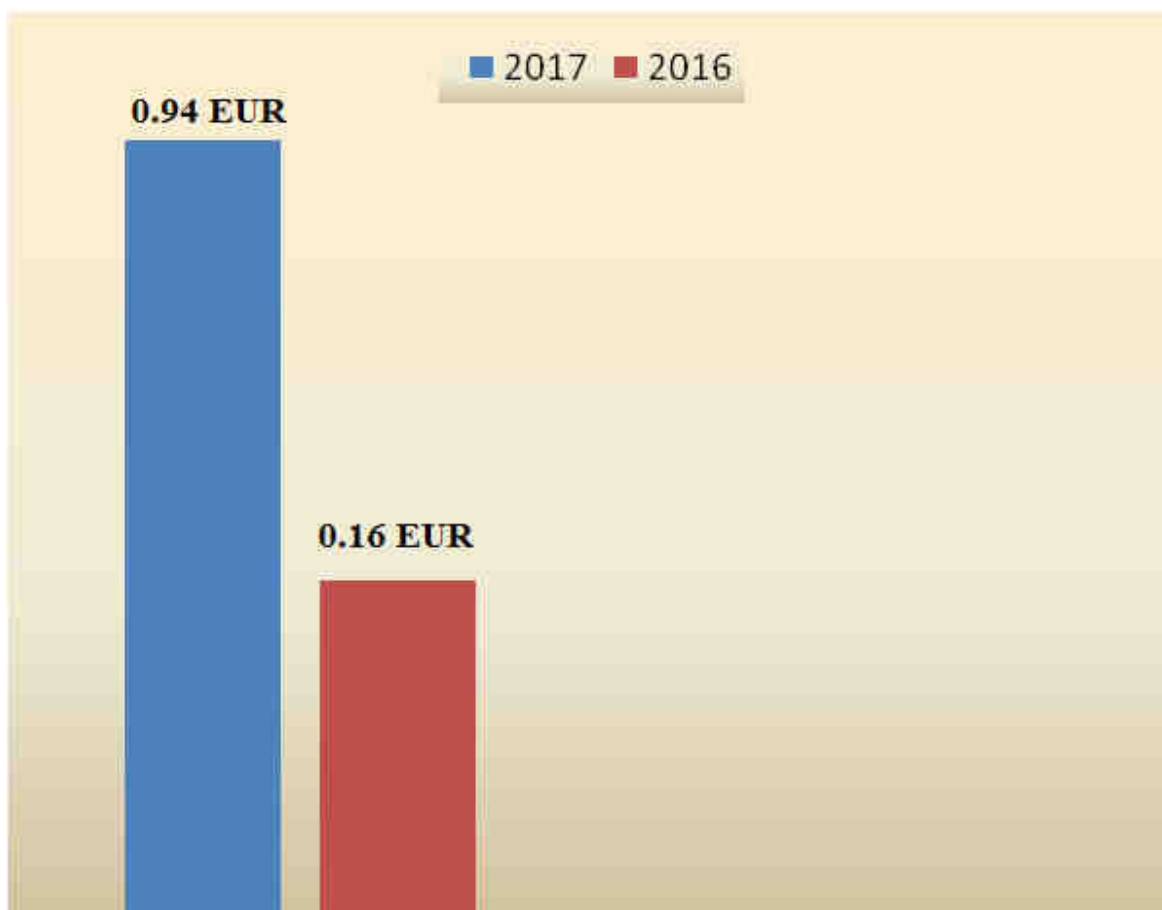
POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Predhodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	4,188,742	4,380,198
1. Prodaja i primljeni avansi	302	4,166,834	4,099,886
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	3,141	20,753
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	18,767	259,559
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	2,645,253	3,257,010
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	1,068,211	1,388,345
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	1,437,944	1,446,109
3. Plaćene kamate	308	11,470	12,029
4. Porez na dobitak	309	59,062	100,642
5. Plaćanje po osnovu ostalih javnih prihoda	310	68,566	309,885
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	1,543,489	1,123,188
B.TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INESTIRANJA I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	312	0	22,269
1. Prodaja akcija i udjela (neto prilivi)	313		0
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	314		0
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	315	0	22,269
4. Primljene kamate iz aktivnosti finansiranja	316		0
5. Primljene dividende	317		0
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	318	174,245	176,389
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)	319		0
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	320	174,245	174,223
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	321		0
II. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	322	(174,245)	(154,120)
C.TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	323	0	27,000

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Predhodna godina
1	2	3	4
1. Uvećanje osnovnog kapitala	324	0	0
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	325	0	27,000
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	326		0
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	327	489,212	849,918
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	328		0
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	329		312,594
3. Finansijski lizing	330		0
4. Isplaćene dividende	331	489,212	537,324
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	332	(489,212)	(822,918)
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	333	880,032	146,150
E. GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA	340	1,237,484	1,091,334
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	341		0
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	342		0
H GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA (333+334+335-336)	343	2,117,516	1,237,484

Na osnovu analize koeficijenta rizika novčanih tokova za 2017 i njihovo upoređivanje u odnosu na prethodnu godinu može se konstatovati da je adekvatno upravlja rizikom novčanog toka polazeći od sledećih činjenica:

1. Po osnovu uspešnog poslovanja kompanije došlo je do značajnog povećanja vrijednosti neto novčanog toka po 1 € ostvarenog neto dobitka (preko 600 % rast u odnosu na 2016.). Na osnovu izračuna nadležnih službi konstatujemo da na 1 € ostvarenog neto dobitka u 2017 godini kompanija generiše 0.94 € neto novčanog toka (u 2016 godini kompanija je generisala svega 0.16 €),

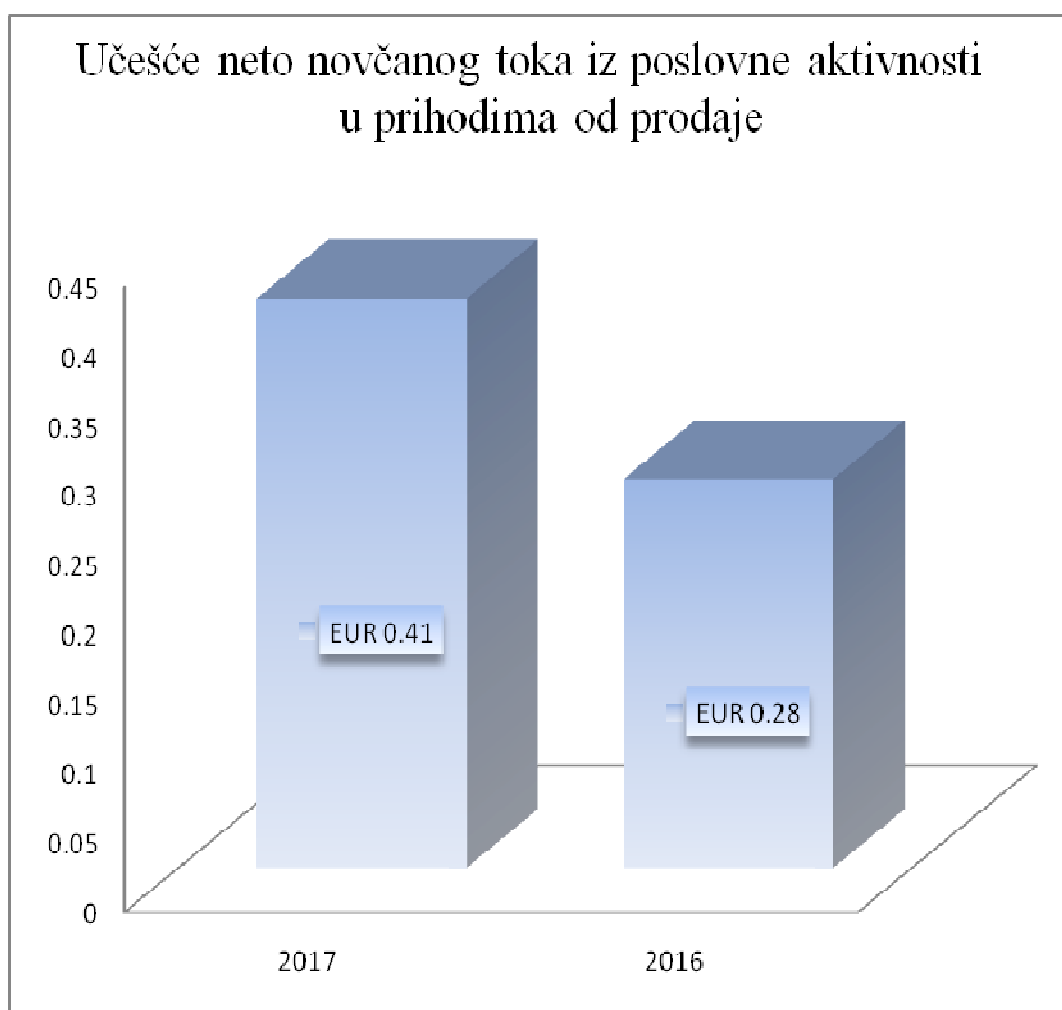
Odnos neto novčanog toka i neto dobitka

Uzrok: Povećanje poslovne aktivnosti u 2017/2016 od preko 35%; povećanje aktivnosti ulaganja u nekretnine za oko 13%; smanjenje isplata kompanije po osnovu otplate kredita i isplata dividende.

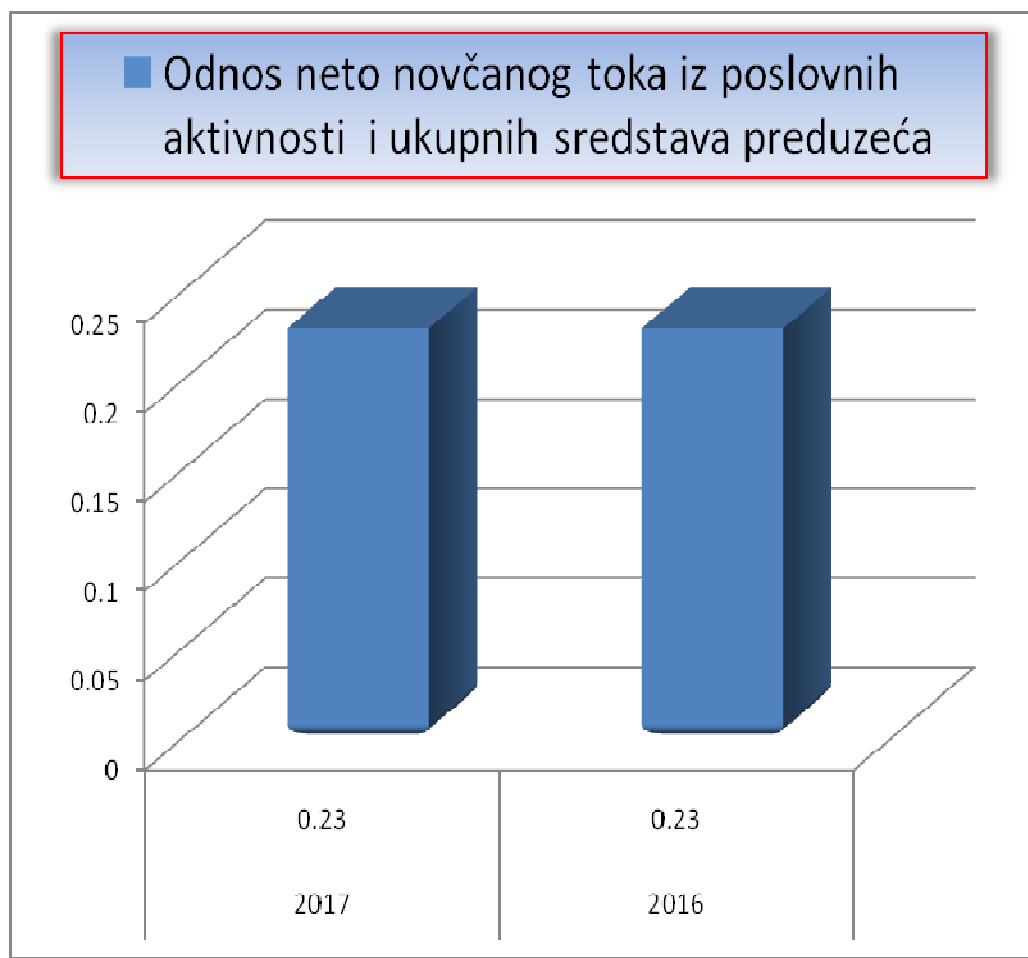
-
2. Po osnovu značajnog povećanja vrijednosti neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti po 1 € ostvarenog neto prihoda od prodaje (preko 45 % rast u odnosu na 2016.). Na osnovu izračuna nadležnih službi konstatujemo da na 1 € ostvarenog neto prihoda od prodaje u 2017 godini kompanija generiše 0.41 € neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti (u 2016 godini kompanija je generisala 0.28 €),

Uzrok: Povećanje neto toka gotovine iz poslovne aktivnosti u 2017/2016 od preko 35%.; stabilnost prihoda.

3. Takođe je održana stabilnost koeficijenta vrijednosti neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti u odnosu na ukupnu imovinu Luke Kotor-na 1 € vrijednosti imovine u 2017 godini kompanija generiše 0.23 € neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti (u 2016 godini kompanija je takođe generisala 0.23 €),

Uzrok: Stabilan rast aktive (2017/2016) praćen još većim rastom vrijednosti neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti u 2017/2016.

8. Rizik likvidnosti Luke Kotor na Konsolidovanoj osnovi na 31.12.2017.

Rizik likvidnosti predstavlja nemogućnost kompanije da izmiri dospjele obaveze ili finansira porast aktive po povoljnim uslovima. U skladu sa MRS 32- Finansijski instrumenti: Objelodanjivanje i prikazivanje, *Rizik likvidnosti*, koji se takođe zove i rizik finansiranja, je rizik da preduzeće zapadne u poteškoće pri prikupljanju sredstava koja su potrebna za izmirenje preuzetih obaveza povezanih sa finansijskim instrumentima. Rizik likvidnosti može da bude posljedica nemogućnosti brze prodaje finansijskog sredstva u vrijednosti koja je približna njegovoj poštenoj vrijednosti.

S tim u vezi, Luka Kotor neće tolerisati veći rizik likvidnosti zarad postizanja većih prinosa, jer bi to ugrozilo strateški definisan odnos prinosa i rizika kao i reputaciju u tržišnom segmentu prepoznatljivom kao ključnom za razvoj Luke Kotor. Umjereno preuzimanje rizika likvidnosti moguće je samo u izuzetnim slučajevima koji bi omogućili kratkoročno ostvarivanje iznad prosječnih prinosa.

S tim u vezi, interni limit likvidnosti postavlja se konzervativno u skladu sa preporukama menadžmenta.

U skladu sa internim politikama i procedurama rizik likvidnosti analiziran je kroz: koeficijent likvidnosti. GAP likvidnosti.

8.1. Koeficijent likvidnosti na Konsolidovanoj osnovi

Kretanje pokazatelja likvidnosti na 31.12.2017. godine

Koeficijent trenutne likvidnosti	2014	2015	2016	2017
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	0	0	1237484	2117516
<i>Kratkoročne obaveze</i>	0	0	415088	429594
Novac i novčani ekvivalenti / Kratkoročne obaveze	0,00	0,00	2,98	4,92

Tekuća likvidnost	2014	2015	2016	2017
<i>Angažovana obrtna sredstva</i>	0	0	2379471	3252884
<i>Kratkoročne obaveze</i>	0	0	415088	429594
Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze	0,00	0,00	5,73	7,57

Koeficijent ubrzane likvidnosti	2014	2015	2016	2017
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina</i>	0	0	2374449	3248150
<i>Kratkoročne obaveze</i>	0	0	415088	429594
Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina / Kratkoročne obaveze	0,00	0,00	5,72	7,56

Zaključak: Na osnovu pokazatelja likvidnosti Luke Kotor na konsolidovanoj osnovi na 31.12.2.107 godine, može se konstatovati da u svi koeficijenti iznad interno propisanih limita tj da Luka Kotor na konsolidovanoj osnovi može u svakom trenutku bez poteškoća da prikupi likvidna sredstva koja su potrebna za izmirenje preuzetih obaveza povezanih sa finansijskim instrumentima.

8.2. GAP likvidnosti na Konsolidovanoj osnovi

Analizom ročne usklađenosti finansijske aktive i pasive izrađenoj od strane Službe računovodstva utvrđeno je da je Luka Kotor na 31.12.2017 poslovala u okviru interno definisanih limita.

GAP likvidnosti - kratkoročnih sredstava i obaveza Luke Kotor (podaci na 31.12.2017):

(1) FINANSIJSKA AKTIVA U BILANSU STANJA	Do 1 god	Preko 1 god	UKUPNO
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija			
Žiro račun - HIPOTEKARNE BANKE	1.160.994,74		
Garantni depozit za sredstva na izdate garancije	3.300,00		
ZIRO RACUN CKB	49.116,81		
ZIRO RACUN ADDIKO BANK	0,00		
ZIRO RACUN PRVE BANKE	502.672,06	0.00	2.304.313,55
Prelazni računi	0,00		
PRELAZNI RACUN	0,00		
Glavna blagajna	192.769,89		
DEVIZNI RACUN-HB	196.408,78		
DEVIZNI RACUN CKB	12.130,32		
DEVIZNI RACUN PRVE BANKE	186.920,95		
DUGOROČNI OROČENI DEPOZIT KOD PRVE BANKE			
HoV za trgovinu i raspoložive za prodaju, izuzev akcija	0.00	0.00	0.00
Kredit i ostala potraživanja	30.872,12	0.00	295,466.67
	264.594,55		
HoV koje se drže do dospijeća	0.00	0.00	0.00
Ostala finansijska aktiva uključujući ulaganje u akcije	0.00	31.00	31.00
UKUPNO :	2.599.780,22	31,00	2.599.811,22

(2) FINANSIJSKE OBAVEZE U BILANSU STANJA	do 1 god	preko 1 god	UKUPNO
Obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama	0.00	0.00	0.00
Obaveze prema Vladi	0.00	0.00	0.00
Ostale finansijske obaveze	0.00	0.00	0.00
UKUPNO :	0.00	0.00	0.00
RAZLIKA	do 1 god	preko 1 god	UKUPNO
Gap dospjeća (1) – (2)	2.599.780,22	31,00	2.599.811,22
% finansijske imovine od finansijskih sredstava	0%	0%	0%

Zaključak: Na osnovu GAP-a likvidnosti Luke Kotor na konsolidovanoj osnovi na 31.12.2.107 godine, može se konstatovati da je finansijska aktiva koja je izložena riziku likvidnosti apsolutno iznad vrijednosti finansijskih obaveza koje su izložene riziku likvidnosti.

Ovo navodimo usljed činjenice da Luka Kotor na konsolidovanoj osnovi nema finansijskih obaveza (sa aspekta rizika likvidnosti) pa se može konstatovati da kompanija može u svakom trenutku bez poteškoća da prikupi likvidna sredstva koja su potrebna za izmirenje preuzetih obaveza povezanih sa finansijskim instrumentima.